

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava „Keeleõpetaja mitmekeelses koolis“

Anna Baševa

**LOOVTÖÖ KUI ÜLDPÄDEVUSTE ARENDAMISE VIIS
IDA-VIRUMAA PÕHIKOOLIDE ÕPETAJATE
VAATENURGAST**

Magistritöö

Juhendaja: nooremlektor Enda Trubok

Narva 2024

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Anna Baševa

/allkirjastatud digitaalselt/

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anna Baševa (sünnikuupäev: 08.03.1973),

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Loovtöö kui üldpädevuste arendamise viis Ida-Virumaa põhikoolide õpetajate vaatenurgast“, mille juhendaja on Enda Trubok, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Anna Baševa

5.06.2024

SUMMARY

This master's thesis are written by Anna Baševa in 2023-2024. The topic of the thesis is “Creative work as a way of developing general competencies from the perspective of teachers of basic schools in Ida-Virumaa”. The thesis is written in Estonian.

The curriculum focuses on developing the general competences alongside subject knowledge. One of the ways of developing these is through creative work, which is included in the national curriculum for primary school level III. The research problem is that the organisation of creative works in basic schools based on the objectives of creative work and general competencies has not been specifically studied in Estonia in the past. The purpose of the Master's thesis is to determine which general competencies are facilitated by the creative work process compared to the development of general competencies by subject area according to the assessment of teachers of basic schools in Ida-Virumaa. The research consists of two parts: a theoretical overview and a practical part. The theoretical section consists of two chapters. The first part defines the concept of competence and gives an overview of the development of general competences through teaching strategies similar to those in the subject area. The second part explains the concept of creative work, discusses the organisation of creative work and focuses on the possibilities of creative work for the development of students. The practical section consists of three chapters: a description of the research section, including a description of the sample, the procedure for conducting the survey, the survey and the interview; an analysis of the results of the research and a discussion. In the research section, presents the purpose of the study and the research questions, describes the methodology and methods of data collection. The analysis chapter of the research results is based on analysis of online polling and interviews, and the author also performs comparative analysis of the creative works manuals of Ida-Virumaa Basic Schools. With regard to the discussion, the author reflects the results of the survey and interview and draws conclusions on the basis of research questions. On the basis of the objective and research questions, a quantitative survey method was used to conduct the selected study. A total of 77 teachers from elementary schools in Ida-Virumaa participated in the study. In conclusion, the author gives an overview of the results of the study.

The main conclusions of the Master's thesis are as follows:

1. Creative works are organised in basic schools in the III stage of school in Ida-Virumaa according to the requirements of the national curriculum of basic schools and recommendations of instructional materials.
2. Cultural and value competences, as well as digital competences, have been developed the most by subjects in basic schools in Ida-Viru County.
3. Digital and learning skills have been most developed in basic schools in Ida-Virumaa through creative works.
4. According to the expert assessment, all general competencies defined in the national curriculum of basic schools must develop equally through creative work.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	7
1. TEOREETILINE ÜLEVAADE	11
1.1. Üldpädevused.....	11
1.1.1. Üldpädevuse mõiste	11
1.1.2. Üldpädevuste arendamine põhikoolis	11
1.2. Loovtöö	19
1.2.1. Loovöö korraldus	19
1.2.2. Loovtöö kui arenemise viis	22
2. EMPIIRILINE OSA	26
2.1. Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused.....	26
2.2. Andmete kogumise meetod.....	26
2.3. Valimi moodustamine	28
2.4. Uuringu läbiviimine ja küsitluse iseloomustus	29
2.5. Uuringu läbiviimine ja intervjuu iseloomustus	30
3. ANDMETE ANALÜÜS.....	33
3.1. Küsitluse tulemuste analüüs.....	33
3.1.1. Küsimustikule vastajate taustaandmed	33
3.2. Juhendajate arusaamad üldpädevuste arendamisest.....	33
3.3. Küsimuste vastuste analüüs	50
3.4. Intervjuude tulemused ekspertidega	52
3.4.1. Intervjueeritavate taustaandmed	52
3.4.2. Ekspertide arvamus üldpädevuste kujundamisest loovtöö kaudu.....	52
4. ARUTELU JA JÄRELDUSED.....	60
KASUTATUD KIRJANDUS	65
LISAD	72
Lisa 1. Küsitluse küsimustik eesti keeles.....	72
Lisa 2. Küsitluse küsimustik vene keeles	84
Lisa 3. Intervjuu küsimustik õpetajatele ning juhtkonna esindajale.....	93
Lisa 4. Uuritavate Narva põhikoolide loovtööde juhendite võrdlusanalüüs.....	94

SISSEJUHATUS

Riikliku õppekava tähenduses on pädevus teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös. (PRÕK 2023) Kolmandas kooliastmes on oluline kujundada õpilaste üldpädevusi, et valmistada neid ette edukaks toimetulekuks nii akadeemilistes kui ka igapäevaelu olukordades. Õpilastes kujundatavad üldpädevused on: kultuuri- ja väärtus-, sotsiaalne ja kodaniku-, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus-, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane, ettevõtlikkus- ning digipädevus (PRÕK 2023).

III kooliastmes korraldab põhikool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö (PRÕK 2023). Loovtöö eesmärgiks on pakkuda õpilasele võimetekohast ja huvidest lähtuvat eneseteostuse võimalust (Soovitused ja näiteid ..., 2017, lk 13).

Üldpädevused on defineeritud põhikooli riiklikus õppekavas (2011) 2011. aasta 6. novembri Vabariigi Valitsuse määrusega (PRÕK 2011). Eesti haridussüsteemis on viimastel aastatel tõepoolest toimunud muutusi, et võimaldada õpilastel minna põhiteadmiste ja kontseptsioonide õppimisest kaugemale ning neid rakendada oma ühiskonna sotsiaal-kultuurilises kontekstis (Kim *et al.*, 2019). Nüüdisaja hariduses väärtustatakse ennastjuhtiva inimese kujunemist ja loovuse arendamist (Soovitusi ja näiteid, 2017, lk 21). Alates 2023. aastast hakkas kehtima uuendatud ning täiendatud põhikooli riiklik õppekava (RT I, 08.03.2023, 5), milles tehtud muudatused on seotud ka üldpädevuste kujundamisega (PRÕK 2023). See kajastub ka kooliastmete pädevuste kujundamises, milles loovuse arendamist nähakse dünaamilise protsessina arendamist (Soovitusi ja näiteid, 2017, lk 21).

Magistritöö teema on „Loovtöö kui üldpädevuste arendamise viis Ida-Virumaa põhikoolide õpetajate vaatenurgast“.

Lõputöö autoril on oma huvi käsitletava teema vastu, sest tal on suur kogemus põhikooli aineõpetaja ning loovtöö juhendajana. Autori aineõpetaja kogemus on näidanud, et üldpädevusi võib edukalt arendada ainetundides. Tuginedes loovtöö juhendaja kogemusele, nendib autor, et mitmekülgne loovtöö tegemise protsess annab õpilastele võimaluse rakendada oma loovaid oskusi ja mõtlemist ning arendada mitmeid üldpädevusi, mis on olulised nii õppimise kui ka tulevase elu jaoks. Magistritöö autor on huvitatud teada saada teiste õpetajate arvamus: kuidas kujundatakse üldpädevusi nii ainevaldkonniti kui ka loovtöö kaudu Ida-Virumaa põhikoolides. See võimaldab analüüsida õpetajate saadud kogemust, leida sarnasusi ja alternatiivseid lahendusi ning teha ettepanekuid.

Uurimisprobleem seisneb selles, et magistritöö autorile teadaolevalt on Eestis varem vähe uuritud konkreetselt loovtööde korraldamist põhikoolis loovtöö eesmärkidest ning üldpädevustest lähtudes. Pädevuste teemal on loodud juhendmaterjal „Ülekantavad pädevused kõrghariduses“ (2014), mis on mõeldud mitte teoreetilise ülevaate andmiseks, vaid praktilise abivahendina õppekavaarenduseks. Tugimaterjali pakuvad Eve Kikas ja Aaro Toomela oma kogumikus „Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine“ (2017). Selles mõtestavad autorid üldpädevusi ning selgitavad, et üldpädevused loovad aluse ainepädevuse arenguks. Selgitusi ja soovitusi loovtöö korraldamiseks ning selle juhtimiseks pakutakse juhendmaterjalis „Soovitusi ja näiteid loovtööde läbiviimiseks põhikoolis 2017. aastatel“.

Mõned Tartu ja Tallinna Ülikooli ning Kunstiakadeemia üliõpilased on uurinud oma magistritöödes loovtööde korraldust ning seotust üldpädevuste arendamisega. Kertu Kook (2022) analüüsis oma magistritöös uurimistöö kirjutamisprotsessi õpilaste vaatenurgast. Terje Tuisk uuris 2020. aastal, kuidas toetada enesejuhitud õppimiseks vajalikke pädevusi ja loovtööde juhendamisprotsessi III kooliastmes. Kala-Peäske (2020) analüüsis aktuaalset teemat: kuidas valmib loovtöö väikeklassi õpilase arvates ning kuidas võimaldab see suunata ja toetada loovtöö koostamisprotsessi. Krull (2016) uuris loovtöö hindamiskorraldust ja viise, sh kujundavat hindamist. Vilkes (2016) kirjeldas ja analüüsis, kuidas õpetajad ja juhendajad III kooliastmes (7.-9. klass) korraldasid loovtöid eesmärkidest lähtudes, arendasid õppekava pädevusi ja käsitlesid läbivaid teemasid.

Magistritöö eesmärk on selgitada välja, milliste üldpädevuste kujundamisele aitab kaasa loovtöö tegemise protsess võrreldes üldpädevuste arendamisega ainevaldkonniti Ida-Virumaa põhikoolide õpetajate hinnangul.

Magistritöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas toimub loovtöö korraldus põhikooli III kooliastmes?
2. Missuguseid üldpädevusi Ida-Virumaa koolide õpilastel arendatakse kõige rohkem loovtööde kaudu ja ainevaldkonniti.

Uurimistöö koosneb kahest osast: teoreetiline ülevaade ja empiiriline osa. Teoreetiline osa koosneb kahest peatükist. Esimene peatükk defineerib pädevuse mõistet ning annab ülevaate üldpädevuste arendamisest, mis toimub ainevaldkondlike pädevustega sarnaste õpetamisstrateegiatega abil. Teine peatükk selgitab loovtöö mõistet, käsitleb loovtöö korraldamist ning keskendub loovtöö võimalustele õpilaste arendamiseks.

Empiiriline osa koosneb kolmest peatükist: uurimusliku osa kirjeldusest, sh valimi, uuringu läbiviimise korra, küsitluse ja intervjuu iseloomustusest; uurimistulemuste analüüsist ja arutelust. Uurimuslikus osas esitab uuringu eesmärgi ja uurimisküsimused, kirjeldab metoodikat ja andmete kogumise meetodeid. Uurimistulemuste analüüsi peatükk põhineb veebiküsitluse ja intervjuude analüüsimisel, samuti teeb autor võrdleva analüüsi Ida-Virumaa põhikoolide loovtööde juhenditest. Arutelu osas kajastab autor küsitluse ning intervjuu tulemusi ning teeb järeldusi uurimisküsimuste kohta.

Kokkuvõttes annab autor ülevaate uuringu käigus saadud tulemustest

Kasutatud kirjanduse loetelus on 69 allikat. Töö kogumaht koos lisadega 95 lehekülge.

Töös on 27 joonist (autori koostatud) ning 6 tabelit (autori koostatud).

LÜHENDID

Töös kasutatud lühendid:

EHIS -Eesti Hariduse Infosüsteem

EKSS – Eesti Keele Seletav Sõnaraamat

HTM - Haridus- ja Teadusministeerium

PRÕK – põhikooli riiklik õppekava

TÜ – Tartu Ülikool

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE

1.1. Üldpädevused

1.1.1. Üldpädevuse mõiste

Eesti keele seletavas sõnaraamatus on mõiste "pädevus" kui inimese võimekus, oskus ja teadmised mingis konkreetses valdkonnas või tegevuses (EKSS). Eesti haridusmaastikul hakati mõistet „pädevus“ kasutama 90. aastatel, kui algas eesti haridusreform. Selle aja eesti haridusmõtte kontekstile oli lähim ingliskeelne väljend *The Common Essential Learnings (C.E.L)*, mida võib mõista nii ühtsete, erinevaid ained ja õppetegevuse valdkondi läbivate õppeeesmärkide kui ka õpitulemustena. (Pädevustest õpetajatele, 1995)

Riiklikus õppekavas jagunevad pädevused üld- ja valdkonnapädevusteks (PRÕK, 2023). Üldpädevused on seotud ühiskonna väärtustega ja sellega, mida peetakse kõigis eluvaldkondades eduka toimetulemise olulisteks teguriteks (Kikas & Toomela, 2015).

2023./2024. õppeaasta Põhikooli riikliku õppekava üldpädevused on kultuuri- ja väärtus-, enesemääramis-, õpi-, suhtlus-, sotsiaalne ja kodaniku-, ettevõtlikkus-, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane- ning digipädevus (PRÕK 2023).

1.1.2. Üldpädevuste arendamine põhikoolis

Pädevuste arendamise soodustamine on üks Euroopa haridus suunas liikumise visiooni eesmärgi, et luua võimalused kasutada ära hariduse ja kultuuri kui töökohtade loomise, sotsiaalse õigluse ja kodanikuaktiivsuse tõukejõudede täielik potentsiaal (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2018). On muutunud ka nõudmised 21. sajandi kompetentside ja oskuste kujundamiseks, haridus peab toetama õpilaste kognitiivsete ja metakognitiivsete teadmiste ja oskuste arendamist, et olla 21. sajandil konkurentsivõimeline ja valmistada õpilased ette teadmistepõhises ühiskonnas toimetulekuks (Õpikäsitus..., 2017).

Üldpädevuste arendamine toetab ühtlasi nüüdisaegse õpikäsituse rakendumist. Viimane on seatud ootuseks Eesti elukestva õppe strateegias 2020 ja Eesti haridusvaldkonna

arengukavas 2021–2035. (Pedaste, 2020, lk 6) Mitmesuguste pädevuste kujundamise kõrval on tähtis ka õppija võimete arendamine, motivatsiooni toetamine ja isiklikele õpieesmärkidele kohandatud õpivõimaluste loomine teeb (Mitteformaal- ja formaalõppe..., 2022, lk 9).

Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Ainevaldkonna õppeainete õpetamise peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväline tegevus. Valdkonnapädevuste kirjeldused on esitatud ainevaldkondade kavades (PRÕK 2023). Kuna kehtivad riiklikud õppekavad rõhutavad, et aineõpe pole asi iseeneses, vaid see peaks toetama üldisemate pädevuste saavutamist, peaks õpetaja erinevate ainete ja teemade õppega seostama ka laiemaid aineüleseid eesmärke (Kujundav hindamine..., 2014, lk 44). Valdkonnapädevuse kujunemist toetab lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväline tegevus. On hädavajalik, et aineõpetaja oleks teadlik riiklike õppekavade olulistest eesmärkidest – mitte üksnes ainevaldkonna omadest, vaid ka üldpädevuste, teiste valdkondade ja läbivate teemade raames taotletavatest õpitulemustest, milleni iga õppija teatud kooliastme lõpuks peaks jõudma (Kujundav hindamine..., 2014, lk 85).

Eesti haridusmaastikule pädevuse mõiste ilmumise ajal 90-ndate lõpus, on Ene-Silvia Sarv öelnud: „Pädevuste kujundamine on realiseeritav kahe polaarsuse koostoimena – ühelt poolt selle üldise, filosoofilis-psühholoogilis-tegevusliku tagapõhja hea tundmine ja mõistmine, teiselt poolt selge nägemus sellest, kuidas ühes või teises aines või mingis eas lapse puhul pädevusi arendada ja realiseerida“ (Pädevustest õpetajatele, 1995, lk 12). Tol ajal pakkus ta välja kujundada koolis mingi „pädevusteabe“ vahetamise süsteem õpetajate jaoks. On möödunud juba palju aastaid, aga see ettepanek on üsna aktuaalne. Kolmandas kooliastmes õpetamine esitab suuri väljakutseid. Õpetaja ei saa olla pelgalt aine tutvustaja, vaid ta peab olema laiemas mõttes õpilaste arengu toetaja. Teadmine luuakse ise ja iseendale, kuid inspireeriv õpetaja või juhendaja saab siin abiks olla. Abi saab seisneda eelkõige avastusprotsessi suunamises (Leijen & Pedaste, i.a.). Nagu ainete õpetamisel, tuleb ka üldpädevuste arendamisel arvestada õpilaste arengutaseme, tunnetusprotsesside, motivatsiooni iseärasuste ning olemasolevate teadmiste ja uskumustega (Kikas & Toomela, 2015).

Üldpädevuste areng ei toimu eraldi ainealaste pädevuste arengust, kuid kooli puhul kipub toimima reegel, et see, mida ei hinnata, ei ole ka oluline (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 6). Õpetaja toetab õpilaste pädevuste arengut kolme tüüpi tegevuste – akadeemilise juhendamise, klassiruumi organiseerimise ning emotsionaalse toetamise – kaudu (Heidmets, 2017, lk 110). Õpetaja võib aidata õpilastel üldpädevusi arendada, integreerides neid oma igapäevatundidesse. Oma uuringus on teadlased Ornstein, Coffman, Grammer, San Souci ja McCall (2010) näidanud, et õpilased suudavad õpistrateegiaid tõhusamalt kasutada kui õpetajad: õpetavad ja arutlevad nende strateegiate üle; selgitavad tunnetustegevuste rolli seoses konkreetsete õppetegevuste ja materjalidega; julgustavad meenutamist, sh seostades õppimist igapäevaeluga; arutavad õpioskuste erinevuste üle ning võimaldavad oskuste arendamist. (Ornstein *et al.*, 2010)

Põhjalikum ülevaade üldpädevustest ja nende arendamisest on esitatud E. Kikase ja A. Toomela toimetatud raamatus „Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine“ (Kikas & Toomela, A. 2015). Arendades iga üksiku õpilase üldpädevusi, näiteks väärtustades enesearengut, õpetades teadvustama enda tegevusi ja nende tagajärgi, kasutama efektiivseid õpistrateegiaid, kaaslastega suhtlemise oskusi jne, luuakse terves klassis õppimist soodustav keskkond, mis omakorda loob aluse aine paremaks omandamiseks (Kikas & Toomela, A. 2015). Kikas ja Toomela on leidnud, et kolmandas kooliastmes on tegemist õppijatega, kel on nooremate õpilastega võrreldes suurenenud iseseisvuse- ehk autonoomiavajadus ning kel on tunnetusprotsesside arengut arvestades kujunemas valmisolek iseenda ja õppimisega seotud infot enam teadvustatult jälgida, analüüsida ja reguleerida (Kikas & Toomela, 2015). Üldpädevuste arendamiseks tuleb nende üle arutleda, ning et lapsed neid üldistaksid, tuleb seda teha erinevates ainetundides.

Enesemääratlus-, sotsiaalne ja õpipädevus on suutlikkus ennast analüüsida, kasutada tõhusalt aega ja teavet, teha konstruktiivset koostööd, olla kohanemisvõimeline ning korraldada oma õpitegevust ja karjääri (PRÕK 2023).

Õpipädevust arendatakse kõikides ainetes. Õppima õppimist toetavad üldisi suhtlusoskusi arendavad meetodid: rühmatööd, ühisprojektid, ideede kaardistamine, tekstiloome kirjutamismudelite abil, teksti kavastamine, teadlik protsesskirjutamine, ühiskirjutamine (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 15).

Kuigi põhikooli riiklik õppekava näeb ette, et õpilase loovust tuleb arendada, leiab Mikita (2000), et seda ei tehta piisavalt. Tema arvates on kindlasti selle üheks põhjuseks ühiskonna mõjutused. Inimene peab käituma ja mõtlema nii, nagu teevad teised. (Mikita, 2000) Enesemääratluspädevus arendab mõtlemist. Selleks, et enesemääratluspädevust arendada, võib kirjanduse tundides arutleda erinevate tegelaste käitumismotiivide üle. Õpilastele võib anda erinevaid ülesandeid: ümberkehastumine mõneks tegelaseks; situatsiooni vaatamine erinevate tegelaste vaatepunktide kaudu, erinevatest tekstidest lähtuvate eakohaste probleemide üle arutlemine, lahendusvariantide väljapakumine, et õpilane saaks välja öelda oma seisukoha. Õpilaste sügavamad mõtted, iseloom, väärtushinnangud peegelduvad sageli nende kirjatöodes. Seejuures on õpetajal tähtis jääda parandamisel toetavaks ja neutraalseks. (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 14) Nüüdisaegse õpikäsituse olulist komponenti – enesehindamist – tuleks rakendada ka üldpädevuste arendamisel. Õpilasi tuleks suunata ennast analüüsima, oma arengut jälgima ja uusi arengueesmärke seadma (Pedaste, 2020, lk 29).

Kool on õpilastele esmane kogukond, kus õpitakse teisi tundma, nendega suhtlema, saadakse grupikäitumise kogemusi. Hea kooliruum võimaldab suhtlemist, tekitab ühtekuuluvustunnet ja pakub sotsiaalset vaheldust (Koov, 2021). Kool on esimene või organiseeritud sotsiaalne institutsioon, millega õpilane oma elus kokku puutub (Мирсада С.Зукорлић, 2022 lk 657). Riiklikus õppekavas (PRÕK 2023) on suhtluspädevus määratletud ühe üldpädevusena, mis omakorda tähendab, et suhtluspädevuse arengut tuleb koolis õpetajatel ainealase töö käigus süstemaatiliselt, teadlikult ja eesmärgistatult toetada. Suhtluspädevus avaldub aktiivõppe, koostöö ja dialoogi ning teistelt õppimise kaudu, aga ka enesehuvis ja kogemuste omandamises ning analüüsimises (Põlda *et.al.*, 2021). Suhtluspädevust arendatakse nii uurimuslike tööde tulemuste kirjaliku ja suulise esituse, dilemmaide ja sotsiaalteaduslike probleemide lahendamise kui ka loodusteadusliku info otsimise ning interpreteerimise kaudu, kasutades nii eesti- kui ka võõrkeelseid teabeallikaid. (PRÕK 2023).

Ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse tundides toetab sotsiaalse pädevuse kujunemist rühmatöö jm koostöövorm, eriti kui grupid moodustatakse juhuvaliku alusel. Oma seisukohtade kujundamist, esitamist ja põhjendamist harjutatakse kõikide ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse probleemide käsitlemisel. (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 50)

Nüüdisajal on pädevustele esitatavad nõudmised muutunud, kuna aina rohkem töid on automatiseeritud, tehnoloogial on suurem roll kõigis töö- ja eluvaldkondades ning

ettevõtlikkus-, sotsiaal- ja kodanikupädevus on järjest tähtsamal kohal, et tagada suutlikkus edukalt muutustega kohaneda (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2018). Kodaniku-, ettevõtlikkus- ja matemaatiline pädevus on olulised, et inimene tuleks edukalt toime ja tunneks ennast hästi spetsiifilisemate ülesannete lahendamisel ja keskkondades (Kikas & Toomela, 2015). Kodanikutunnetus on hoiak kogukonna või ühiskonnarühma suhtes, kuhu keegi kuulub, mis on laiem inimese otsesest pereringist ja sõpradest (Demokraatliku kultuuri..., 2009, lk 9). Õpilased, kes saavad mitmekülgset harivat ja kodanikuaktiivsusele suunatud väärtuskasvatust koolis ja koolivälises tegevuses, osalevad juba kooliajal ning suure tõenäosusega ka täiskasvanuna aktiivsemalt vabaühenduste tegevuses (Läbivad teemad... 2010, lk 224). Kolmandas kooliastmes on see paindlik ja loov tegutsemisemine, näiteks kooli ürituste organiseerimisel või väljaspool kooli huviringides, mõtlemise tasandil, tulevikuga seotud ettevõtmiste planeerimises (Kikas & Toomela, 2015). Et toetada õpilaste aktiivsust, võimaluste nägemist ja usku oma tegevuse tulemuslikkusesse, tuleks tähelepanu pöörata ka sellele, kuidas õppijad suudavad erinevaid nn hea kodaniku tunnuseid seostada oma tegevustega, ning kuivõrd nad usuvad, et nende vanuses noortel on võimalik ühiskonnaelus kaasa lüüa (Kikas, 2016). On oluline, et kodanikupädevus on seotud ka digipädevusega: näiteks kodanikupädevuse osas aga tuleb meeles pidada, et demokraatlikud protsessid ei ole võimalikud ilma vaba ajakirjanduseta (Läbivad teemad... 2010, lk 78). Praegu arutletakse palju sellest, kui oluline on arendada õpilaste kodanikupõhist veebipõhist arutlust – nende võimet otsida ja hinnata tõhusalt Internetist sotsiaalset ja poliitilist teavet. Tamara Shreiner (2020) märgib oma uurimistöös, et andmekirjaoskus on võime mõista, analüüsida ja tõlgendada informatsiooni ja andmete visualiseerimisi ning on lahutamatu seotud ühiskonnaõpetuse eesmärkidega. Ühiskonnas, kus andmete visualiseerimisi, nagu kaardid, diagrammid ja graafikud, kasutatakse probleemide, poliitikate ja suundumuste kohta teabe edastamiseks või inimeste veenmiseks kandidaadi või päevakava poolt hääletama, peab teadlik kodanik olema ka andmekirjaoskusega kodanik (Shreiner, 2020).

Füüsikat, keemiat ja eriti matemaatikat peetakse tihti kõige väärtusvabamateks aineteks. Väärtuste õpetamine ja üldpädevuste arendamine toimub ka matemaatika tundides. (Luisk, 2010, lk 187) Matemaatikapädevus on suutlikkus arendada ja rakendada matemaatilist mõtlemist ja arusaamist, et lahendada mitmesuguseid igapäevaelus tekkivaid küsimusi (PRÕK 2023). Matemaatika aine loob suurepärase võimaluse nii õppeainete lõimimiseks kui ka erinevate üldpädevuste kujundamiseks. Õppeprotsessis on selleks kõige parem kasutada

igapäevaelu olukordi ja suunata õpilasi probleemülesandeid lahendama. (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 30) Matemaatikapädevus viitab matemaatikale omaste meetodite ja keele rakendamisele eri eluvaldkondades, mitte ainult matemaatikas. Erinevates õppeainetes kasutatakse hüpoteeside püstitamist ja tõestamist, probleemide analüüsi nende kirjeldamise, põhjuste väljaselgitamise, tagajärgede ja võimalike ületamiste või lahenduste pakkumise kaudu (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 51). Matemaatikapädevus kujuneb eelkõige uurimusliku õppega, kus õpilastel tuleb katse- või vaatlusandmeid esitada tabeli ja arvjoonisena, neid analüüsida, leida seoseid ning siduda arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga (PRÕK 2023). Matemaatiline pädevus toetab kõige paremini ruumilise märgisüsteemi ja sellega seotud kirjaoskust, näiteks arendatakse teabetekstide abil oskust lugeda teabegraafikat. On efektiivselt õpetanud tekstide põhjal koostama ajatelge, märksõnaskaemi, mõistekaarti, Venni diagrammi, mandalat jms (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 17).

Loodusteaduspädevus osutab suutlikkusele ja soovile selgitada loodust, kasutades probleemküsimuste püstitamiseks ning tõenditel põhinevate järelduste tegemiseks teadmisi ja meetodikat, sealhulgas vaatlust ja katsetamist. Tehnoloogiapädevuse all mõistetakse teadmiste ja meetodite rakendamist inimeste soovide või vajaduste teenistusse. Loodusteaduspädevus ning tehnoloogia- ja inseneriteaduste pädevus eeldavad arusaamist inimtegevuse põhjustatud muutustest ja üksikisiku vastutusest. (PRÕK 2023) Tehnoloogia ainevaldkonna õppeained, sh käsitöö ja kodundus soodustavad erinevates õppeainetes ja elusfäärides omandatu praktilist rakendamist (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 59). Loodusteaduste pädevust iseloomustav hoiak põhineb kriitikameelel ja uudishimul, huvil eetiliste küsimuste vastu ning turvalisuse ja keskkonna kestlikkuse oluliseks pidamisel, eelkõige nendes küsimustes, mis käsitlevad teaduslikku ja tehnoloogilist arengut inimese enda, tema pere, kogukonna ja globaalsest seisukohast lähtuvalt (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2018).

Eesti kool on ühiskondlike arengute tulemusena jõudnud äratundmisele, et inimene ja inimlikud väärtused vajavad fookusesse tõstmist, arutamist ja kokku leppimist. Kooli osa väärtusarenduses on ülisuur: seal puutuvad kokku erinevad põlvkonnad, erinevad isiksused ja väärtushoiakud, õpitakse üksteist kuulama, koos töötama, üksteisega arvestama ja endast ning üksteisest lugu pidama (Luisk, 2010, lk 190). Marju Lauristin on öelnud: „Igaüks on tähtis. Eestlasi on vähe ja seepärast on oluline hoida igaüht, ning toetada rohkem neid, kel

reaalsuse ja iseenda tajumisel on suuremat tuge vaja“ (Mihus 12, 2012, lk 3) Sellepärast on eriti oluline suunata ja jälgida väärtusi murdeas, mil väärtussüsteem põhiliselt kujuneb. (Kikas, 2016, lk 16) Üleminek loovusele, innovatsioonile, ettevõtlikkusele ja mittekognitiivsetele oskustele on 21. sajandi eluvõimaluste jaoks osutunud asjakohasemaks ja soovitamaks (Edwards, 2019). Väärtused on motivatsioonilised konstruktid, mis hõlmavad uskumusi eesmärkide ja nende sobilike saavutamiskiiside kohta (Pedaste, 2020, lk 13). Väärtushoiakuid kasvatavad koolis esinevad sotsiaalsed suhted. Kool on väärtusdiskussiooni koht (Läbivad teemad... 2010, lk 226). Kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamiseks ei ole ühte ainuõiget meetodit. Nii nagu õppeainete õpetamine, on ka kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamine efektiivsem, kui lähtuda nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest – enesejuhtimine, konstruktivism ja koostöisus. (Pedaste, 2020, lk 17) Muusika- ja kunstõpetus on suurepärased ained sallivuse õpetamiseks. Mõned on käeliselt andekamad, teised muusikaliselt oskuslikumad. Ühest küljest võimaldab see osutada erinevustele, teisalt tolereerida erinevusi. (Luik, 2010, lk 186). Käsitöö ja kodunduse aines läbiviidavate loovust arendavate tegevuste ja projektide kaudu õpivad õpilased arvestama arvamuste ja ideede paljusust (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 59). Ühised arutelud ning töö ja selle tulemuse analüüsimine aitavad õpilasel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda tööõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia. Õpilaste väärtuspädevuse arendamine ei toimu ainult läbi konkreetsete ülesannete kaudu, vaid oluline roll selles on õpetajate igapäevasel käitumisel ja nende poolt väljendatud seisukohtadel. Väärtused peegelduvad inimeste hoiakutes ja käitumises. Näiteks õpetaja positiivne suhtumine arvamuste paljususse soodustab õpilastes sallivuse ja tolerantsuse arengut. Väärtuste kujunemise protsess on pikaajaline ja pädevuste toetamine peab olema järjepidev, et tekiksid püsivad muutused ja arengud. (Lomp, 2021) Väärtuspädevuse arendamisel on kasulikum esile tõsta inimeste prosotsiaalset käitumist, sallivust, nende pingutusi ja saavutusi, selle asemel, et rääkida sellest, kui valed on kellegi tõekspidamised ja sobimatu tema käitumine (Kikas & Toomela, 2015). Kultuuritundlik õpetamine toetab üldpädevuste mitmekülgset arengut ainetundides ning nende väliselt, sest tunni teemasid käsitletakse mitmeperspektiiviliselt ning kultuuridega seonduvalt (Järv & Kirss, 2019, lk 5). Statistikaameti andmetel on Eesti üldhariduskoolides ligi 26% vene, muu või märkimata emakeelega õpilasi – seega mitmekesine õpilaskond haridusmaastiku on reaalsus (Statistikaamet, 2019). Sel põhjusel on oluline nii koolidel kui õpetajatel üha enam mõelda, kuidas kaasata õppeprotsessi iga õppija nii, et ta tunneks end väärtustatu ja kaasatuna ning saaks koolist eluks vajalikud teadmised, oskused ja hoiakud (Järv & Kirss, 2019, lk 3). Eesti

koolid ja klassid on reeglina veel üsna ükskultuurilised (harvem kaks kultuurilised), kuid arvata võib, et mitmekesisus kasvab.

Digipädevus seisneb suutlikkuses kasutada digitehnoloogiaid oskuslikult, kriitiliselt ja vastutustundlikult õppimise, töö, meelelahutuse ja ühiskonnaelus osalemise eesmärgil. See hõlmab teabe- ja andmekirjaoskust, teabevahetust ja koostööd, meediapädevust, digitaalse infosisu loomist (sealhulgas programmeerimist), turvalisust (sealhulgas digitaalset heaolu ja küberjulgeolekuga seotud pädevusi), intellektuaalomandi õigustega seotud küsimusi ning probleemide lahendamist ja kriitilist mõtlemist. (PRÕK 2023) Digitehnoloogia ja digitaalse infosisu kasutamine eeldab, et selle arengusse suhtutaks kaalutlevalt ja kriitiliselt, kuid samas huviga, avatult ja tulevikku vaatavalt. Ühtlasi eeldab see eetilist, ohutut ja vastutustundliku lähenemisviisi nende vahendite kasutamiseks. (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2018) Kui radio jõudis 50 miljoni kasutajani 38 aastaga, teler 13 aastaga, siis internet juba nelja, iPod kolme ja Facebook vaid kahe aastaga (Pärna, 2022 lk 52). Arvuti ja nutitelefon on vajalik tööriist mõtlevale inimesele, kuid enne tuleb lapsel mõtlejaks saada. Digipädevus, nagu ka teised pädevused, nõuab valmisolekut jälgimiseks, mõtestamiseks ja aruteludeks. Vajalik on oskus kasutada arvuteid ja interneti teabe leidmiseks ning edastamiseks. (Vilkes, 2016) Digipädevuse aspektist on ülimalt oluline, et õpilane tajuks oma positsiooni ja rolli teabekeskonnas ning tunneks viise, kuidas digitaalses ruumis edukalt ja ohutult tegutseda (Läbivad teemad... 2010, lk 77). Digipädevus on väga lähedalt seotud keelelise pädevusega, küll aga on teksti kriitilise analüüsi oskus vajalik kanalile vaatamata. Keele- ja kirjanduse tundides on võimalik ülesandeid lahendada nüüdisriistvara abil, nagu näiteks nutitelefonid, tahvelarvutid, diktofonid, sülearvutid jne. Neid saab kasutada näiteks ettekannete tegemiseks, loovülesannete juures, tekstide kogumisel, animeerimisel, teksti täiendamisel foto või videoga. (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 19) Seoses digipädevusega on sageli juttu tehtud ka meediaetikast, autoriõigusest, sõnavabadusest ja isikuandmete kaitsest (Läbivad teemad... 2010, lk 78).

Ettevõtlikkusoskused on rajatud loovusele, mis puudutab ka kujutlusvõimet, strateegilist mõtlemist ja probleemide lahendamist, ning kriitilisele ja konstruktiivsele mõtlemisele, mis sisaldab loovaid protsesse ja innovaatilisust. Need sisaldavad võimet töötada nii ükski kui ka rühma liikmena, mobiliseerida ressursse (inimesi ja asju) ning toetada tegevust. (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2018) Ettevõtlikkus on võime ideid ka ellu viia. Kusjuures elluviija ei pea tingimata olema see, kes idee välja mõtles. Ühiskonnaõpetuses on kõik teemad seotud

noore inimese ettevalmistumisega eluks ühiskonnas (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 51). Ettevõtlikkus on võime ideid ka ellu viia. Kusjuures elluviija ei pea tingimata olema see, kes idee välja mõtles. (Mihus16, 2014, lk 16) Valikõppeaine „Ettevõtlusõpetus“ kujundab õpilastes ettevõtluspädevust enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise kaudu. Valikaine võimaldab lõimingu kõigi riiklikus õppekavas olevate ainetega, kujundades üldpädevusi ainete ja õpetajate vahelises koostöös. (Haridus-ja Noorteameti veebileht) Näiteks eesti keele ja kirjanduse tundides pakutakse erinevaid aktiivõppe meetodeid ettevõtlikkuspädevuse kujundamiseks, mis võimaldavad õpilasel individuaalselt, paaris ja rühmas seada ise eesmärged, näha probleeme, genereerida ideid, leida neile lahendusi ja olla omaalgatuslik nende elluviimisel (pressikonverents, rollimäng, reportaaž, intervjuu, väitlus, omaloomingulised loovtööd jms). (Üldpädevuste kujundamisest..., i.a., lk 18)

1.2. Loovtöö

1.2.1. Loovöö korraldus

Alates 1. septembrist 2013. a on loovtöö sooritamise põhikooli lõpetamise tingimuseks. III kooliastmes korraldab põhikool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline. (PRÕK 2013) PRÕK § 15, (8) sätestab, et loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord kirjeldatakse kooli õppekava üldosas (RT I, 08.03.2023, 5).

Loovtöö korraldamisel tuginevad põhikoolid koostatud juhendmaterjalile „Soovitusi ja näiteid loovtöö koostamiseks põhikooli III kooliastmes“ (2017). Käesoleval soovituslikul juhendmaterjalil loovtööde korraldamiseks on tähelepanu all loovuse arendamise ja toetamise teoreetilised-praktilised aspektid. Samuti keskendub juhendmaterjal loovtööde läbiviimisele lähtuvalt õpilaste arengudünaamikast. Kogemusi oma tööst I ja II kooliastme õpilaste juhendamisel jagavad ka koolide õpetajad (Soovitusi ja näiteid..., 2017, lk 14-17).

Loovtöö koostamise ja korraldamise juhend on vajalik eduka loovtöö sooritamiseks. Kehtestatud kord peaks sisaldama selgeid suuniseid, kuidas planeerida tegevust ja toetada loovtööga seotud osapooli, sealhulgas nii õpilast kui ka tema juhendajat, läbi kõigi loovtööde valmimise protsessi etappide – töö tegemise ettevalmistuse, elluviimise ning refleksiooni ja tagasiside saamise (Tuisk, 2020).

Loovtöö koostamise etappe on mitu, millest esimene on loovtöö teema valik, mille vältel otsustab õpilane endale sobivaima ja meelepärasema temaatika. Loovtöö teema valib õpilane ise või juhendaja abil. Teema peab olema õpilasele võimetekohane, arvestama tema huve ning pakkuma eneseteostuse võimalust. (Soovitusi ja näiteid... 2017, lk 23)

Üheks oluliseks tunnuseks loovtöö koostamisel on õppeainete lõiming. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab põhikool kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus. (PRÕK 2023)

Valitud tee ei pruugi olla alati kõige tõhusam, kuid on tähtis, et see pakub õppijale huvi. Huvi leitakse oma ümbrust uurides ning igapäevastest nähtustest ja ümbritsevatest inimestest inspiratsiooni saades. Teadmine luuakse siis, kuid inspireeriv õpetaja või juhendaja saab siin abiks olla. (Saks, 2017) Loovtöö temaatika saab iga kool ise otsustada, mille järel saab õpilane teha enda jaoks sobiva valiku. Osades koolides peab loovtöö olema seotud selle huviringi või treeninguga, kus õpilane on juba pikka aega osalenud (nt muusika- või kunstikooli või treeningu raames tehtud projekt). Mõnes koolis võib õpilane valida täiesti vabalt, millises keskkonnas või valdkonnas ta enda loovtöö teeb (Mitteformaal- ja formaalõppe..., 2022, lk 37). Loime (2015) toob oma ettekandes välja, et loovtööde põhiliikideks on EHS-e andmetel kunstivaldkonna tööd – 24% (nt tantsud, maalid, fotod), erinevad uuringud – 23%, õppematerjalide koostamine – 22% (nt lauamängud, ristsõnad) ja erinevate ürituste läbiviimine – 21% (nt spordivõistlused, klassiõhtud) (Loime, 2015).

Koos juhendatavaga koostatakse töökava, kus on kirjas teema valiku põhjendus ning ajakava. Kavandi koostamine on eriti oluline praktiliste loovtööde puhul, sest nendes on töö käigus muutusi raskem teha kui kirjalike või suuliste tööde korral. (Kujundav hindamine..., 2014, lk 96)

PRÕK § 15, (8) sätestab, et õpilastel on võimalus valida individuaalse töö ja kollektiivse töö vahel (PRÕK 2023). Arvestama peaks ka grupi optimaalse suurusega – üldiselt soovitatakse grupitööd teha 3-4 liikmelistes gruppides, mis tagab efektiivsema töö ja paremad tulemused (Gillies, 2016). Grupitöö korral on väga tähtis üksteise usaldamine, avatud hoiak ja aktiivne panustamine teemal kaasa mõeldes ja arutledes. Õppimine on tõhusam kui rühmas õppides on kellelgi grupijuhhi roll. Võib olla ka erinevate rollide järgemööda vahetamine (Leijen & Pedaste, i.a.) Töö on tõhusam, kui rühmas õppides on kellelgi rühmajuhhi roll, kuid kasu võib olla ka erinevate rollide järgemööda vahetamisest (Saks, 2017).

Loovtöö vormistamise nõuded kehtestab kool töö liigi järgi (Soovitusi ja näiteid ..., 2017, lk 26). Et saada oma loovtööle hinnang või hinne, peab õpilane oma loovtöö esitama ja seda ka esitlema hindamiskomisjonile. Esitlemise võimalusi on mitmeid. Kõige rohkem on levinud loovtöö esitlemine suulise ettekandena, kasutades näitlikustamiseks multimeedia, audiovisuaalseid jm vahendeid.

Loovtöö hindamine võib olla eristav (numbriline) või mitteeristav. Kui õpilase töö vastab kas kõigile või valdavale osale seatud kriteeriumitest, on see sooritatud ning eesmärgiks seatud õpitulemus on saavutatud. (Kujundav hindamine..., 2014, lk 121) Lähtuvalt nüüdisaegsest õpikäsitusest peavad õpetajad hindama eelkõige toimuvat protsessi, mitte ainult soovitatavate eesmärkide alusel (Saks, 2017). Tagasiside eesmärgiks on toetada õpilase arengut ja loovust, omaalgatust, iseseisvat õppimist, arendada eneseanalüüsi oskust, kujundada enesehinnangut (Tuisk, 2020).

Luisk (2010) on öelnud kogumikus „Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis“, et arukas oleks jälgida, et lõimitud ainetega loovtöö läbiviimiseks jõutaks teha piisavalt eeltööd, et õpilasi nõustataks nii sisu kui vormi osas, ning et jätkuks aega ka hindamiseks ja refleksiooniks. Hästi peaksid siia sobima probleemõppe põhimõtted. (Luisk, 2010, lk 84) Kala-Peäske (2021) magistr töö tulemustes on kirjutas õpilaste arvamusi, et loovtööd oleks lihtsam teha, kui selleks oleks eraldi tund. Nagu suuremas osas koolides, läbivad ka uuritud koolis õpilased loovtöö tegemisele eelneval aastal kursuse „Loovtööde alused“. Eesti põhikoolidest pakuvad praegu õpilastele valikaineid „Loovusõpetus“, „Loovtöö alused“ või „Loovtöö“: Jüri gümnaasium (põhikool), Värska gümnaasium (põhikool), Jõhvi Põhikool, Halliste põhikool, Kuressaare Gümnaasium, Laulasmaa Kool, Viimsi põhikool, Tallinna Laagna Lasteaed - Põhikool, Kohtla-Järve Järve kool. Uuritavatest Narva koolidest pakub Kreenholmi Kool loovtööõpetuse ainet (NKK veebileht). Organisatsioonikultuurile keskendumine toob pildile ka laiemalt koolipere. On selge, et nüüdisaegse õpikäsituse rakendamisel on võtmetähtsusega inimesed. Olulist rolli mängib õpetajate koostöö. Koostööd tuleb teha nii oma aine õpetajate kui ka teiste ainete ning teiste koolide õpetajatega, sest praegu on ainete lõimimine väga oluline. (PRÕK 2023)

Tähtsad on õpetajate – õpilaste-, õpilaste – vanemate suhted. (Saks, 2017) Olulist rolli mängib ka õpetajate koostöö või teiste ekspertide kaasamine väljaspoolt. Nii võib kaasjuhendaja kaasamisel loovtöö juhendamiseks õpetaja teadlikkus rikastuda uuritavast temast või meetoditest, mida mõne valdkonna uurimisel kasutatakse (Kotkas, 2022).

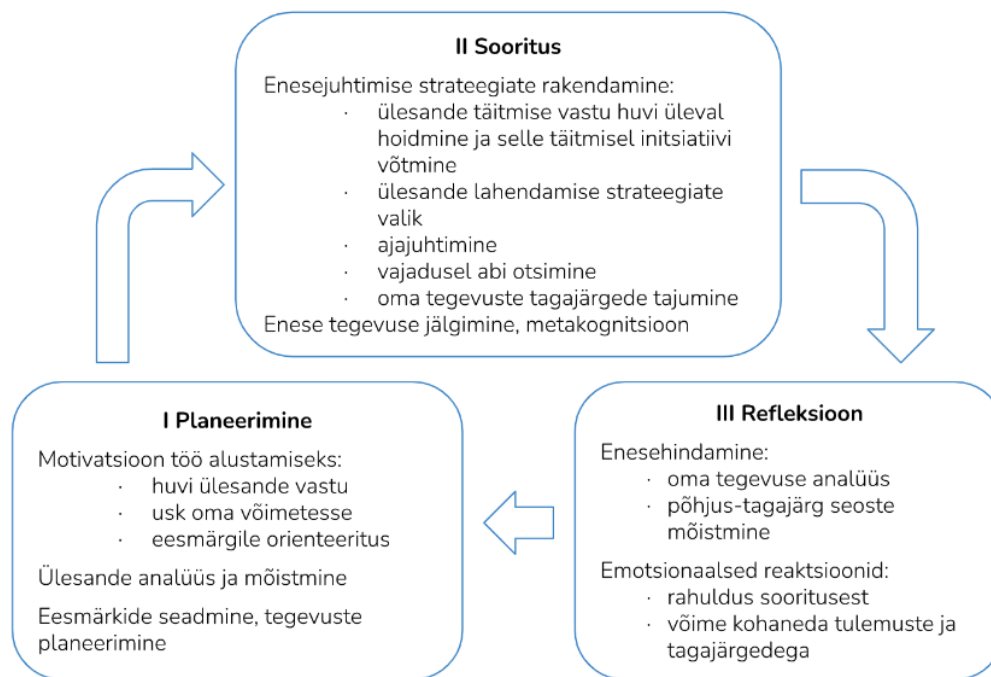
Riiklik õppekava toob esile vajaduse toetada ja arendada üldpädevusi koostöös kogukonnaga (Põlda *et.al.*, 2021). See tähendab arvestamist ka mitteformaalõppega. Loovtöö juhendamine on koolile üks võimalusi teha koostööd mitteformaalõppe pakkujatega (Mitteformaal- ja formaalõppe... 2022, lk 15). Loovtöö toetab õpilaste mitteformaalset õppimist eesmärgiga end arendada, hankida uusi oskusi, teadmisi ja kogemusi väljaspool traditsiooniliselt mõistetavat kooliharidust (Haridus- ja Noorteamet). Loovtöö on praegu üks peamisi mitteformaalõppe lõimimise võimalusi põhikoolis, kuna valikainete pakkumise võimalused on põhikoolis piiratud. Mitteformaalse õppimise all mõistetakse õppimist, mis toimub väljaspool kooli ja mille eesmärk on ennast arendada. See õppimine võib toimuda väga erinevates keskkondades (nt huvihariduses või täiendusõppes, aga ka looduses), kus õppimine ja õpetamine ei pruugi olla tegevuse ainus siht. (Mitteformaal- ja formaalõppe... 2022, lk 37, 67) Vilkes on oma uurimuses leidnud, et palju tulemuslikum oli loovtöö esitlemine väljaspool kooli, näiteks pillimäng lapsevanema töökohas, kontsert linnaruumis või fotonäitus teatrimajas jne (Vilkes, 2016).

1.2.2. Loovtöö kui arenemise viis

Areng on süstemaatiline muutumine. See võib olla kasvamine, küpsemine, diferentseerumine, süstemaatiline progress, edasimineku (Tall, 2012, lk 2). Üheks loovtöö eesmärgiks on arendada mitmekesiste meetodite ja erinevate töövõtete kaudu üldpädevusi (Kulderknup & Raudsepp, 2011).

Loovtöö tegemine peab toetama lapse õpihimi ja loovat eneseväljendust ning aitama kaasa õpilaste loovuse arendamisega seotud pädevuste kujundamisele dünaamilise protsessina (Soovitusi ja näiteid..., 2017, lk 3). Loovtöö sooritamise käigus toetatakse üldpädevuste (nt individuaalne või rühmas töötamine, kriitiline mõtlemine, eneseväljendus- ja esinemisoskus, töö allikatega, analüüsioskus jne) kujunemist (Kulderknup & Raudsepp, 2011)

Loovtööde valmimise protsessi üldisemaid aspekte, mida õppija arengus igas töö valmimise etapis peaks toetama, kirjeldab hästi Zimmermani ja Molyani 2009. aastal loodud enesejuhitud õppimise tsükliline mudel (vt joonis 1). Zimmermani ja Molyani (2009) loodud mudel kirjeldab kolme enesejuhitud õppimise etappi: planeerimine, sooritus ja refleksioon. (Anales de Psicología, 2014, lk 452)

Joonis 1. Zimmermani ja Molyani (2009) enesejuhitud õppimise tsükliline mudel, allikas: *Anales de Psicología*, 2014

Planeerimise etapis analüüsib õppija loovülesannet, seab eesmärgid ja planeerib, kuidas neid saavutada; soorituse etapis viib õppija planeeritud loovtöö ellu, valib sobivad strateegiad planeerimise etapis seatud eesmärkide elluviimiseks, seab endale ajalised eesmärgid ja püüab jälgida neist kinnipidamist, suhtleb juhendajaga, kui on abi vaja, ja tajub oma tegevuse või tegevusetuse tagajä

rgi ning analüüsib oma tegevust; refleksiooni etapis analüüsib õpilane oma tegevust ja selle tulemusi, aga ühtlasi peab olema valmis ka ükskõik millises formaadis välise tagasiside vastuvõtmiseks oma tööle, olgu see siis positiivne või negatiivne. (*Anales de Psicología*, 2014, lk 454) Kala- Peäske (2021) uurimistöö tulemustest selgus, et loovtöö valmimise protsessi käigus õpib õpilane planeerima aega ja tegevust, otsima infot, valida materjale ja sobivaid tööriistu ja -riietust, plaanitud tegevust ellu viima ja tehtud tööd analüüsima ja tutvustama (Kala-Peäske, 2021).

Õpetaja roll nüüdisaegse õpikäsituse puhul muutub pigem juhendavaks (Saks, 2017). Loovtöö koostamine on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane rakendab iseseisva töö oskusi ja omandatud teadmisi, kinnistab ning täiendab koolis omandatud (Soovitused ja näited..., 2017, lk 13). Kuna loovtöö juhendaja toetuse eesmärk on edendada eneseregulatsiooni ja enesejuhitud õppimise oskusi, siis tuleb püüda toetada nii palju, kui tuge vaja on, ja mitte oluliselt rohkem (English & Kitsantas, 2013). Juhendajate tegevusest

sõltub olulisel määral loovtööd tegeva õpilase motivatsioon, töö õnnestumine ja ka ennastjuhtiva õppija pädevuste areng selles protsessis (Tuisk, 2020). Kala-Peäske (2021) uuringust selgus, et tasuks nii loovtöö juhendamise alguses kui ka protsessi keskel täpsustada õpilase ootusi töö lõpptulemuse kohta ja aidata õpilasel töö eesmärk vajadusel uuesti sõnastada.

Vilkes (2016) pakkus oma magistritöös välja kujundada kultuuripädevust praktiliselt iga loovtöö tegemisel, kuna valmis töö tuleb vormistada kirjalikult, samuti esineda kuulajatele korrektses keeles. Matemaatika pädevuse arendamisel on nii juhendataval kui juhendajal võimalus, ning mõne töö puhul lausa kohustus, näitlikustada kirjalikku osa erinevate tabelite ja skeemidega. Kultuuripädevust võib kujundada praktiliselt iga loovtöö tegemisel, kuna valmis töö tuleb vormistada kirjalikult, samuti esineda kuulajatele korrektses eesti keeles. Ajalootööd pakuvad võimalust süvendada teadmisi teiste maade kultuurist ja muust rahvustest inimestest, muusikateos loovtööna võib olla nii õpilase omalooming kui ka olemasoleva muusikateose esitus. (Vilkes 2016) Kõik eelpool mainitud loovtöö vormid arendavad hästi kultuuri- ning enesemääratluspädevust. Autori kogemus loovtöö juhendajana näitab, et tehnoloogiapädevust saab edukalt rakendada makettide, mudelite jt. loovtöö vormide loomisel. Matemaatikapädevuse arendamisel on nii juhendataval kui juhendajal võimalus, ning mõne töö puhul lausa kohustus, näitlikustada kirjalikku osa erinevate tabelite ja skeemidega (Vilkes 2016).

Lähtudes magistritöö teemast, on autori arvates miinuseks see, et mõni loovtöö juhendaja ei ole kursis riikliku õppekava üldpädevustega. Vilkes (2016) uuringu tulemustest selgus, et loovtööde juhendajad ei mõtle alati antud töö planeerimisel õppekava pädevustele ning ei seosta loovtööd läbivate temadega.

Ruus (2010) väidab, et loovtöö ülesandeks on anda võimalus arendada ja väljendada loovat potentsiaali (Ruus, 2010). Loovalt mõelda on tänapäeva ülioluline oskus nii üksikisiku kui ühiskondlikul tasandil, kus loovus võib kaasa tuua uued teaduslikud avastused, uued leiutised. Eesti keele seletava sõnaraamatu järgi on loovus „loov suhtumine oma tegevusse või loomevõime“ (EKSS). Eesti keeles on kasutusel „loovusega“ sama tähendusega termin „kreatiivsus“. Sõnale *creativity* eestikeelse vaste „loovus“ on andnud emeriitprofessorid Oleg Mutt ja Inge Unt 1971. aastal. (Heinla, 2020, lk 5) Loovuse õpetamisest rääkides kasutatakse mõistet „loovuspedagoogika“, kus vastastikku toimivad loovate pädevuste õpetamine, loov õpetamine ja loov õppimine (Loovuspedagoogika, 2006, lk 2). Mikita

(2020) on öelnud, et õpetaja, kelle loovuse tase on madal, ei saa arendada ka teiste loovust ja tänapäeva koolisüsteem ei võimalda õpetajatel loovusele piisavalt keskenduda (Mikita, 2020). Loovus on õppimisele omane. Iga kord, kui keegi proovib uut ülesannet, on sellega seotud loovuse tase. Loovuse minitasemel ei pruugi see, mida keegi loob, olla revolutsiooniline, kuid see on nende jaoks uus ja tähendusrikas. (Kaufmann & Beghetto, 2009) Loovus on uudsete seoste leidmine, ideede ja lahenduste produtseerimine ning tuntud ideede esitamine uuel viisil (Heinla, 2020, lk 16). Õpilane loob midagi uut, andekalt kvalitatiivselt kõrgetasemelist (Loovuspedagoogika, 2006, lk 5). Originaalsus saab alguse loovusest: sellise idee väljatöötamisest, mis on ühtaegu uudne ja kasulik (Grant, 2017, lk 17). Iga loovtöö on autentne ning originaalne. Loovus on palju keerulisem kui enamik asju, mida püüame koolides hinnata (Richardson, 2018, lk 436). Kooli kui arengukeskkonna keskne funktsioon on inspireerida noort vaimustuma elust ja arengust. Kõik edasine õpilase tee on üks erakordne seiklus, avastusretk maagilisse maailma, mida kutsume eluks. Milliseid omadusi oodatakse tuleviku töökohtadel? Nutikust, loovust, kohanemisvõimet, meeskonnatööd, kultuuride üle kompetentsi, interdistsiplinaarsust. Eelkõige võimet luua, mitte masinlike operatsioone teha. (Mihus 16, 2014, lk 17)

2. EMPIIRILINE OSA

2.1. Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused

Uurimisprobleem keskendub loovtööde korraldamisele üldpädevuste kujundamisel loovtööde kaudu ja ainevaldkonniti.

Magistritöö eesmärk on välja selgitada, milliseid üldpädevusi aitab kujundada loovtöö tegemise protsess, võrreldes üldpädevuste arendamisega ainevaldkonniti Ida-Virumaa põhikoolide õpetajate hinnangul.

Magistritöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas toimub loovtöö korraldus põhikooli III kooliastmes?
2. Missuguseid üldpädevusi Ida-Virumaa koolide õpilastes arendatakse kõige rohkem loovtööde kaudu ja ainevaldkonniti.

2.2. Andmete kogumise meetod

Töö andmetega on oluline etapp, mille eesmärk on välja töötada või valida uurimisprobleemi lahendamiseks sobiv andmekogumismeetod, koguda andmeid, koostada andmestik ja seda analüüsida (Õunapuu, 2014, lk 158). Magistritöö uurimisviisiks oli valitud kombineeritud uurimismeetod, mis koosnes nii kvantitatiivsest kui ka kvalitatiivsest meetodist.

Kvantitatiivse andmekogumismeetodina kasutas autor oma magistritöö küsitlust. Küsitlusmeetod on tõhus, sest säästab uurija aega ja vaeva (Uuri ja kirjuta, 2010, lk 182). Uurimuses kasutati kombineeritud küsimustikku.

Küsimustik koosnes 20 küsimusest paralleelselt eesti ja vene keeles. Küsimustik sisaldas küsimusi, mille kaudu koguti õpetajate taustaandmeid; valikvastustega küsimusi, kus vastajale olid antud erinevad vastusevariandid; avatud küsimusi, millele vastaja sai vabalt oma sõnadega vastata, ning poolavatud küsimusi, millele vastaja sai soovi korral lisada oma vastusevariandi (*Muu*). Suletud küsimuste abil koguti taustandmeid ning saadi

kvantitatiivseid andmeid. Valikvastustega küsimused andsid vastajale ette valiku vastuseid, millest ta pidi leidma ühe või mitu sobivat, mille abil koguti kvalitatiivseid andmeid. (Õunapuu, 2014, lk 159, 162) Suurema osa küsimustest moodustasid suletud küsimused. Suletud küsimuste plussiks on nende tulemuste analüüsimise lühem aeg (Õunapuu, 2014, lk 162). Samuti kulub vastajal vähem energiat küsimustele vastamiseks. Kui täielikult suletud küsimust ei soovita anda, siis püütakse seda muuta pisut avatumaks ning lisatakse vaba vastuse rida märkusega „veel midagi“ või „muu“ või „täpsustage“ (Õunapuu, 2014, lk 162). Käesolevas küsimustikus on 6 küsimust, kus pakutati valida „muu“. Antud küsimustikes kasutati avatud küsimusi (2), kus vastused sisaldasid arvamusi, sellepärast võis seda pidada ka kvalitatiivseks andmekogumismeetodiks (Õunapuu, 2014, lk 159). Avatud küsimuste pooldajad põhjendavad oma valikut sellega, et avatud küsimused annavad vastajale võimaluse väljendada oma tegelikku arvamust (Uri ja kirjuta, 2010, lk 188).

Küsimustik sisaldas kahte astmestikul ehk skaalal põhinevat küsimustüüpi, kus esitati erineva tugevusastmega väited, millest vastaja valis endale sobivaima (Uri ja kirjuta, 2010, lk 187). Mõnede küsimuste koostamisel kasutati Likerti skaalat (Õunapuu, 2014, lk 162). Küsimustik sisaldas ka filterküsimusi, kus küsiti vastaja praeguse töökohta kohta.

Küsitlusel on ka puudused. Üks neist on see, et uurijal ei ole võimalik kontrollida, kui tõsiselt vastajad uurimusse suhtuvad: kas nad vastavad hoolikalt ja ausalt, teiseks on kadu, sest vastamata jäänud küsimuste hulk võib vahel olla üsna suur, kolmandaks on see, et paljud veebiküsitluse potentsiaalsed osalejad ei saada vastuseid ära (Uri ja kirjuta, 2010, lk 182).

Küsitlusuuringu tulemuste täiendamiseks kasutati kvalitatiivset uurimisviisi, mis võimaldas saada põhjalikke ja detailseid kirjeldusi uuritavast nähtusest (Õunapuu, 2014, lk 54). Üks neist on intervjuu, millega uuritavate seisukohad ja „häääl“ pääsevad esile (Uri ja kirjuta, 2010, lk 155). Intervjuu on kvalitatiivses uurimistöös üks sagedamini kasutatavaid andmekogumismeetodeid (Õunapuu, 2014, lk 170). Intervjuu suur eelis teiste andmekogumismeetodite ees on paindlikkus, võimalus andmekogumist vastavalt olukorrale ja vastajale reguleerida (Laherand, 2010, lk 177). Intervjuu puudus on see, et usaldusväärst võib nõrgendada intervjuueeritava kalduvus anda sotsiaalselt soovitavaid vastuseid või luua endast muljet (erudeeritud, hea õpetaja jms) (Virkus, 2016).

Andmeid koguti ka poolstruktureeritud intervjuu (*semistructuredinterview*) kaudu (Õunapuu, 2014, lk 170). Poolstruktureeritud intervjuus kasutati avatud lõpuga küsimusi.

Autor kasutas silmast silma intervjuud. Silmast silma intervjuu tunnus on see, et küsitleja läheb vastaja juurde ning esitab küsimused suuliselt (Beilmann, 2020). Intervjuu meetod võimaldab saada autentset ja põhjalikku informatsiooni inimeste tunnetest, kogemustest, ja ettekujutustest (Silverman, 1997, lk 13).

Intervjuu kava koostatakse nii, et selle abil saaks vastused uurimisküsimustele (Lepik *et.al.*, 2014). Intervjuu koosnes neljast plokist: taustainfo; õpetajate ning juhtkonna esindaja arusaamad õpilaste suhtumisest loovtöösse; loovtöö juhendaja ja juhendatava koostöö võimalustest õpetajate ning juhtkonna esindaja vaatenurgast; õpetajate ning juhtkonna esindaja arusaamad üldpädevuste kujunemisest loovtöö kaudu (lisa 2).

Magistritöö teoreetilises osas mainitakse põhikoolide loovtööde korraldmise ja läbiviimise juhendeid, mille olemasolu on väga oluline loovtöö korraldamise protsessi jaoks. Autor otsustas analüüsida koolide loovtööde korraldmise ja läbiviimise juhendeid eesmärgiga välja selgitada, kuidas on korraldatud loovtöö Ida-Virumaa põhikoolides. Kuna uuritavate Ida-Virumaa põhikoolide arv on üsna suur, valis autor analüüsimiseks ning võrdlemiseks just kuue Narva põhikooli loovtööde korraldamise ja läbiviimise juhendid, sest Narvas on Ida-Virumaa linnadest kõige rohkem põhikoole. Informatsiooni otsimiseks ning kogutud andmete võrdlemiseks kasutas magistritöö autor 6 Narva põhikoolide veebilehte, kus on esitatud kooli dokumendid. Arhiiviseaduse tähenduses on dokument teabekandjale jäädvustatud teave, mis on loodud või saadud asutuse või isiku tegevuse käigus ning mille sisu, vorm ja struktuur on küllaldane faktide või tegevuse tõendamiseks (Rahvusarhiiv). See määratlus sobib ka uurimuses andmeallikana käsitletavatele dokumentidele: kooli õppekavale, ainekavadele, juhenditele. Tabel 5 (Lisa 3) on koostatud eelpool nimetatud aametlike dokumentide põhjal.

2.3. Valimi moodustamine

Veebiküsitluse läbiviimiseks oli valitud süstemaatiline juhuvalim (Õunapuu, 2014, lk 141). Süstemaatilise juhuvalimi puhul ei pea populatsiooni täpne maht olema varem teada, seega ei ole ka valimi freim vajalik ning selle valimi eelis on see, et ta võimaldab moodustada valimit populatsioonist, mille täpne suurus ei ole teada ja mille liikmed ei ole individuaalselt kindlaks tehtud (Õunapuu, 2014, lk 141). Põhikoolides juhendavad loovtöid erinevad õpetajad ning koolitöötajad, sõltumata sellest, missuguses kooliastmes nad töötavad. Juhendajad võivad vahelduda aastast-aastasse. Juhendajate valik sõltub konkreetselt kooli

nõuetest ning õpetajate soovist ja võimalustest. Antud populatsiooni suurus muutub pidevalt, sellepärast ei ole võimalik teada saada tema täpset hulka.

Küsitluses osales kokku 77 õpetajat Ida-Virumaa linnade 14 põhikoolist. Narvast ja Kohtla-Järvelt on rohkem uuritavaid, sest nendest kuulus valimisse mitu põhikooli (tabel 2).

Tabel 1. Küsitluses osalenud põhikoolide arv

Ida-Viru maakonna vald	Põhikoolide arv 2023/2024 Allikas: EHIS	Küsitluses osalenenud põhikoolide arv
Alutaguse vald	1	1
Jõhvi vald	2	1
Kohtla-Järve linn	7+1 erakool	3
Lüganuse vald	2	1
Narva linn	8	6
Narva-Jõesuu	2	1
Sillamäe	2	1

Autori koostatud.

Intervjuu läbiviimiseks oli valitud mugavusvalim. Mugavusvalimisse kaasatakse liikmeid mugavalt kättesaadavate huvialuste hulgast (nt pereliikmed, töökaaslased jne) (Õunapuu, 2014, lk 142). Sageli tuleb intervjuerijate valikul arvestada nende sobivust intervjueritavatega (Laherand, 2010, lk 183). Autor otsis intervjueritavaid oma tuttavate õpetajate seast, kes töötavad Ida-Virumaa üldhariduslikes asutustes. Intervjueritavate seas olid suure kogemusega loovtöö juhendajad ning kooli juhtkonna esindaja. Kokku osales intrvjuude läbiviimisel 4 loovtööde juhendajat ning 1 juhtkonna esindaja.

2.4.Uuringu läbiviimine ja küsitluse iseloomustus

Küsimustiku koostamiseks kasutas autor Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike andmekogumise ja -analüüsi meetodite ning vahendite teoreetilist materjali L. Õunapuu „Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes (Õunapuu, 2014), raamatut „Uuri ja kirjuta“ (Uuri ja kirjuta, 2010), Tartu Ülikooli Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaasi (www.samm.ut.ee), Tallinna Ülikooli õppeaine „Õpilaste uurimistöõde juhendamise koolitus edasijõudnutele“ juhendmaterjale (2016) „Kvalitatiivne uurimisviis“ (2010), mille autor on M.-L. Laherand.

Küsitlus viidi läbi ajavahemikul 20.02.2024 - 12.04.2024. Enne küsitluse läbiviimist testis autor küsimustikku väiksema arvu inimeste peal. Autor valis testitavateks kaks kolleegi, kes täitsid küsimustiku ja andsid sellele tagasiside.

Küsitluse korraldamiseks on mitu varianti: Õunapuu (2014, lk 169-170) järgi saadetakse küsimustik vastaja e-posti aadressile, antud juhul kooli ametlikule või juhtkonna e-posti aadressile; ning vastaja täidab küsimustiku digitaalse vormi interneti veebilehel. Magistritöö küsitlus viidi läbi Google Drive'i keskkonnas. Veebiküsimustiku link saadeti e-posti teel koolijuhtidele, kes pidid selle autori palvel edastama õpetajatele. Veebiküsitluses osales 58 Ida-Virumaa põhikooli õpetajat. Link saadeti laiali kõikidesse Ida-Virumaa põhikoolidesse, aga mõnede koolide õpetajad keeldusid küsitluses osalemast ega täitnud küsimustikke.

Küsimustiku täitmine oli anonüümne ja võttis igal vastajal aega umbes 15-20 minutit. Küsimused on lisatud tööle (lisa 1, lisa 2).

Paberkujul küsimustiku levitamise meetod on veel siiani kasutusel. Kuna veebiküsimustikule vastanute arv ei olnud piisav, otsustas autor läbi viia lisaküsitluse paberikandjal Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilaste seas. Lisaküsitluses osales veel 19 loovtöö juhendamise kogemusega õpetajat.

Veebiküsimustik oli toodud Google Formi platvormil, mis on laialdaselt kasutatud tasuta veebipõhine küsitlustarkvara ja tööriist, mis võimaldab kiiresti ja lihtsalt koostada küsitlusi pukseerimisliidese kaudu (Tann, 2003).

Magistritöö autor analüüsis küsitluse vastuseid MS Exceli programmi abil. Küsimustiku valikvastustega küsimuste vastuseid analüüsiti statistilise andmeanalüüsi meetodite abil. Üldandmeid analüüsiti kirjeldava statistika meetodiga, mis annab võimaluse andmeid organiseerida, kompaktselt kirjeldada ja teha kokkuvõtte, visualiseerides tulemusi graafikutes ja tabelites (Õunapuu, 2014, lk 184).

2.5.Uuringu läbiviimine ja intervjuu iseloomustus

Uurimistöö tulemuste täiendamiseks viidi läbi intervjuud ekspertidega. Ühe poolstruktureeritud intervjuu vormina on eksperdiintervjuud. Sel juhul intervjuueeritavad on uuringusse kaasatud kui teatud rühma esindajad. Potentsiaalselt olulise info ulatus on sellise intervjuu puhul märksa piiratum kui teiste intervjuude puhul. (Laherand, 2010, lk.199-200)

Lähtudes antud uurimistöö eesmärgist ja võttes aluseks töö teoreetilise osa, koostas töö autor intervjuu küsimuste kava ekspertidele: õpetajatele (loovtöö juhendajatele) ning kooli juhtkonna esindajale.

Intervjuu kaudu sooviti uurida ja teada saada:

- Taustainfot
- Õpetajate ning juhtkonna esindaja arusaamusi õpilaste suhtumisest loovtöösse
- Loovtöö juhendaja ja juhendatava koostöövõimalusi õpetajate või juhtkonna esindaja vaatenurgast
- Õpetajate ning juhtkonna esindaja arvamusi üldpädevuste kujundamist loovtöö kaudu

Uurimuse andmeid koguti 2024. a veebruari lõpus ning aprilli alguses. Intervjuude läbiviimiseks küsiti intervjuus osalejatelt nõusolekut e-kirja või telefoni teel. Kõikidelt saadi ka nõusolek. Lisaks lepiti kokku selleks sobiv aeg ja koht.

Intervjuude läbiviimises võib Gillhami (2000) järgi eristada nelja faasi: sissejuhatavat-, alustamise-, põhiosa- ning lõpetamise faasi (Gillham, 2000, lk 37-43). Sissejuhatavas faasis selgitatati intervjuueeritavale, miks teda küsitletakse. Siin tutvustatati intervjuu ja kogu uurimisprojekti eesmärki, anti ülevaade sellest, kui kaua intervjuu võib aega võtta, ning informeeriti intervjuu salvestamisest nutiseadmise abil (Laherand, 2010, lk 187). Murray (2006) leiab, et salvestamine annab osavõtjale märku, et tema jutt on tähtis ja teda austatakse (Murray, 2006, lk 119). Kvalitatiivsete meetodite puhul kerkivad üles eetikaküsimused eriti seoses sellega, et kvalitatiivses uurimuses kohtuvad uurija ja uuritav sageli personaalselt. Osalejate konfidentsiaalsuse ja anonüümsuse kindlustamine on üks oluline eetika nõue kvalitatiivses uurimuses, mida on kohati raske teostada. (Strömpl, 2020) Intervjuu alguses kinnitati intervjuueeritava anonüümsust, mis tähendas, et intervjuueeritava nime ega intervjuu vältel mainitud isikute nimesid ei avaldata. Teavitati ka sellest, et intervjuus osalemine on vabatahtlik ning intervjuueeritaval on õigus mitte osaleda või mitte vastata teatud küsimustele. Lõpetamisfaasis rõhutati, et intervjuueeritava panus on väga oluline ja intervjuueerija on selle eest väga tänulik (Laherand, 2010, lk 187). Kvalitatiivses andmeanalüüsis kasutatakse transkribeerimist heli- ja videosalvestiste tekstiliseks muutmiseks, mis võimaldab kogutud audio- ja videoandmeid analüüsida tekstianalüüsi meetoditega (Linno, 2020). Andmeanalüüsi esimeseks etapiks oli intervjuu salvestiste sõna-sõnaline transkribeerimine täies ulatuses (näidis transkriptsioonist on esitatud lisas 4). Transkriptsioonis peab olema võimalikult selgelt eristatud intervjuueerija ja intervjuueeritava räägitu (Lepik, *et.al.*, 2014). Sõna-sõnalisel transkribeerimisel kirjutatakse üles kõik, mida osalejad räägivad, jätmata midagi välja (Linno, 2020). Transkribeeritud tekstis tuleks tagada

samuti inetervjuus osalejate konfidentsiaalsus (Kalmus *et al.*, 2015). Konfidentsiaalsuse tagamiseks asendati antud töös intervjueeritavate nimed tähtedega Õ (õpetaja) ning J (juhtkond). Transkribeerimisel jälgiti elementaarseid nõudeid (näit. rääkija kõne võimalikult täpne edastamine) ning selle mugavamaks ja kiiremaks tekstiks muutmisel kasutati transkriptsiooni programmi *Tilde*. Kui räägitud kõne on muutunud kirjalikuks tekstiks, saab seda üha uuesti lugeda ja jõuda andmestiku esialgse liigendamiseni (Virkus, 2016). Analüüsi käigus koguti erinevatest intervjuudest kokku kõik konkreetse teema kohta käivad tekstiosad ja võrreldi neid omavahel selleks, et leida sarnaseid mõtteid ja arvamusi selle teema kohta.

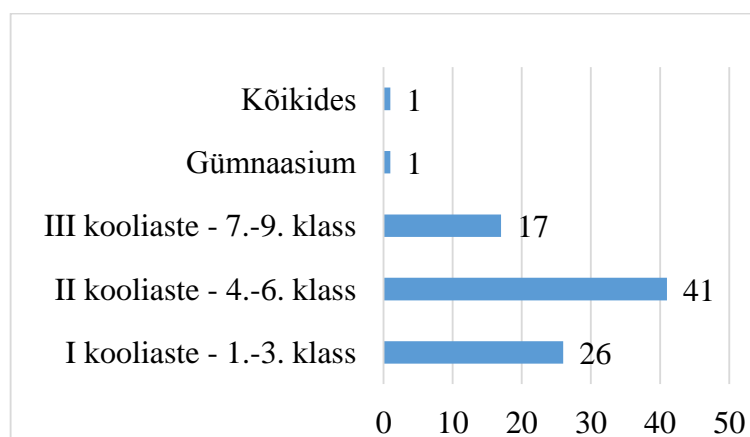
3. ANDMETE ANALÜÜS

3.1. Küsitluse tulemuste analüüs

3.1.1. Küsimustikule vastajate taustaandmed

Küsitluses osales kokku 77 õpetajat. Nendest 58 õpetajat osales veebiküsitluses, 19 täitis küsimustikke paberkanjal. Kõigepealt koguti üldinfot kooliastme (küsimus 1) ning töö kohta (küsimus 2) kohta. Antud küsitluses osalesid Ida-Virumaa põhikoolides töötavad õpetajad, kes nõustusid osalema küsitluses ning kellel on loovtööde juhendamise kogemus. 73 õpetajat töötab munitsipaal- või riigikoolides, 4 õpetajat töötavad erakoolis. Enamik vastanutest (39 õpetajat) töötab Narvas, 13 õpetajat Kohtla-Järvel, 9 õpetajat Sillamäel, 7 Jõhvis, ülejäänud 9 Kiviõlis, Iisakul, Sinimäel, Kohtla-Nõmmel.

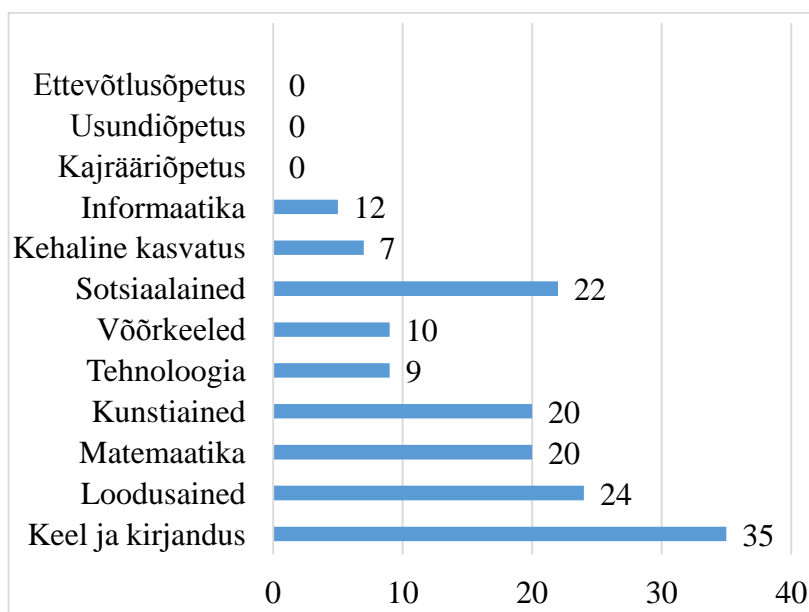
Vastustest selgus, et 26 õpetajat töötab esimeses kooliastmes, 41 teises, 17 kolmandas kooliastmes, üks õpetaja gümnaasiumis ning üks kõikides (I.-III.) kooliastmetes korraga (joonis 2). 7 õpetajat töötab nii esimeses kui ka teises kooliastmes.

Joonis 2. Õpetamise kooliaste

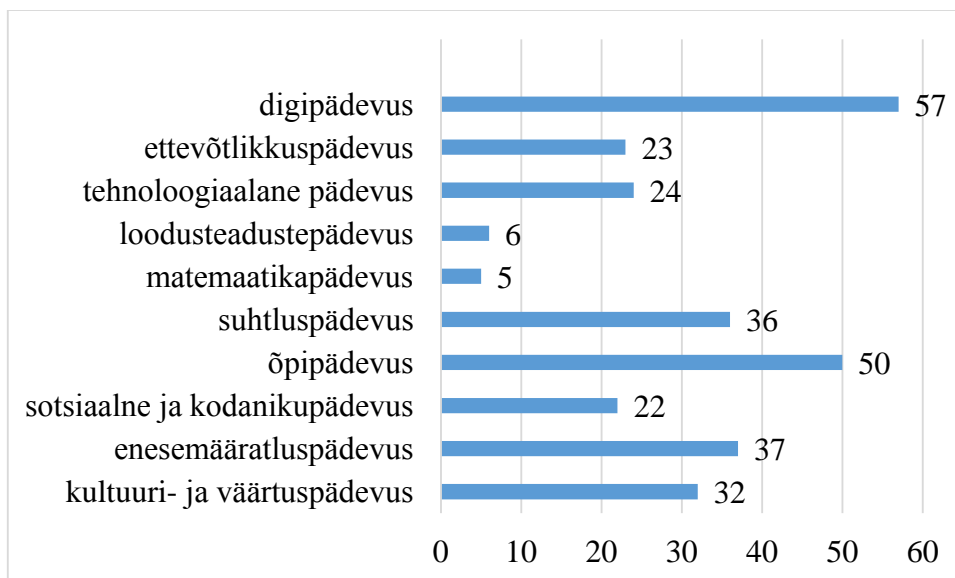
3.2. Juhendajate arusaamad üldpädevuste arendamisest

Kolmandas küsimuses (joonis 3) paluti õpetajatel valida oma ainevaldkond. Joonisel 3 on esitatud küsitluses osalenud õpetajate jaotus ainevaldkonniti. Enamik respondentidest õpetab ainevaldkonnas „Keel ja kirjandus“ (35 vastanut). Loodusainete õpetajaid on 24. Matemaatika õpetajaid on 20, sama arv on kunstiainetes õpetajaid. Sotsiaalainetes valdkonnas töötab kokku 22 õpetajat. Võõrkeelte ja tehnoloogiaõpetajaid on kumbagi 9. Kõige vähem on informaatika- (5 vastanut) ja kehalise kasvatuses õpetajat (7 vastanut). Mõned õpetajat töötavad mitmes valdkonnas. Küsitluses ei osalenud need õpetajad, kes töötavad ainevaldkondades: ettevõtlus-, usundi- ja karjääriõpetus.

Joonis 3. Õpetamise ainevaldkond

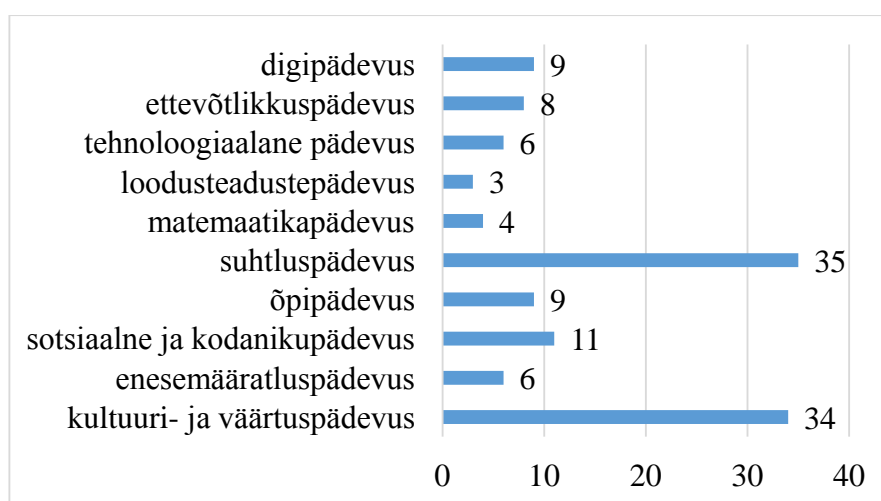
Kolmas küsimus oli suunatud sellele, missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse õpetajate arvates loovtöö loomisel? Andmetest (joonis 4) selgus, et üle poole (57 vastanut ehk 74%) arvas, et loovtöö kaudu kõige rohkem arendatakse digipädevust. Teiseks valikuks osutus õpipädevust 50 (64,9%). Minimaalselt arendatakse loodus- ja matemaatikapädevusi.

Joonis 4. Üldpädevuste arendamine loovtöö kaudu

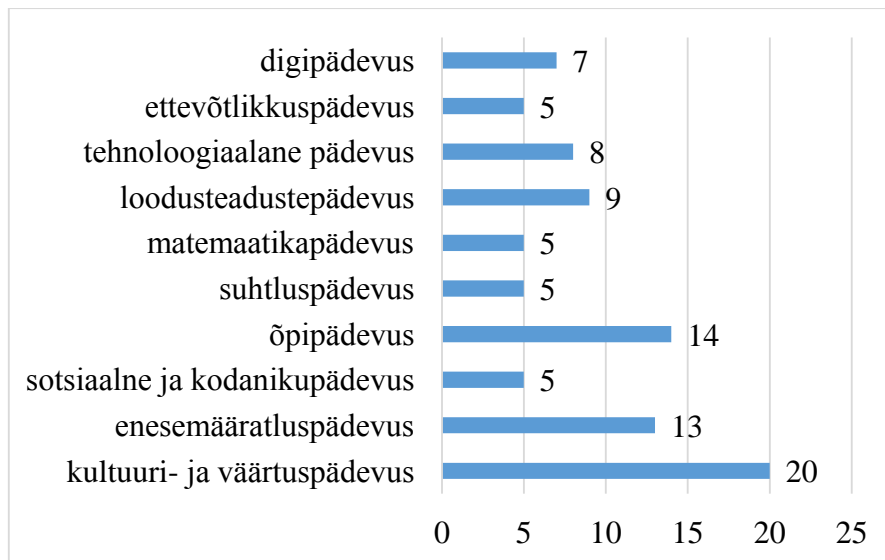
Edasi küsiti pädevuste arendamise kohta tundides ainevaldkondade kaupa. Neljandale küsimusele „Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse keele ja kirjanduse tundides?“ oli võimalik valida oma valdkond: *keel ja kirjandus, kunstained, matemaatika, loodusained, kehaline kasvatus, sotsiaalsed, tehnoloogia, võõrkeeled*. Lisaks esitatati loetelus ka valikaineid: *informaatika, ettevõtlus-, usundi- ja karjääriõpetus*. Kuna mõned küsitletud õpetajad töötavad erinevates ainevaldkondades samaaegselt, siis nad vastasid mitu korda, vastavalt valdkonnale.

Keele ja kirjanduse õpetajate arvates (joonis 5) arendatakse keele ja kirjanduse tundides kõige rohkem suhtluspädevust (35 vastanut ehk 100%) ning kultuuri- ja väärtuspädevusi (vastavalt 34 vastanut ehk 97,1%).

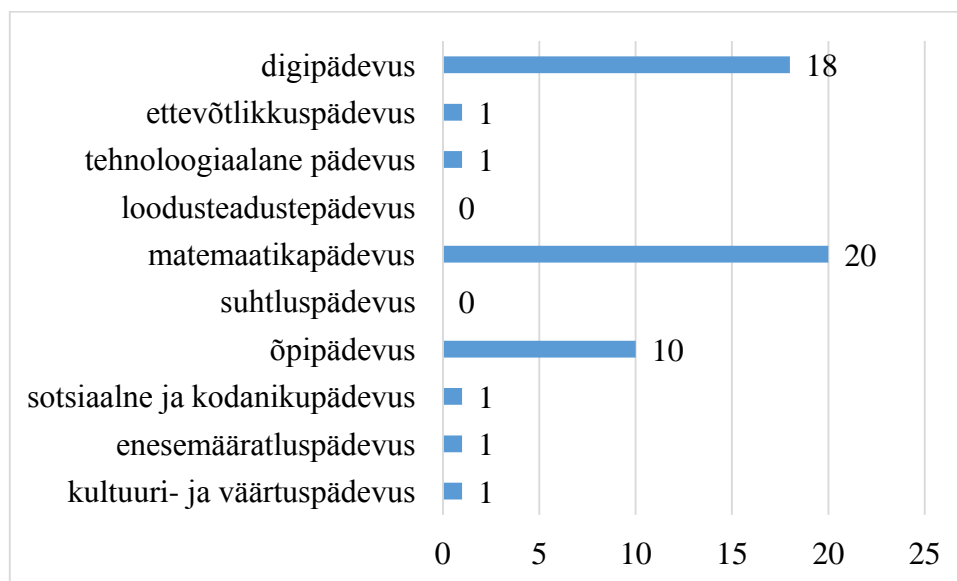
Joonis 5. Üldpädevuste arendamine keele ja kirjanduse tundides

Samale küsimusele ülpädevuste arendamise kohta pakuti vastata kunstiainetes õpetajatele (joonis 6). Andmetest selgus, et enamik (100%) küsitluses osalenud kunstiteaduse andvaid õpetajaid peab tähtsaimaks ülpädevuseks, mida arendada kunstiopetuse tundides, kultuuri- ja väärtuspädevust. Samamoodi arvasid vastanud kunstiopetuse õpetajad, kuid nad mainisid lisaks veel õpipädevust (14 vastanut) ja enesemääratluspädevust (13 vastanut).

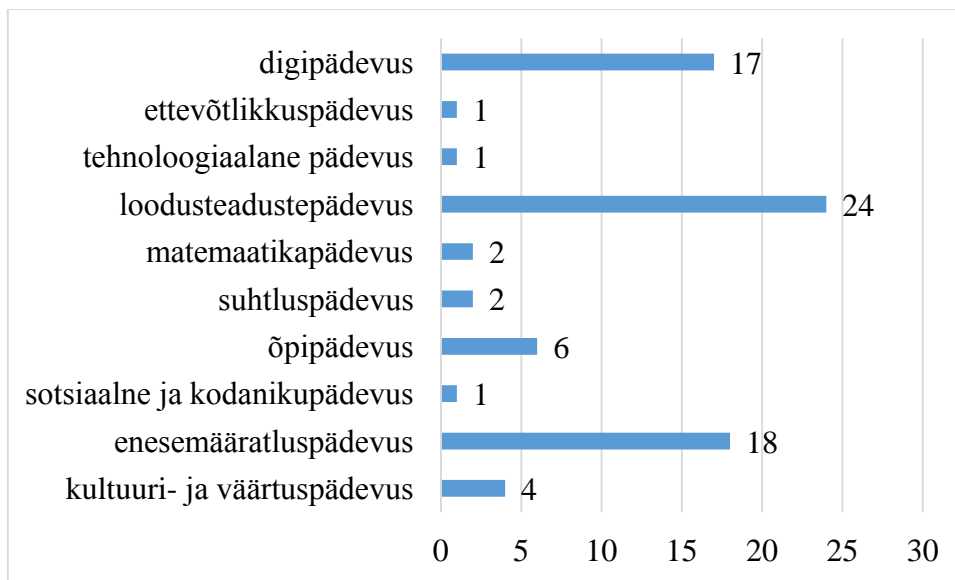
Joonis 6. Ülpädevuste arendamine kunstiopetuse tundides

Matemaatika valdkonnas (joonis 7) märgiti kõige rohkem ära matemaatikapädevust (20 vastanut). Teiseks valikuks osutus digipädevus (18 matemaatika õpetajat). Kolmandal kohal on õpipädevus (10 vastanut).

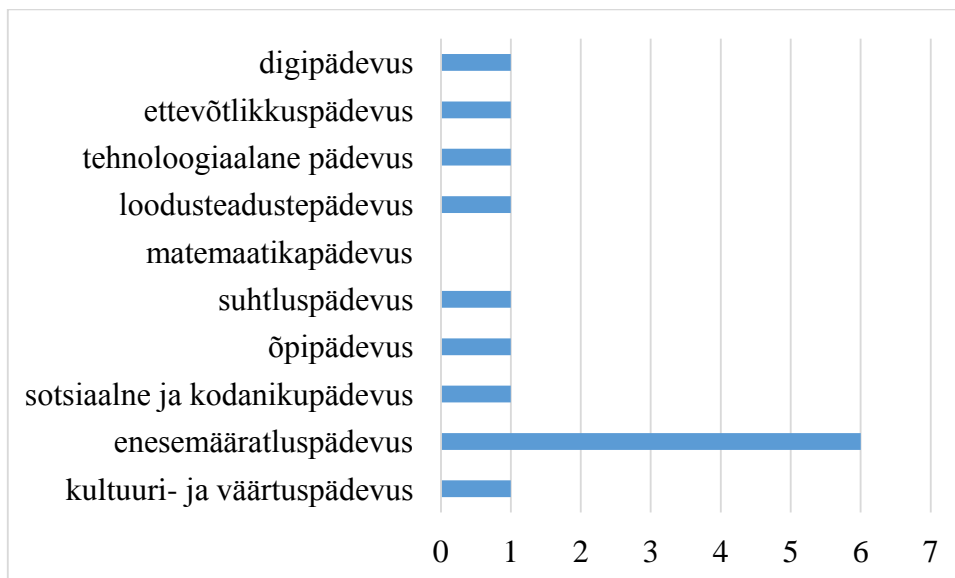
Joonis 7. Ülpädevuste arendamine matemaatika tundides

Joonisel 8 on toodud välja loodusainete õpetajate vastused sama küsimuse kohta. Kõik küsitletud loodusainevaldkonna õpetajad (100%) arvavad, et nemad arendavad oma tundides kõige rohkem loodusteadustepädevust. Teisel ja kolmal kohal on enesemääratlus- (18 vastanut) ning digipädevus (17 vastanut).

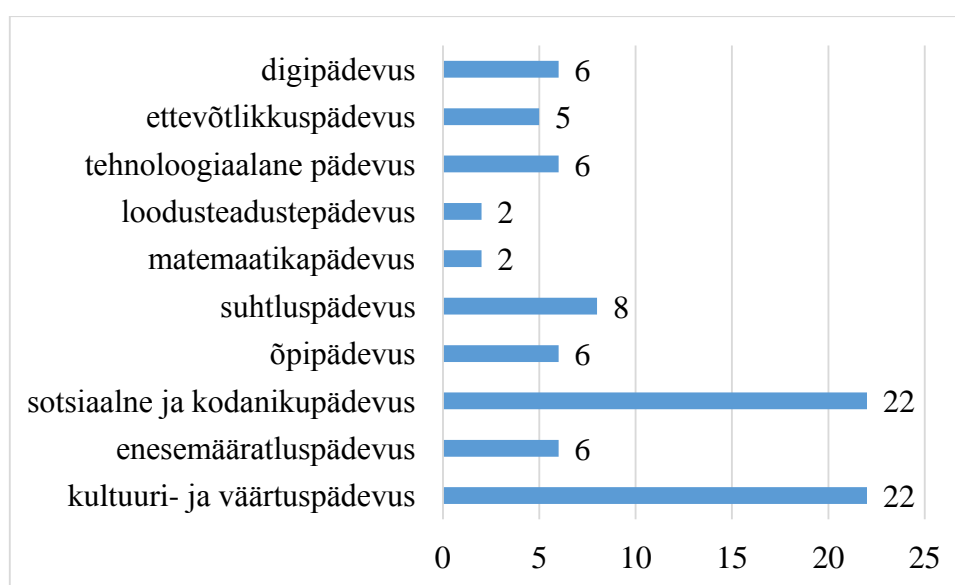
Joonis 8. Üldpädevuste arendamine loodusainete tundides

Kehalise kasvatuse õpetajate vastustest samale küsimusele selgus, et 7 vastanust 6 pööras (joonis 9) enim tähelepanu enesemääratluspädevuse arendamisele. Kõige vähem arendati ettevõtlikkus-, tehnoloogia- ja loodusteaduste-, sotsiaal-, suhtlus- ning õpipädevusi, sest iga pädevust mainis vaid 1 õpetaja. Pädevus, mida küsitletud üldse ei nimetanud, oli matemaatikapädevus.

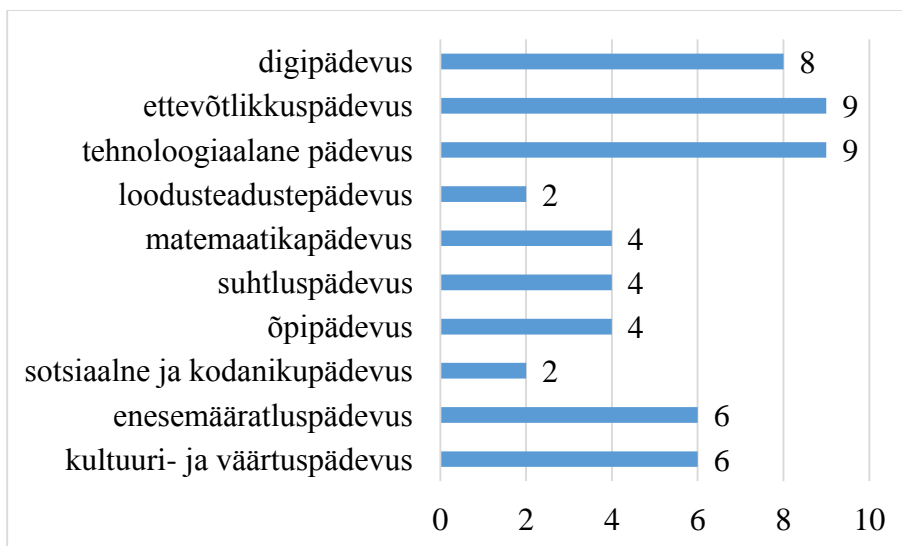
Joonis 9. Üldpädevuste arendamine kehalise kasvatus tundides

Kõigi sotsiaalainete õpetajate (kokku 22 õpetajat) vastustest selgus, et ajaloo-, ühiskonna- ja inimeseõpetuse tundides arendasid nad võrdselt nii sotsiaal- ja kodanikupädevusi kui ka kultuuri- ja väärtuspädevusi (joonis 10). Minimaalselt arendasid nad loodus- ja matemaatikapädevusi.

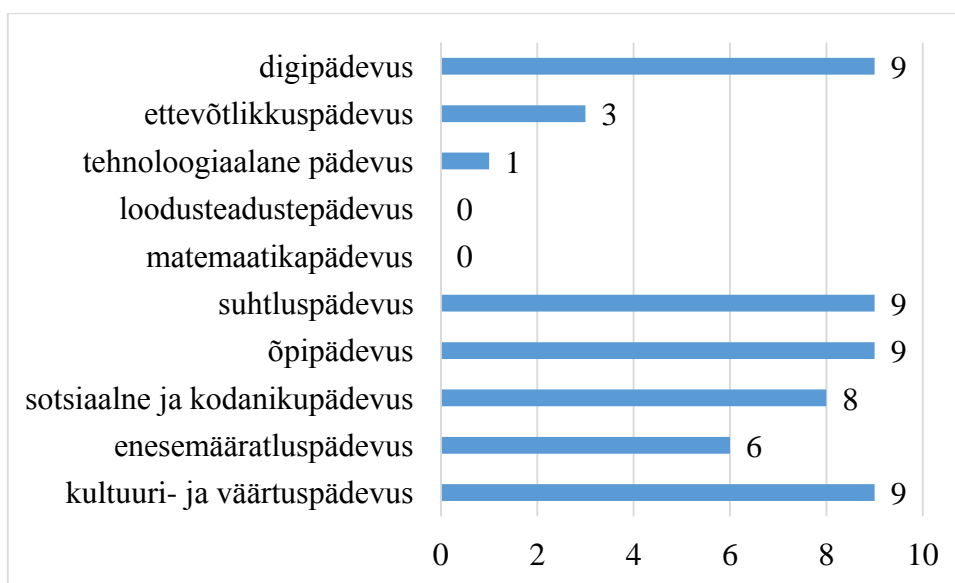
Joonis 10. Üldpädevuste arendamine sotsiaalainete tundides

Õpetajaid, kelle töö on seotud tehnoloogiaga, oli kokku 9. Kõik need vastanud õpetajad pidasid kõige tähtsamateks pädevusteks eelkõige ettevõtlikkus- ning tehnoloogiapädevusi (joonis 11). Ühe punkti võrra vähem sai digipäevuse arendamine (8 vastajat). Kõige vähem märgiti selles valdkonnas loodusteaduste-, sotsiaal- ja kodanikupädevusi (vastajaid kõigis 2).

Joonis 11. Üldpädevuste arendamine tehnoloogia tundides

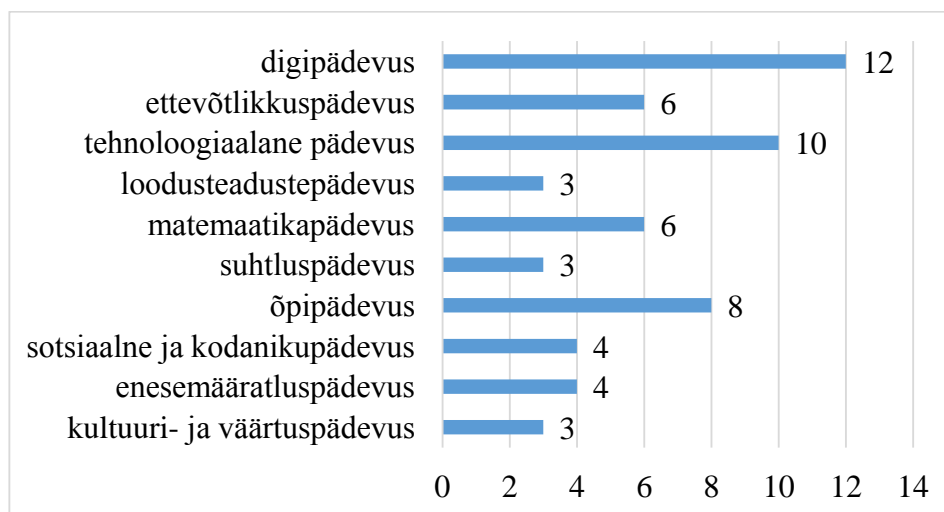
Sama küsimus puudutas ka võõrkeelte ainevaldkonda (joonis 12). Jooniselt 12 võib näha, et võõrkeelte tundides arendatakse suurt osa üldpädevustest. Valdavalt arendatakse õpetajate arvamuse järgi suhtlus-, sotsiaal- ja kodaniku-, kultuuri- ja väärtus- ning õpipädevusi.

Joonis 12. Üldpädevuste arendamine võõrkeelte tundides

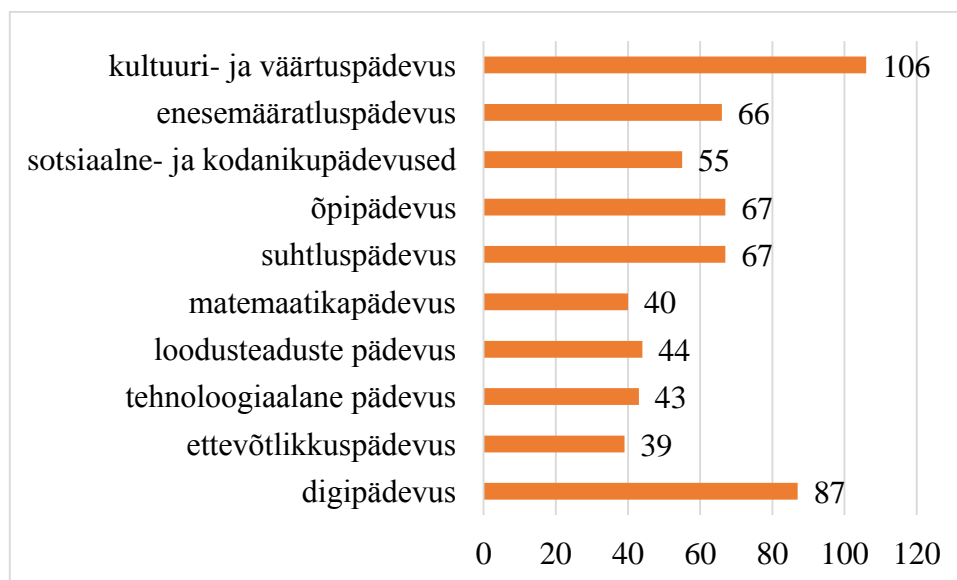
Ainevaldkondade loetelus olid autori poolt pakutud ka valikõppeained: informaatika, karjääri- ning usundiõpetus. Küsitlustulemustest selgus, et vastanud valikõppeainete õpetajate hulgas ei olnud kahe viimase ainevaldkonna esindajaid, nende valdkondade kohta vastused puuduvad.

Valikaine informaatika valdkonnas töötavad õpetajad (joonis 13) nimetasid kõige rohkem arendatud üldpädevusena digipädevust (12 vastanut ehk 100%). Nende arvates vääris tähelepanu ka tehnoloogiaalane pädevus (10 vastanut).

Joonis 13. Üldpädevuste arendamine informaatika tundides

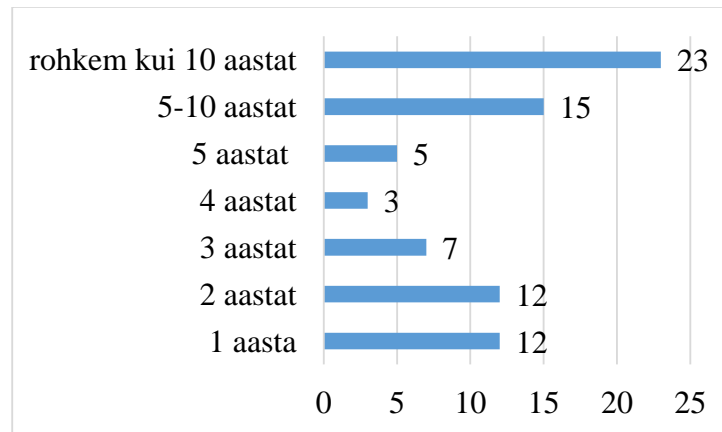
Autori koostatud joonis 14 näitab, missuguseid üldpädevusi on kõikides ainetundides kõige rohkem arendatud. Kogutud andmetest selgub, et arendamise protsessis domineerib kultuuri- ja väärtuspädevus. Teiseks valikuks osutus digipädevus. Piisaval määral arendatakse õpetajate arvamusel järgi ka õpi- ning suhtluspädevust.

Joonis 14. Üldpädevuste arendamine valdkonniti (üldine)

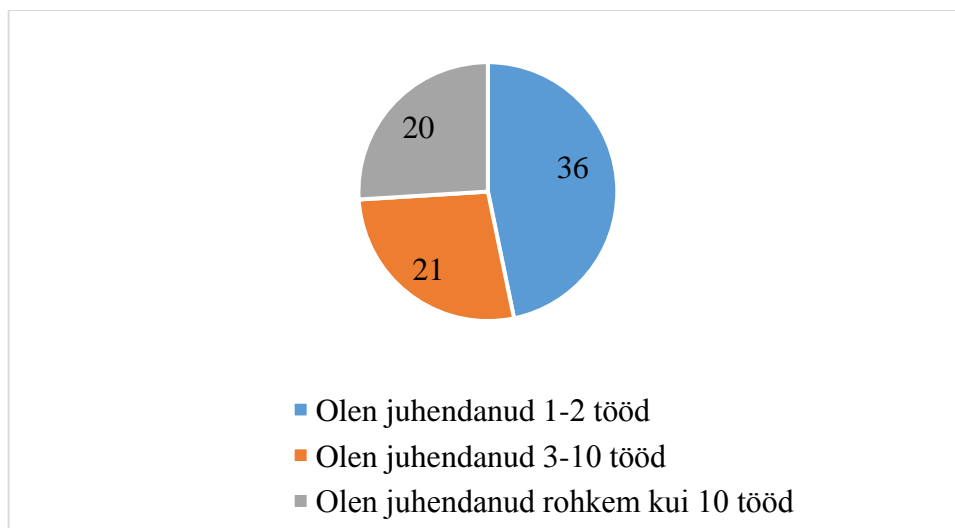
Viies küsimus oli suunatud sellele, et välja selgitada, missugune on üldine küsitletud õpetajate kogemus loovtöö juhendaja rollis (joonis 15). Uurimusest selgub, et küsitluses osalenud aineõpetajatel on erinev kogemus loovtöö juhendajana. Jooniselt 15 ilmneb, mitu

aastat on vastanud loovtöid juhendanud: alates 1 aastast kuni 10 aastani ja rohkem. Suurim kogemus on 23 õpetajal ehk 29,8% vastanutest omab suurimat kogemust: umbes kolmandik õpetajatest tegeleb sellega rohkem kui 10 aastat. Õpetajaid, kellel on lühike loovtöö juhendaja kogemus, on 12 ehk 15,5%.

Joonis 15. Üldine kogemus loovtöö juhendaja rollis

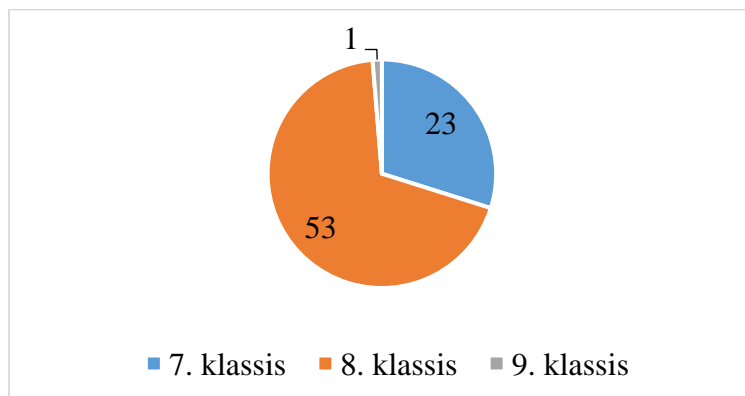
Küsimus 6 andis vastuse, mitut loovtööd (joonis 16) on küsitletud juhendanud. Peaaegu pool vastanutest on juhendanud 1-2 tööd (36 vastanut ehk 46,7%). See tulemus näitab, et paljudel vastanutel puudub pikkajaline kogemus loovtöö juhendajana. Ülejäänud vastused on jagatud pooleks: 21 ehk 27,2% on juhendatud rohkem kui 10 aastat ning 20 ehk 25,9% vastanutest on juhendanud 3-10 tööd. Kokku need vastused annavad 41, mis tähendab, et kogemusega juhendaid on rohkem.

Joonis 16. Juhendatud loovtööde hulk

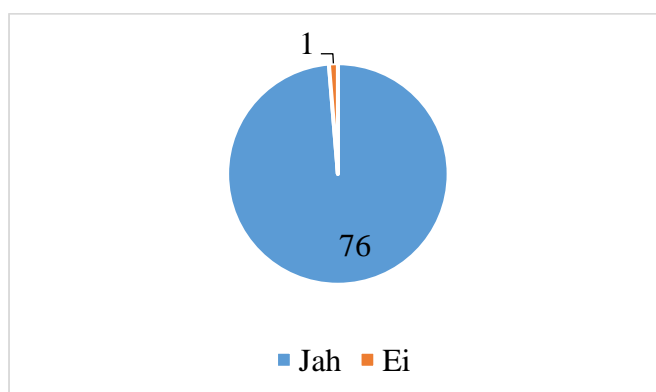
Joonis 17 andis ülevaate loovtöö korralduse kohta. Küsimus 7. andis vastuse, mitmendas klassis toimub loovtöö kaitsmine. Õpetajate vastustest selgus, et sagedamini toimub loovtöö

kaitsmine 8. klassis (53 vastanut ehk 68,8%), mõnedes koolides 7. klassis, ainult ühes koolis toimus 9. klassis.

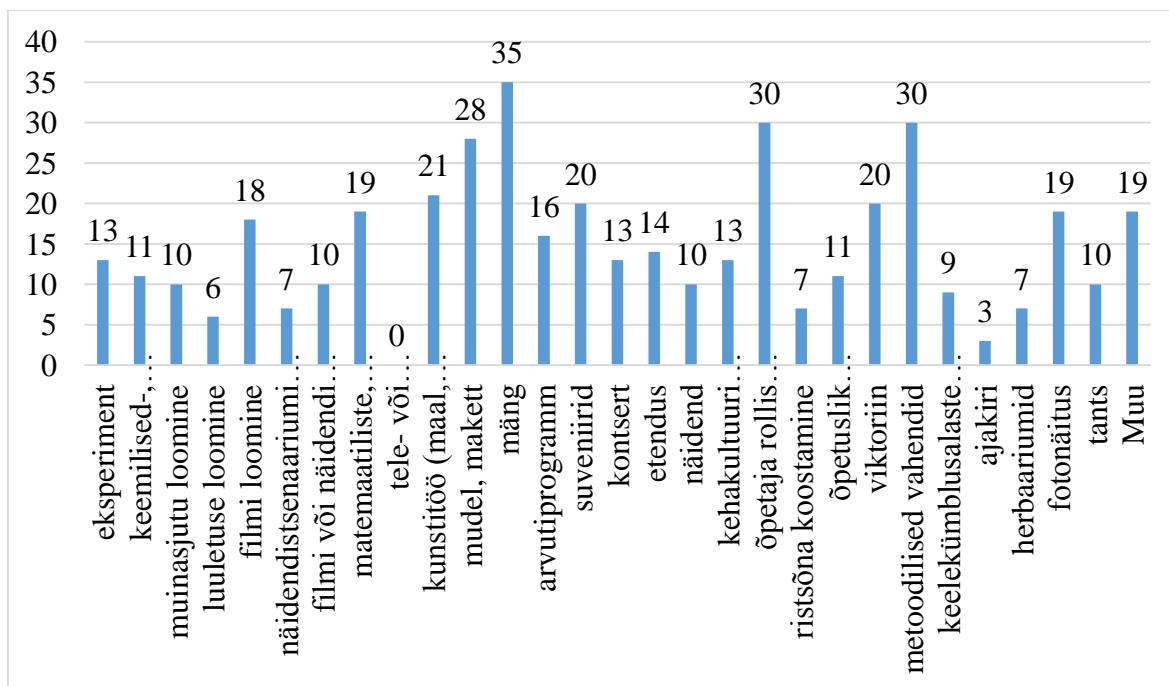
Joonis 17. Loovtöö kaitsmise tähtaeg

Küsitluse käigus sooviti teada saada, kas koolides on loovtöö koostamise juhend või mitte (joonis 18). Küsimuse 8 vastustest selgub, et küsitletud õpetajatest enamik on teadlik oma kooli loovtöö korraldamise juhendist. Ainult üks vastus oli eitav („Ei“).

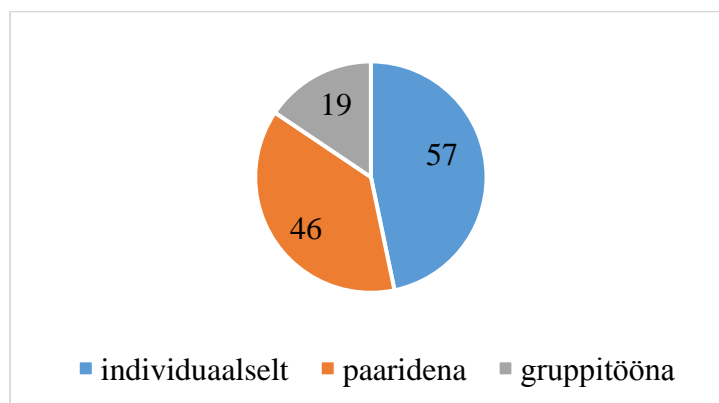
Joonis 18. Loovtöö koostamise juhend

Üheksadnale küsimusele „Mis vormis korraldati loovtööd Teie juhtimisel?“ (joonis 19) oli võimalik valida vastus ette antud loetelu põhjal või lisada oma arvamus väljale „Muu“. Vastuste loetelus on kajastatud erinevaid loovtöö vorme vastavalt autori kogemusele ning loovtöö valdkonna ekspertide soovitudele (Soovitused ja näited ..., 2017). Valikvastuse valis 77 loovtöö juhendajat. Kõige rohkem märgiti selles jaotuses ära mängulisi vorme (35 vastanut ehk 45,4%). Palju pedagooge andis õpilastele ülesandeks viia läbi tunde õpetaja rollis ning koostada meetodilisi vahendeid (mõlema kohta 30 vastanut ehk 38,9%). Liidrite hulgas olid ka mudeli ja maketi valmistamine (29 vastanut ehk 37,6%). Kõige vähem kasutasid nad loovtöö vormina ajakirja loomist (3,8% ehk 3 vastanut). Saadud vastuste hulgas puudus tele- või raadiosaadete tsükli koostamise ning läbiviimise valik.

Joonis 19. Loovtöö vormid

Küsimus 10 kajastab seda, kuidas õpilased loovtööd teevad: individuaalselt, paaris või gruppitööna (joonis 20). Vastustest on näha, et vastavalt küsitletud juhendajate andmetele, tegi valdav osa õpilastest loovtööd individuaalselt (57 vastust ehk 74%). Jooniselt 21 ilmneb, et gruppitöö kogemus loovtöö juhendamisel oli 1/3 küsitletutest (19 vastanut ehk 24,6%).

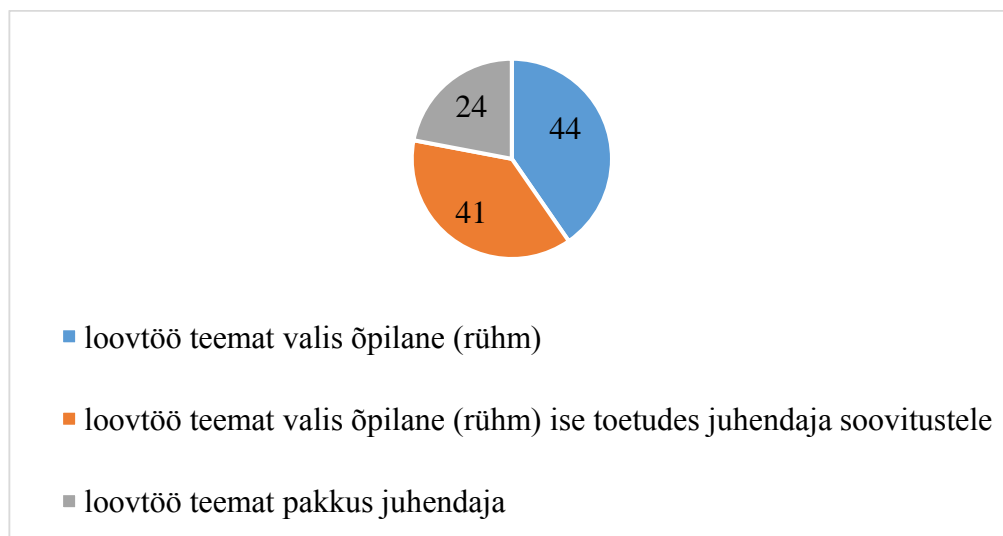

Joonis 20. Loovtöö tegemise viis

Järgmine 11. küsimus on seotud ülalmainitud küsimusega. See on avatud küsimus, kus vastanutel oli valik: kas vastata või mitte. Küsiti, millest sõltub õpilaste arv rühmas loovtöö protsessi korraldamisel. Vastustes nenditi, et arv sõltub *õpilaste soovist, töö tüübist, õpilaste valikust, loovtöö temaatikast, õpilaste eelistustest, loovtöö formaadist, töö sisust, töö*

mahust, rohkem töömahust, püstitatud eesmärkidest, от руководства по написанию творческой работы¹, от выбора темы².

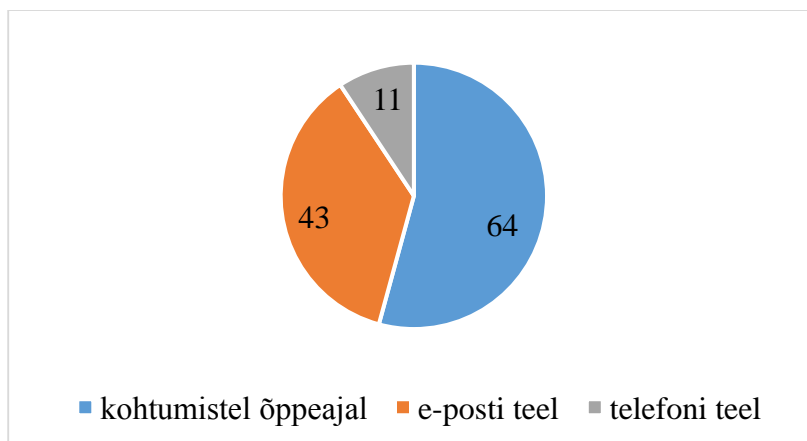
Küsimus 12 andis vastuse, kuidas oli korraldatud teema valik (joonis 21). Üle poole kõigist vastanutest (44 ehk 57,1%) märkis, et loovtöö teema valis õpilane (rühm). Vastuse „Loovtöö teema valis õpilane/rühm ise, toetudes juhendaja soovitusetele,“ andis 41 vastanut (53,2%). Vähem oli vastanuid, kes ise pakkusid loovtöö teema oma õpilastele. Neid oli 31,1% ehk 41 vastanut. Vastanute seas olid ka need juhendajad, kellel oli erinev kogemus ning mitu vastusevarianti.

Joonis 21. Loovtöö teema valik

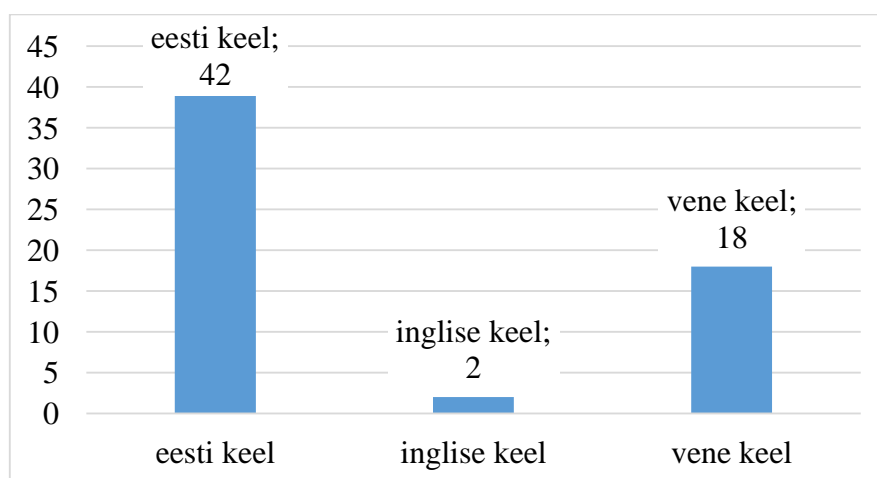
Järgmise 13. küsimuse kaudu selgitati välja, kuidas toimub koostöö õpilastega juhendaja juhtimisel (joonis 22). Rohkem, kui pooled vastanutest eelistavad loovtöö korraldamise kohta kohtumistel suhhelda õpilastega õppetöö ajal (64 vastanut ehk 83%). 43 vastanut juhendajat valis sidevahendiks e-posti (55,8%) ning 11 juhendajat juhendas neid telefoni teel (14,2%). Selle küsimuse vastusevariantidele lisaks võisid loovtöö juhendajad kirjutada väljale „Muu“ oma vastuse. Sinna kirjutas 7 õpetajat, et nad kohtuvad loovtöö üle arutlemiseks õpilastega peale tunde, koolivaheajal, suhtlevad Stuudiumi kaudu, Google Drive'i keskkonnas või vabal ajal.

¹ loovtöö korraldamise juhendi sisust
² teema valikust

Joonis 22. Koostöö sidevahend

Oluliseks küsimuseks oli 14. küsimus, kus selgitati välja, mis keeles koostati loovtööd uuritavates koolides. Jooniselt 23 on näha, et jaotus keelte järgi tõuseb eesti keele suunas (42 vastanut ehk 54,5%), vene keeles on toimunud loovtöö 18 (23,3%) vastanutel juhendajatel ning inglisekeelsed loovtööid valiti 2 juhendajat (2,5%). Oli märgitud paralleelselt ka eesti ja vene keelt, kui kogemus puudutas kahes keeles juhendamist.

Joonis 23. Loovtöö keel

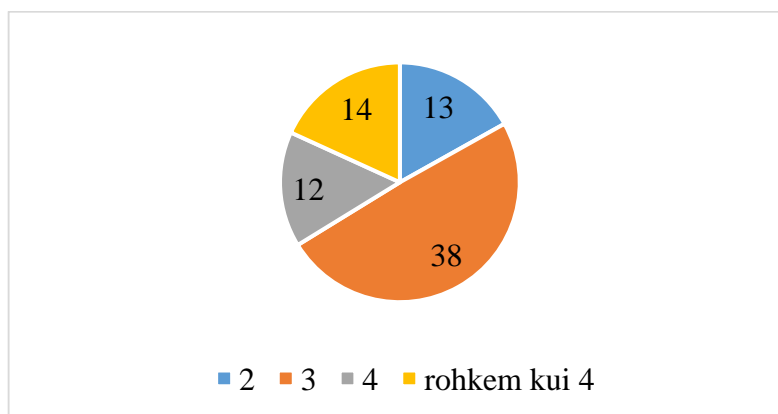
Tabel 2 näitab küsitletud juhendajate arvamusi, missuguseid teadmisi ja oskusi vajab õpetaja loovtöö juhendamiseks (tabel 2). Küsimuses 15 oli juhendajatel võimalus valida teadmiste ja oskuste loetelust kas üks või mitu vastust. Kõige enam ehk 64 vastanut (83,1%) oli valinud vastuseks „Oskab planeerida ning kavandada“ ning „Oskab motiveerida õpilasi“. Kõige vähem on valinud „Oskab kaasata HEV- õpilasi ning kohandada materjale õpilaste vajadustega“ (25 vastanut ehk 32,4%). Ülevaade kõikidest juhendajate vastustest on tabelis 2.

Tabel 2. Õpetaja loovtöö juhendamiseks vajalikud teadmised ja oskused

Teadmised ja oskused	Vastuste arv
Oskab planeerida ning kavandada.	64
Oskab motiveerida õpilasi.	64
Suunab õpilasi iseseisvalt töötama.	63
Suudab õpilasi leida ja kohandada materjali, mis vastab valitud loovtöö teemale.	58
Oskab luua läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi.	54
Suunab õpilasi ka edasi uurima.	48
Arvestab riikliku ja kooli õppekava eesmärkidega.	43
Arvestab riikliku õppekava üldpädevustega.	42
Oskab kaasata HEV õpilasi ning kohandada materjale õpilaste vajadustega.	25

Autori koostatud.

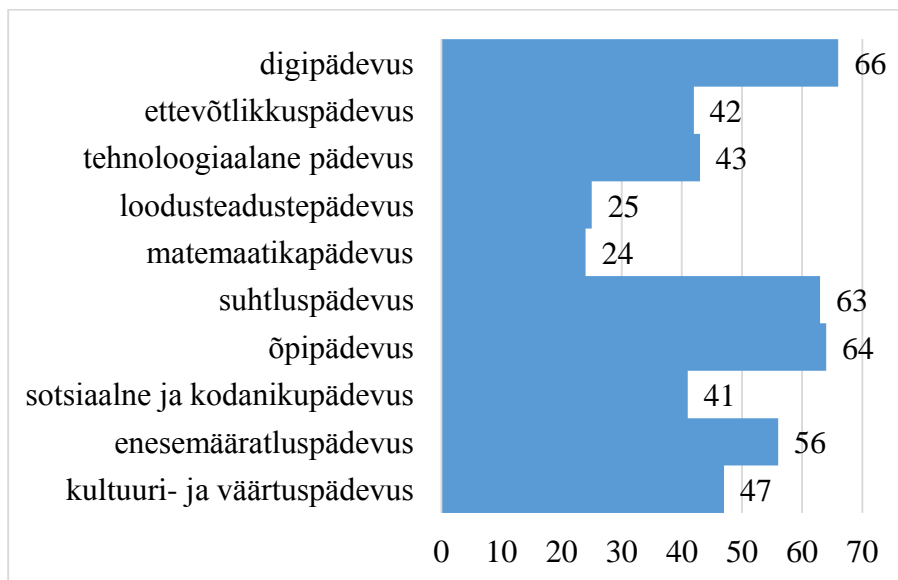
Järgnevalt kirjeldatakse 16. küsimuse „Mitut ainet võiks Teie arvates loovtöös lõimida?” vastuseid (joonis 24). Vastuste valikus olid vastused: 2,3,4 või rohkem kui 4. Umbes pooled vastajatest arvavad, et parem on loovtöös lõimida 3 ainet (38 vastanut ehk 49,3%). Ülejäänud vastused jagunesid enam-vähem võrdselt kolmeks.

Joonis 24. Lõimitud ained

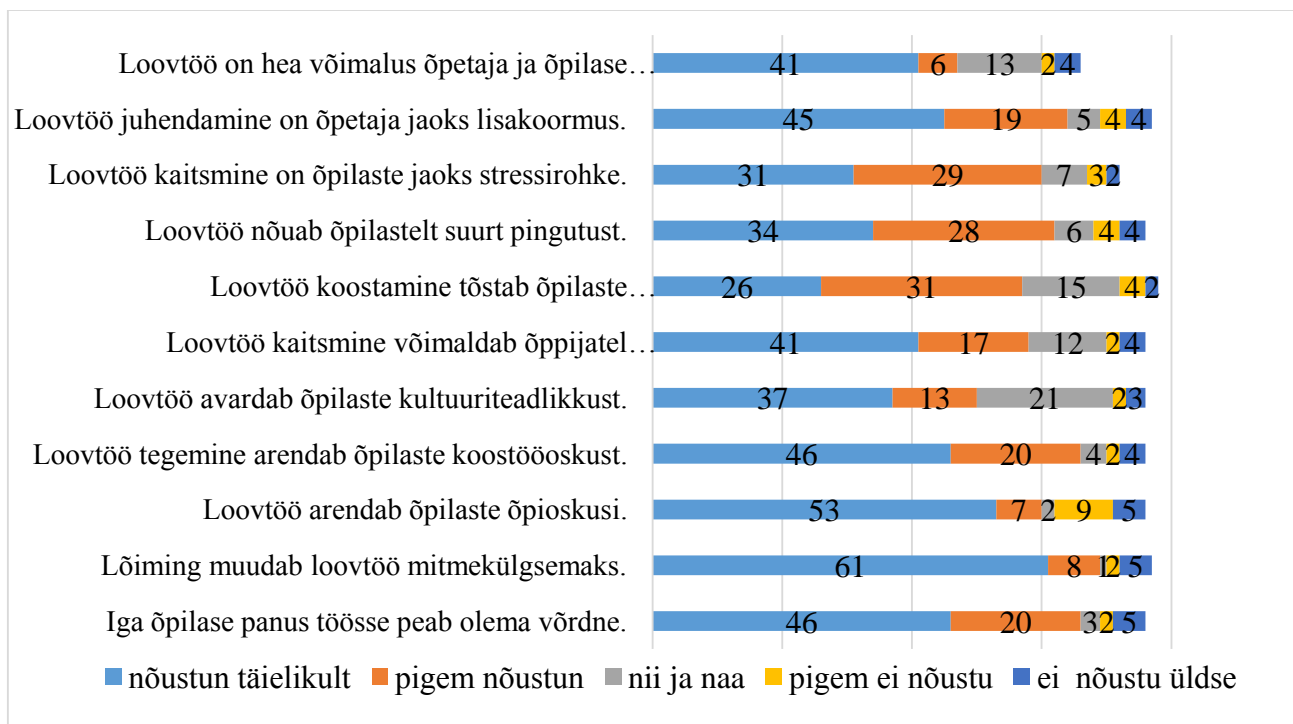
Kuna läbiviidud küsitluse teema on „II kooliastme õpilaste üldpädevuste kujundamine loovtöö kaudu“, siis küsiti järgmises 17. küsimuses, missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse respondentide arvates loovtöö loomisel? Vastustest (joonis 25) on näha, et kõige rohkem arendati õpetajate arvates digipädevust (66 õpetajat ehk 85,7%), teisele kohale jäi õpipädevus (64 õpetajat ehk 83,1%) ning kolmandale kohale suhtluspädevus (63 vastanut ehk 81,8%). Kõige vähem arendati vastanute arvamusel loovtöö loomisel

üldpädevustest matemaatika- (31,1% ehk 24 õpetajat) ja looduspädevusi (32,4% ehk 25 õpetajat), arendatakse loovtöö loomisel niisuguseid üldpädevusi nagu kultuuri- ja väärtuspädevusi.

Joonis 25. Üldpädevuste arendamine loovtöö loomisel.

Kaheksateistkümnendale küsimusele, kus paluti hinnata, mil määral õpetajad on nõustunud alltoodud väidetega loovtöö korraldamise kohta (joonis 26), vastas enamik küsitluses osalenud juhendajatest „nõustun täielikult“, et lõiming muudab loovtöö mitmekülgsemaks (61 vastanut ehk 79,2%). Teisel kohal oli väide, et loovtöö arendab õpilaste õpioskusi (53 vastanut ehk 68,8%). Vastanuid, kes üldse ei olnud nõus väidetega, oli vähe (2-5 vastanut ehk kuni 6,4%).

Joonis 26. Loovtöö korraldamine

Küsitletud juhendajate vastused kaheksateistkümnendale küsimusele on töödeldud ja toodud tabelis 3. Tabelis 3 on toodud väited, millega vastanud täielikult nõus olid.

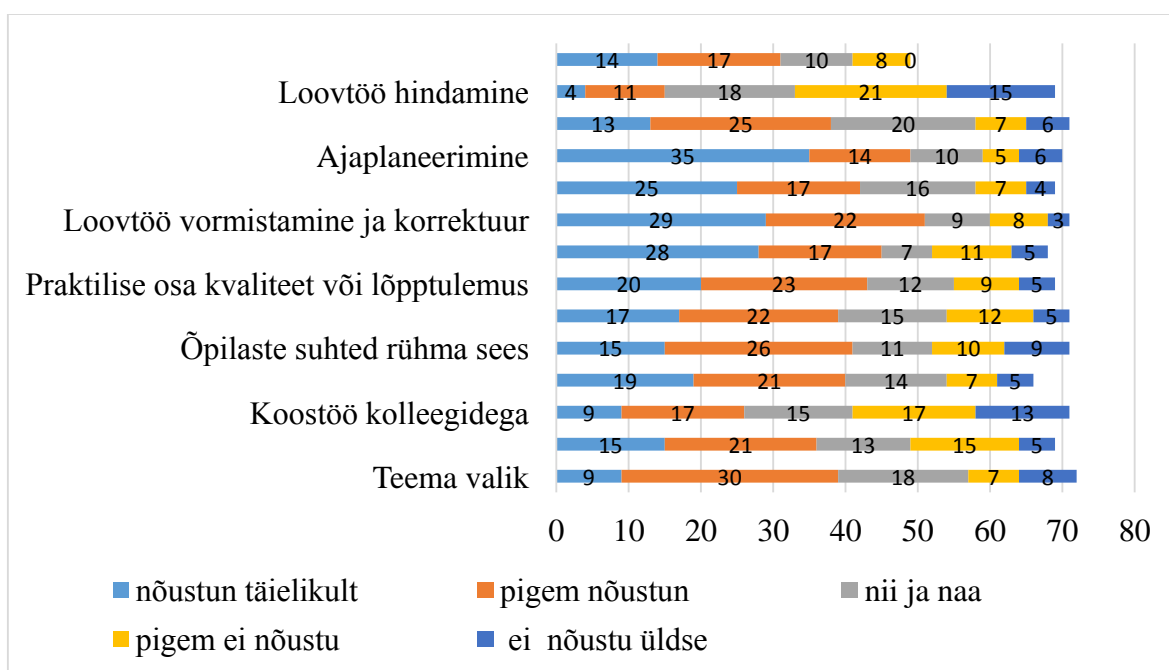
Tabel 3. Loovtöö korraldamine

Nõustun täielikult	Vastuste arv
Lõiming muudab loovtöö mitmekülgsemaks.	61
Loovtöö arendab õpilaste õpioskusi.	53
Iga õpilase panus töösse peab olema võrdne.	46
Loovtöö tegemine arendab õpilaste koostööoskust.	46
Loovtöö juhendamine on õpetaja jaoks lisakoormus.	45
Loovtöö kaitsmine võimaldab õppijatel parandada eneseväljendusoskust.	41
Loovtöö on hea võimalus õpetaja ja õpilase koostööks.	41
Loovtöö avardab õpilaste kultuuriteadlikkust.	37
Loovtöö nõuab õpilastelt suurt pingutust.	34
Loovtöö kaitsmine on õpilaste jaoks stressirohke.	31
Loovtöö koostamine tõstab õpilaste õpimotivatsiooni.	26

Autori koostatud.

Järgnevalt on ülevaade vastustest 19. küsimusele „Mis kõige enam küsimusi ja muret tekitab loovtöö organiseerimisel või läbiviimisel?“. Seejärel hindasid vastajad, mis

tekitas enam muret loovtöö organiseerimisel või läbiviimisel? (joonis 27). Õpetajatele pakuti valida nimekirjast väited, mis iseloomustavad loovtöö korraldamise protsessi. Sellele küsimusele vastates oli ka võimalik valida mitu vastusevarianti. Jooniselt 27 on näha, et õpetajate arvates oli kõige rohkem loovtöö organiseerimisel või läbiviimisel õpilastel küsimusi ning muret ajaplaneerimisega. Nii vastasid peaaegu pooled (35 vastanut ehk 45,4%). Suur osa vastanuid ehk 29 juhendajat (37,6%) on täielikult nõus sellega, et loovtöö vormistamine ja korrektuur tekitavad enam küsimusi ja muret loovtöö organiseerimisel või läbiviimisel. Sellega, et valmisolek loovtööd avalikult kaitsta tekitas õpilastele samuti muret, olid täielikult nõus alla poole vastanud õpetajatest (28 vastanut ehk 36,3%).

Joonis 27. Küsimused ja mured loovtöö koostamisel

Selleks, et kokkuvõtvas, 20. küsimuses välja selgitada õpetajate arvamus selle kohta, mida loovtöö õpilastes toetab ja arendab, pakuti neile võimalust vabalt jagada oma arvamust. Tabel 4 näitab küsitletud õpetajate arvamusi seoses loovtöö tegemise toetuse ning arendamise aspektidega. Kõige rohkem küsitletutest ehk umbes 22% ehk 16 õpetajat tõi välja loovuse ja loomingulisuse, 13 nimetas (16,8%) ajaplaneerimise oskust. Vastuste hulka kuulusid ka „digipädevused, hoiakud, väärtused, õpipädevused, ettevõtlikkus ja enesejuhtivus, mitmekülgsus, esimese kogemuse andmine uurimistööks ja selle vormistamiseks“ jmt.

Tabel 4. Õpetajate arvamused loovtöö toetamisest ja arendamisest.

Arvamus (mida loovtöö toetab/arendab)	Vastuste arv
loovust, loomingulisust	16
ajaplaneerimise oskust	13

Autori koostatud.

Eraldi väärivad märkimist õpetajate mõtted, kes ütlesid arendamise ja toetamise kohta järgmist:

Autentsed tekstid:

„Õpetaja tasandil ma saan aru, kas õpilane on võimaline teha valikut; kas temal on soov loovtöö tegemiseks; ... kes on rühmas liider, täitja...“

„Loovtöö aitab arendada loovust ja originaalset mõtlemist. Veel võimaldab inimestel väljendada oma ideid. Loovtöö hõlmab sageli analüüsi ja hinamist ning julgustab inimesi kriitiliselt mõtlema oma tööle“.

„Loovtöö annab võimaluse väljendada oma mõtteid, tundeid ja ideid erinevate vahendite abil“.

3.3. Küsimuste vastuste analüüs

Analüüsinud saadud tulemusi, selgus, et küsitluses osalenud Ida-Virumaa põhikooli õpetajad töötavad erinevates kooliastmetes. Enamik töötab Narvas ning Kohtla-Järvel, ülejäänud Sillamäel, Jõhvis, Kiviõlis, Iisakul, Sinimäel, Kohtla-Nõmmel. Küsitletud õpetajad töötavad erinevates kooliastmetes. Kõige rohkem on neid, kes töötavad II kooliastmes ehk 4.-6. klassini. Mõned õpetajad töötavad samaaegselt erinevates kooliastmetes. See on tingitud sellest, et tänapäeva koolis on hästi levinud nähtus, et õpetajad, eriti aineõpetajad õpetavad rohkem kui ühte ainet nii põhikoolis kui ka algkoolis ning gümnaasiumis. Seda näitab ka järgmine küsimustiku vastuste tulemus, et küsitluses osalenud aineõpetajad töötavad erinevates ainevaldkondades, mõned nendest kahes valdkonnas samaaegselt. Enamik respondentidest õpetab ainevaldkonnas „Keel ja kirjandus“. Kõige vähem on informaatika- ja kehalise kasvatuse õpetajaid. Küsitluses ei osalenud need õpetajad, kes töötavad järgmistes ainevaldkondades: ettevõtlus-, usundi- ja karjääriõpetus. Uurimusest selgus, et küsitluses osalenud aineõpetajatel on erinev kogemus

loovtöö juhendajana: 29,8% vastanutest omab suurt kogemust (10 aastat), õpetajaid, kellel on lühike loovtöö juhendaja kogemus (1-2 aastat), on kokku 31%. Samal ajal selgus vastustest, et peaaegu pooled vastanutest on juhendanud 1-2 tööd (46,7%). See tulemus näitab, et paljudel vastanutel puudub pikaajaline kogemus loovtöö juhendajana. Autorile teadaolevatel andmetel ei juhendanud mõned õpetajad loovtöid igal aastal, vaid jätsid mõne aasta juhendajana vahele.

Autori poolt on koostatud tabel (tabel 5) küsimustikule vastanud õpetajate arvamustest üldpädevuste arendamise kohta valdkonniti.

Tabel 5. Üldpädevuste arendamine ainevaldkonniti

Ainevaldkond	Ainevaldkonniti
Keel ja kirjandus	suhtluspädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus
Kunstiained	kultuuri- ja väärtuspädevus
Kehaline kasvatus	enesemääratluspädevus
Loodusained	loodusteadustepädevus
Matemaatika	matemaatikapädevus, digipädevus
Sotsiaalsained	sotsiaalpädevus, kodanikupädevus
Tehnoloogia	ettevõtlikkuspädevus, tehnoloogialane pädevus
Võõrkeeled	digipädevus, suhtluspädevus, õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus
Informaatika	digipädevus

Autori koostatud

Kogutud andmetest selgus, et ainevaldkonniti domineerivad arendamise protsessis kultuuri- ja väärtuspädevus ning digipädevus. Aga loovtöö kaudu arendatakse õpetajate arvates kõige rohkem digipädevust ning õpipädevust.

Ülejäänud küsitluse tulemused peegeldavad loovtöö korraldust valimisse kuulunud Ida-Virumaa põhikoolides. Tulemustest võib näha, et loovtöid korraldatakse antud koolides vastavalt loovtöö koostamise etappidele, lähtudes põhikooli riikliku õppekava ning kooli loovtöö koostamise ja korraldamise juhendi soovitudest ja nõuetest.

3.4. Intervjuude tulemused ekspertidega

3.4.1. Intervjueeritavate taustaandmed

Intervjuus osalesid eksperdid kahest Ida-Virumaa suuremast linnast: Narvast ja Kohtla-Järvelt. Õpetajate anonüümsuse tagamiseks kasutatakse nende vastuste analüüsimisel pseudonüüme: *Õ 1*, - *Õ 4*, *J-1*. Õpetajad on erineva tööstaažiga (8–34 aastat). Kaks õpetajat on töötanud eesti keele ja kirjanduse valdkonna õpetajana juba pikka aega (30-34 aastat), kaks õpetajat on töötanud 8-10 aastat loodusainete ja sotsiaalainete valdkonnas ning üks 15-aastase staažiga juhtkonna esindaja keele ja kirjanduse ning keelte ainevaldkonnas. On neid õpetajaid (3), kellel on töökogemus mitmes kooliastmes korraga, sh gümnaasiumis. Kahel õpetajal on mentorluse kogemus. Kõigil ekspertidel on rikkalik kogemus ka ühiskondlikus elus: osalemine konverentsidel ja foorumites, sh loov- ja uurimistöõde konverentsidel, kogemuste vahetamisel nii Eestis kui ka välismaal, töös vabatahtlikuna, aktiivses eesti keele ja kultuuri populariseerimises, keeleõppes.

3.4.2. Ekspertide arvamus üldpädevuste kujundamisest loovtöö kaudu

Õpetajate ning juhtkonna esindaja arvamus õpilste suhtumisest loovtöösse

Põhikooliõpilaste suhtumine loovtöösse võib olla väga erinev. Mõnede ekspertide arvates võivad III kooliastme õpilased olla loovtööde tegemisel väga põnevil ja neid innukalt läbi viia. Eriti motiveerib neid huvitav teema ja valikuvabadus ehk kui neile antakse vabad käed oma ideede rakendamisel:

//...Õpilaste suhtumine loovtöösse on erinev...(Õ 3,Õ 4)

//...Mõned on innukad ja motiveeritud...// (Õ 3)

//...Mõnedel õpilastel on kõrge huvi loovtööde vastu, teiste jaoks loovtöö on lisakoormus, mis on formaalne ja kohustuslik...// (Õ 4)

//...Ma arvan, et õpilased suhtuvad loovtöösse suure huviga...// (ÕP2)

On ka vastupidiseid olukordi: mõned õpilased võivad olla vähem motiveeritud või huvitatud loovtööst, eriti kui nad ei näe nende tegevuste seost oma igapäevaeluga. Samuti võtab õpilaste motivatsiooni maha see, kui nad tunnevad, et neil puudub valikuvõimalus ning neil pole piisaval tasemel eneseväljendus- ning enesejuhtimisoskust. Seda on maininud kaks õpetajat.

//...Teised aga võivad olla vähem entusiastlikud, eriti kui neil on raskusi loovuse väljendamisel ja enesejuhtimisel...// (Õ 3)

//... Noh meie koolis on selline lugu, et meie koolis õppilased teevad loovtööd 7 klassis. Ja mulle tundub, et nad on veel päris väikesed, selleks kooliks kaheksandast klassist oleks vist parem. Aga seitsmendas klassis nad veel suhtuvad sellesse niimoodi, et nad ei arva, et see tõsine töö. Et nad arvavad, et see on nagu lihtsalt mingi töö, mille nad peavad ära tegema. Aga nad ei suhtlu sellese tõsiselt, et see on nagu noh ma ei ütleks mäng. Aga see on lihtsalt mingit tööd, mis ei ole nii vajalik kooli lõpetamiseks...// (Õ 1)

Loovtöö juhendaja ja juhendatava koostöö võimalustest õpetajate või juhtkonna esindaja vaatenurgast

Loovtöö puhul on juhendaja suunaja ja mentori rollis. Juhendades loovtööd, aitavad õpetajad lahendada õpilaste probleeme, eriti neid, mis on seotud õppimise, motivatsiooni või isiklike raskustega. Samuti pakuvad nad õpilastele vajalikku tuge ja juhiseid, on juhendaja rollis avatud ja toetavad.

//...Juhendava olin suunaja, toetaja ja nõustaja...// (Õ 4)

//... Kui ma juhendan loovtööd, olen ma avatud ja toetav. Minu eesmärk on toetada õpilasi nende loovtöö protsessis, aidates neil avastada ja arendada oma loomingulist potentsiaali...// (Õ 3)

//...Kui näen, et õpilastel liiguvad enda töö tegemisel vales suunas või vajad organisatoorse abi, siis olen valmis neid igati aitama...// (Õ 2)

//...Juhendajana olin loovtöö tegevusplaani koostamisel abiline...// (Õ 4)

Intervjueeritud ekspertidest tõi üks välja, et juhendaja roll loovtöö alguses on väga oluline. Tähtis on ka see, et õpilased mõistaksid, et loovtöö on protsess, mis hõlmab katsetamist, õppimist ja arengut, ning et nende pingutused ja kasv on sama olulised kui lõpptulemus.

//...Ma arvan, et loovtöö alustamiseks on nooremates kooliastmetes väga tähtis õpetaja roll. Selleks, et kolmandast astmest jõuaksid õpilased tõeliselt nauditava loovtööga, on vaja mitut asja. Esiteks peab õpilane oma arenguprotsessis nõustama sellega, et hea tulemus kujuneb koos kasvamisega. Teises kooliastmes peaksid õpetajad, parema aluste esimese teise kooliastme võib niimoodi öelda, paneme aluse eduka loovtööle, mis on põhikooli lõpetamise üks tingimusteks...// (Õ 2)

//...Oskust planeerida oma aega...// (Õ 1)

//...Näiteks võime planeerida oma aega...// (Õ 3)

Juhendajad on olemas selleks, et aidata ja toetada õpilasi loovtöö koostamisel. Kui õpilane ei karda õpetajat, on tal lihtsam küsida abi või juhiseid, mis võib oluliselt parandada nende arusaamist teemast ja loovtöö koostamise tulemuslikkusest.

//...mitte karta õpetajat ja tulema tema juurde kui on vaja abi...// (Õ 1)

Juhendaja roll on väga tähtis õpilase loovtöö edukal sooritamisel. Hea juhendaja annab alati oma õpilastele võimaluse valida teemat, töövormi, lahendusi, vahendeid, materjale jne.

//...Esimesel kohtumisel tutvustan õpilastele loovtöö mõistet ning millised on loovtöö tegemise etapid, arutame koos, millised võiksid olla nende poolt valitud loovtöövormid. Kus see on? Uurimus siis näiteks võib-olla see eksperiment võib bioloogilised ja füüsilised katsed kui loominguline tegevus, näiteks muinasjutt, luuletus, filmi või näidendi tegemine või stsenaariumi kirjutamine. Annan õpilastele võimaluse valida, millist vormi nad enda loovtöö jaoks sooviksid rakendada...// (Õ 2)

//...Kolmanda kooliastme õpilased valivad loovtööde teemad enda huvide raames. Õpilane, kellele meeldib sportida, valib sporditeemad, kellele meeldib joonistada valib kunsti, kellele meeldib näidelda, osaleb näidendi lavastamisel ja nii edasi. Kuna nad saavad selle tegemisel uusi kogemusi, võivad töö käigus proovida enda jõudu probleemülesannete lahendamisel ning õppida midagi muud väljaspool ainetundi...// (Õ 3)

Mõned õpetajad ootavad õpilaselt algatust ning on valmis teda tema ettevõtmistes toetama vaid siis. Initsiatiiv ja algatusvõime on olulised omadused loovtöö koostamisel. Ennastjuhtiv õpilane on ise valmis midagi looma, oskab planeerida oma tegevusi, tuginedes juhendaja abile. Õpilane peab mõistma, et tema vastutustundlikust suhtumisest ning panusest sõltub ka tema töö tulemus:

//...Loovtöö juhendajana ma olen eee, selline passiivne, selles mõttes, et ma teen koos õpilastega töögraafiku valmis. Ja minu ülesanne ainult panna e-kooli, kas tehtud, või ei ole tehtud. Siis pluss, kas on olemas kontakt või kontakti ei ole, siis see on miinus. Alguses ma olen ka aktiivne pool siis ma kutsun õppilasi enda juurde, et nad koostaksid minuga selle, et graafiku ja mõtleme välja, mida nad soovivad teha ja mis peab olema lõpptulemus. Samuti me teeme selliseid vaheeesmärgid, kuhu nad peavad jõudma. Ja kui nad töötagi mis aeg tahavad on valmis, siis ma olen valmis, olen olemas. Aga niimodi ma olen tulen nende juurde ise, et küsida, et hobased peab mulle näitada seda, seda, seda... , et seda mul ei ole, nad ise peava tulema minu juurde...// (Õ 1)

//...Koostame ajagraafiku, kus sätestame selle töö ette valmistatud etapid. Järgmised kohtumised toimuvad meie poolt koostatud ajagraafiku alusel, kus õpilased räägivad tehtud tööst edasistest tegevustest...// (Õ 2)

On tore, kui juhendaja motiveerib ja innustab juhendatavat oma eesmärgi saavutamisele ning pakkuma vajalikku tuge ja julgustust.

//...Minu meelest juhendaja juhendatava vahel peaksid olema usaldusväärsed ja mõistvad suhted selleks, et töö edeneks edukalt ning et õpilased saavutasid töö käigus püstitatud eesmärgid...// (Õ 2.)

//...Kindlad ja usalduslikud...// (Õ 4)

Avatud ja aus suhtlus on oluline juhendaja ja juhendatava vahelise usalduse ja vastastikuse mõistmise loomiseks. See hõlmab kuulamisoskust, tagasiside andmist ja vastuvõtmist ning võimalust arutada avameelselt kõiki probleeme või muresid.

//...See peab olema selline, et initsiatiiv peab tulema õppilise poolt, õpilane peab ise otsima kontakti õpetajaga, ja kui õpilane tuleb õpetaja juurde, siis õpetaja kindlasti peab pühendama, jägama aega õpilasele...// (Õ 1)

//...Juhendaja kõigepealt peaks suurema kättesaadav õpilastele nende küsimuste ja ideede arutamiseks samutsi peab juhendaja andma regulaarset tagasisidet, et oluline on luua positiivne ja julgustav õhkkond...// (Õ 3)

Rääkides oma loovtööde juhendamise kohta kogemustest, kirjeldasid õpetajad seda kolme sõnaga:

//...Koostöö, tugi, avatus...// (Õ 3)

//...Mul on neli sõna. see on usaldus, koostöö ja üksteise mõistmine...// (Õ 2)

//...Huvi, vastutus, mured...// (Õ 4)

Üks õpetaja arvas, et on tähtis hallata stressi ja survet, säilitades samal ajal tasakaalu ja emotsionaalse stabiilsuse.

//...Teine – stressirohke, eriti lõppu poole kui tähtaeg tuleb ja tööd peab esitama...// (Õ 1)

Teine õpetaja jagas oma muljed selle kohta, et loovtöö võib tekitada emotsionaalseid reaktsioone, nagu rõõm, üllatus, imestus või sügav mõtisklus. Loovtöö käigus võib õpilane avastada midagi täiesti ootamatut, mis üllatab nii õpetajat kui ka kaasõpilasi.

//...Esimene sõna võik olla ettearvamatu tulemus, et alguses ma arvasin, et tuleb välja üks töö, aga tegelikult õpilane on ennas ületanud ja tuleb väga hea töö, siis lihtsalt väljaarvamatu tulemus....Ja kolmas sõna... paus... mõnes mõttes ka silmi avav, et ma saan teada õpilaste kohta seda, mis on varem ei teadnud...// (Õ 1)

Õpetajate ning juhtkonna esindaja arvamus üldpädevuste kujunemisest loovtöö kaudu

Magistritöö teema raames on väga tähtis ka ekspertide arvamus selle kohta, milliseid üldpädevusi kujundatakse loovtöö koostamisel kõige rohkem. Allpool on mõnede ekspertide näited üldpädevustest, mis võivad loovtööde koostamise protsessis kõige rohkem kujuneda. Üldiselt arvavad eksperdid, et on oluline arendada õpilasi mitmekülgset, anda neile võimalus arendada erinevaid oskusi ja pädevusi. Kõige keerulisem on nende arvates välja valida olulisim.

//...Noh, töö valmimisel kujundatakse mitmeid üldpädevusi, näiteks loovus ja innovatsioon, probleemilahendusoskus, enesejuhtimisoskusi, kriitiline mõtlemine...// (Õ 3)

//...Samuti digipädevust loomulikult ka suhtluspädevust, enesemääratlus, pädevust ja sotsiaalsed ning kodanikupädevust rääkimata sõltuvalt töö iseloomust juba siis nagu matemaatika-loodusteaduste tehnoloogia alasest pädevusest, noh, see juba nagu lähtub teemast...// (J 1)

//...Mulle tundub, et õpilane peaks olema otsustusvõimeline. Hea suhtleja, oskus end väljendada nii kirjalikult kui ka suuliselt. Kui ta teeb loovtööd kellegagi koos, siis on tähtis, sest ta suhtus lugupidavalt kaaslaste arvamusesse osaks koostööd oskaks koostööd teha, aega planeerida ja vajaliku materjali leida ...// (Õ 2)

//...Ettevõtlikkuspädevust...// (Õ 4)

Üks õpetaja rõhutas kultuuripädevuse tähtsust. Loovtööde raames võib õpilasi julgustada uurima erinevaid kultuure, nende ajalugu, traditsioone, keeli ja kunsti.

//...On ka tähtis kultuuripädevus. Ta suhtus eri rahvaste kultuuri eelarvamusteta ja lugupidavalt, mis kujutaks loomingulise tegevuse protsessi ...// (Õ 2)

//...Aga põhiväärtusteks peaks olema ausus, abivalmidus, hoolivus ja loovus....// (Õ 2)

Mõned õpetajad tõid välja ka õpipädevuse. Õppimispädevus on ka võimekus õppida ja areneda läbi loovõppe.

//...Õppipädevus...// (Õ 1, Õ4)

//..Võib-olla õppipädevus ning, kas olemas selline... koostöö nagu pädevus ning suhtluspädevus...// (ÕP 1)

//...Veel peaks olema teadmishimu, et ta oskaks õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi...// (ÕP 2)

//...Arvestades sellega, mis kõlas enne, loomulikult õpipädevust...// (J 1)

Õpilase jaoks on oluline õppida mitmeid oskusi ja teadmisi loovtöö tegemisel, mis aitavad neil oma loomingulisi ideid ellu viia, saavutada soovitud tulemusi ning arendada üldpädevusi. Allpool on mõned näited oskustest ja teadmistest, mida õpilane võiks õpetajate arvates loovtöö tegemisel õppida. Õpilane peaks õppima, kuidas korraldada ja planeerida oma loovtööd, sh kuidas koostada ajakava, hinnata oma ressursse.

//...Ta peab õppima seda kuidas planeerida oma aega, kuidas püsida graafikus. Kuna alguses koostatakse loovtöö tegemisse graafik, siis ta peab sellest kinni pidama...//
(Õ 1)

Mõnel juhul võib loovtöö hõlmata meeskonnatööd. Õpilane peab õppima, kuidas teiste inimestega koostööd teha, jagada ideid ja vastutust ning saavutada ühiseid eesmärke.

//...Ta peab õppima ka seda, kuidas teha koostööd teiste õpilastega, kui nad töövad kahekesi või kolmekesi...// (Õ 1)

//...Ta õpib väga palju asju, noh, esiteks ta õpib eesmärki püstitada ning mõtleb kohe läbi teekonna selle eesmärgi saavutamiseks. Samuti õpib ta koostöiselt tegutsema, kuna teda aitab tavaliselt juhendaja ning mõnikord tehakse seda tööd paaris või rühmas, nii et oskus töötada kollektiivis on väga oluline tänapäeval. Samuti õpib ta töötlemata materjali, kui ta töötab allikatega. Noh, võib-olla see on pigem nagu uurimistöö profiil tehes loovtööd, mis on praktilisemat laadi, ta toob kasu teistele, ehk siis jällegi koostöö ja praktiline rakendamine on väga palju asju, mida ta õpib...//
(J 1)

Kaks õpetajat tõstis esile, et enesejuhtimine on võime planeerida, organiseerida ja juhtida oma aega, energiat ja ressursse eesmärkide saavutamiseks ning oma käitumist ja emotsioone mõjutada.

//...Lisaks on oluline arendada enesejuhtimisse oskusi ja võimet töötada iseseisvalt...// (Õ 3)

//...Ja samuti ta peab õppima seda, et, elus on olemas selliseid töid, kus keegi teid ei aita, et ta peabki ise tegema ja see tema täielik vastutus...// (Õ 1)

Üks ekspert rõhutas seda, et õpilane peaks arendama oma loovust ja mõtteviisi, et suuta genereerida uusi ja originaalseid ideid ning lähenemisviise.

//...Ma arvan, et ta peab õppima loovtöö tegemise protsessi, sealhulgas ideide genereerimist, loovuse välendamist, probleemide lahendamist, koostööd tegemist ning võib lõputulemuste esitamist. Lisaks on oluline arendada enesejuhtimisse oskusi ja võimet töötada iseseisvalt...// (Õ 3)

//...Peaks omandatud teadmisi ja iseseisva töö oskusi rakendama...// (Õ 4)

Loovtöö on hea võimalus, et lõimida aineid. Ühe eksperti hinnangul võivad õpilased omada teadmisi ja arusaamu erinevatest ainetest, teemadest või valdkondadest, mis on seotud nende loovtöö teemaga.

//...Teiseks peab loovtöö tegemisel võrdselt väärtustama kõiki õppeainet. Õpetaja võiks osata näha, et vastavate tegevuste abil loob õpilases eelduse lõimitud läbivaid teemasid käsitletav loovtöö...// (Õ 2)

Mõned loovtööd võivad hõlmata ka graafilise materjali loomist, nagu infograafikud, plakatid või veebilehed. Digioskused võimaldavad õpilastel kasutada erinevaid graafilise kujundamise tööriistu, nagu Canva või PowerPoint või vormistada oma tööd muudes programmides elektrooniliselt, arendades digipädevusi.

//...Kui me räägime sellest, et loovtöö juures käib tavaliselt ka mingisugune kirjalik töö siis ennekõike tasub tal omandada need oskused, mis puudutavad näiteks neid igasuguseid kontoris süsteeme, nagu Microsoft Word või need esitlusi töötlevad süsteemid nagu powerpoint või kanva, ehk siis nagu digioskused samuti...// (J 1)

//...Digipädevusi: võime kasutada erinevaid digitaalseid vahendeid...// (Õ 3)

//...Oskus trükkida, koostada esitlused...// (Õ 1)

Loovtööde tegemine eeldab sageli uurimist ja teabe kogumist erinevatest allikatest. Oskus otsida informatsiooni, sealhulgas internetist, raamatutest ja arvutiprogrammidest, on ülioluline oskus loovtöö tegemisel ja üldises õppimises. Seda oskust nimetas üks ekspert.

//...Oskus otsida informatsiooni internetist, raamatutest, arvutist... (Õ 1)

Kultuuri-, väärtus- ning kodanikupädevuste arendamine on hädavajalik, eriti loovtöö loomise kontekstis. Seega on Eesti koolis väga oluline eesti keele oskus. Näiteks loovtöö tegemisel võimaldab keeleoskus õpilastel mõista ja hinnata saadud juhendaja tagasisidet oma loovtööde kohta. Keeleoskus on oluline ka siis, kui õpilased peavad oma loovtööd esitlema või avalikult esinema, kui loovtöö kaitsmine toimub eesti keeles.

//...Ta peaks oskama keelt, kui me räägime eesti õppekeelega koolist, siis vajalik eesti keele oskus on ka nagu hädavajalik, et ilma seleta ei saa kuidagi...// (J 1)

Ühe eksperdi sõnul on kompromisside leidmise oskuse olemasolu oluline enne loovtöö alustamist. Oluline on suhelda avatult ja ausalt ning selgitada selgelt välja oma seisukohad ja vajadused, samuti kuulata teisi ning püüda jõuda ühisele arusaamale. Otseselt on see seotud suhtlus- ja sotsiaalsepädevuste arendamisega.

//...Koostöö ja suhtlusoskus on ka väga olulised, et näiteks võime jagada oma mõtteid teistega...// (Õ 3)

//...Nii et eelkõige kommunikatsioonioskus. Ning mis veel, võib-olla oskus leida kompromissi, kui sa töötad kellegagi koos, pead ikkagi olema valmis arvestama teise inimese arvamusega ning mõnikord ka oma arvamust muutma vastavalt sellele, mis on nagu teile kummalegi sobivam ja parem lahendus...// (J 1)

Õpilastel on vajalik esitleda oma loovtöö tulemusi. Hea esinemisoskus aitab suurendada enesekindlust ja eneseusaldust. Nende oskuste olemasolu võimaldab arendada enesemääratluspädevust.

//...Ja võib-olla ka oskus esineda, kuna loovtööd tuleb ka kaitsta...// (Õ 1)

//...Iseseisva töötamise oskust...// (Õ 4)

//..., enesejuhtimisoskus, siis me võime panna ja saavutada eesmärged...// (Õ 3)

4. ARUTELU JA JÄRELDUSED

Magistritöö eesmärk on selgitada välja, milliste üldpädevuste kujundamisele aitab kaasa loovtöö tegemise protsess võrreldes üldpädevuste arendamisega ainevaldkonniti Ida-Virumaa põhikoolide õpetajate hinnangul.

Magistritöö autor soovis leida vastused kahele uurimisküsimusele.

Esimesele uurimisküsimusele (*Kuidas toimub loovtöö korraldus põhikooli III kooliastmes Ida-Virumaa koolides?*“) leidis autor vastuse nii Eestis kasutatud juhendmaterjalidest kui ka küsitluse vastustest. Lõputöö autor on veendunud, et nõuandeid ja soovitusi loovtöö korraldamise kohta põhikoolis võib saada teadlastelt ja arendajatelt, kes on oma eriala spetsialistid. Samuti uuris autor uuritavate põhikoolide loovtöö koostamise ja korraldamise juhendeid võrdlevalt. Põhikooli riiklik õppekava sätestab, et III kooliastmes sooritab õpilane läbivatest teemadest või õppeaineid lõimiva loovtöö, loovtöö korraldus sätestatakse kooli õppekavas (PRÕK, 2023). Uuringuandmete tulemustest selgus, et loovtöö korraldus on kajastatud koolide õppekavades ning kõik uurimises osalenud Ida-Virumaa koolid korraldavad kohustuslikke loovtöid III kooliastmes vastavalt põhikooli riiklikule õppekavale, arvestades juhendmaterjalide soovitusi ja näiteid. Loovtöö valmimine ning kaitsmine toimub uuritavates koolides põhiosas sarnaselt, kooli koostatud loovtöö koostamise ja korralduse järgi.

Nüüdisaja hariduses väärtustatakse enastjuhtiva inimese kujunemist ja loovuse arendamist (Soovitusi ja näiteid... , 2017, lk 21). PRÕKi järgi on üldpädevuste arendamine põhikoolis iga aineõpetaja ülesanne ning valdkonnapädevuste kirjeldused on esitatud ainevaldkondade kavades (PRÕK 2023). Loovtööd on olulised nii selleks, et omandada õppeaine sisu, kui ka arendada üldpädevusi. Teise uurimisküsimuse (*„Missuguseid üldpädevusi Ida-Virumaa koolide õpilastel arendatakse kõige rohkem loovtööde kaudu ning ainevaldkonniti?“*) uurimisest saadud andmetest selgus, et ainevaldkonniti arendatakse Ida-Virumaa põhikoolides järgmisi üldpädevusi: kultuuri- ja väärtus-, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus-, sotsiaalset ja kodaniku-, ettevõtlikkus-, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogia- ning

digipädevust. Kogutud andmetest selgus, et arendamise protsessis domineerivad ainetundides kultuuri- ja väärtuspädevused ning digipädevus. Lisaks saadi küsitluse vastustest teada, et kõige rohkem on loovtööde kaudu arendatud digipädevust. Samuti peeti kõige olulisemaks õpipädevust.

Selleks, et välja tuua põhikoolide õpetajate arvamus loovtöö korralduse kohta, lähtudes üldpädevuste arendamisest, võrdles magistritöö autor õpetajate poolt antud vastuseid valdkonniti ning vastavalt loovtöö kontekstile. Uurimistöö tulemuste põhjal võib järeldada, et kõige rohkem arendatakse ainevaldkonniti ning loovtöö kaudu eraldi digipädevust. Digitehnoloogiatega kasutamine õppetegevuses on muutunud järjest populaarsemaks õppekavades ja õppetöös. Põhikooli riiklik õppekava ütleb, et digipädevus on suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas (PRÕK 2023). Lisaks on digipädevus üheks võtmepädevuseks ka muutunud õpikäsitus, mida rõhutatakse “Eesti elukestva õppe strateegias 2020” (Eesti elukestva õppe..., 2014), kus peetakse tähtsaks pädevuste, sealhulgas meeskonnatöö, aja planeerimisoskuse, informatsiooni kasutamise pädevuse ning digipädevuse integreerimist kõikidesse õppeainetesse (Eesti elukestva õppe..., 2014). Saadud uuringutulemustest nähtub, et paljud loovtöö teemad seostuvad digitehnoloogia kasutamisega, näiteks arvutimängu- või -programmi loomisega. Digipädevus on seotud loovtöö kui protsessi eri etappidega. Aktiivsemalt arendatakse digipädevust selleks, et otsida informatsiooni ning esitleda loovtööd kaitsmisel.

Intervjueeritud ekspertide hinnangul on mitmeid üldpädevusi arendatud loovtööde kaudu võrdselt. See polnud üllatav, sest üldpädevuste arendamine toetab õpilase arengut tervikuna ning loob aluse ainealaste teadmiste paremaks mõistmiseks (Kikas & Toomela, 2015). Elukestva õppe strateegia vahehindamise lõpparuanne (2019) osutab, et pädevuste arendamist peetakse tähtsaks, kuid mitte eraldiseisvana, vaid integreerituna õppeprotsessi (Eesti elukestva ..., 2014).

Magistratöö peamised järeldused on järgmised:

1. Loovtööid korraldatakse Ida-Virumaa III kooliastme põhikoolides vastavalt põhikooli riikliku õppekava nõuetele ning loovtöö juhendmaterjalide soovitudele.
2. Kõige rohkem on Ida-Virumaa põhikoolides arendatud ainevaldkonniti kultuuri- ja väärtuspädevust, aga ka digipädevust.

3. Loovtööde kaudu on kõige rohkem arendatud Ida-Virumaa põhikoolides digi- ja õripädevust.
4. Eksperthinnangu järgi peavad kõik Põhikooli riiklikus õppekavas määratletud üldpädevused arenema loovtöö kaudu võrdsel määral.

KOKKUVÕTE

2023./24. õppeaastal on tehtud oluline samm haridussüsteemis – uue õppekava rakendumine Eesti Vabariigis. Õppekava järgi on fookusesse tõstetud aineteadmiste kõrval üldpädevuste arendamine. Üheks võimaluseks on neid arendada loovtööde kaudu, mis on RÕKi järgi ette nähtud põhikooli III kooliastmes. Seega oli magistritöö kaudu huvitav teada saada, missugustes ainevaldkondades kujundatakse loovtööde üldpädevusi rohkem, millistes vähem ja millistes üldse mitte. Kvantitatiivse ja kvalitatiivse meetodi kaudu selgus Ida-Virumaa põhikoolide õpetajate aktiivsus üldpädevuste arendamisel erinevates ainevaldkondades.

Magistritöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

3. Kuidas toimub loovtöö korraldus põhikooli III kooliastmes?
4. Missuguseid üldpädevusi Ida-Virumaa koolide õpilastel arendatakse kõige rohkem loovtööde kaudu ja ainevaldkonniti.

Eesmärgist ja uurimisküsimustest lähtuvalt oli valitud uuringu läbiviimiseks kvantitatiivsest uurimismeetodist küsitlus. Uuringus osales kokku 77 Ida-Virumaa põhikoolide õpetajat. Tulemused on esitatud 27 joonisel ja 5 tabelis. Küsitlusuuringu tulemuste täiendamiseks kasutati kvalitatiivse uurimisviisina intervjuud.

Teoreetilises osas antakse ülevaade üldpädevuste arendamisest, mis toimub ainevaldkondlike pädevustega sarnaste õpetamisstrateegiate abil. Sama ülevaade antakse loovtöö korraldamise kohta, lähtudes õpilaste üldpädevuste arendamise võimalustest.

Uurimistöö tulemused näitasid, et Ida-Virumaa koolide õpetajad hindasid üldpädevustest kõrgelt digipädevuse arendamist nii ainevaldkondade kui ka loovtöö kaudu. Samuti uuringu tulemustest selgus, et teoreetilise raamistiku ja nüüdisaegse õpikäsitusega oli heas kooskõlas intervjueeritavate kinnitus, et mitmeid üldpädevusi arendatakse loovtööde kaudu võrdselt.

Vaatamata sellele, et tänapäeva koolidele on omane autonoomia, on otstarbekas jagada koolide vahel loovtööde korraldamise ja koostamise kogemusi ning ühtlustada juhendite sisu ning seostada need üldpädevuste arendamisega. Uurimistulemused on kasulikud tulevastele loovtöö juhendajatele õppetöö planeerimisel.

Töös esineb ka piiranguid. Uuringu piiranguks oli kindlasti saadud tulemuste üldistamine. Kahe aasta jooksul on magistritöö sisu korrigeeritud, mistõttu osa küsimustiku küsimusi toetab lõppversiooni kaudsemalt. Samuti kajastavad uuringutulemused ainult konkreetse maakonna andmeid. Suurel osal küsitletud õpetajatest oli väike kogemus loovtöö juhendajana. Neid põhjusi ei ole selles töös edasi uuritud. Arvesse tuleb võtta, et antud teema uurimine vajab jätkamist, sest teadustöodes on seda seni vähe uuritud.

KASUTATUD KIRJANDUS

Arhiiviseadus. RT I, 06.01.2016, 6. <https://www.riigiteataja.ee/akt/106012016006> (viimati vaadatud 16.05.2024).

Beilmann, Maie 2020. Küsitlusuuringud. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Tartu Ülikool. <https://samm.ut.ee/kusitlusuuringud/> (viimati vaadatud 19.05.2024).

E.Heinla. (2020) Lapse loovuse hoidmine ja arendamine. OÜ Artlex.

Edwards, Steven Does Today's Education Prepare Students for the Rapidly Changing and Complex World? Education World. 2019 <https://www.educationworld.com/teachers/does-today%E2%80%99s-education-prepare-students-rapidly-changing-and-complex-world> (viimati vaadatud 17.04.2024).

EHIS <https://enda.ehis.ee/avalik/avalik/oppeasutus/OppeasutusOtsi.faces> (viimati vaadatud 19.04.2024).

EKSS Eesti keele seletav sõnaraamat (2009) Eesti Keele Instituut. <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=p%C3%A4devus&F=M> (viimati vaadatud 19.02.2024).

English, M., & Kitsantas, A. (2013). Supporting Student Self-Regulated Learning in Problem- and Project-Based Learning. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 7(2), 128–150. <https://doi.org/10.7771/1541-5015.1339> (viimati vaadatud 19.05.2024).

Euroopa Parlament ja Nõukogu soovitus. 2018 https://publications.europa.eu/resource/cellar/6fda126a-67c9-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0007.03/DOC_1 (viimati vaadatud 17.05.2024).

Halliste põhikool <https://www.halliste.vil.ee/> (viimati vaadatud 10.03.2024).

Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Koostöö Kogu, Eesti Haridusfoorum. (2014). *Eesti elukestva õppe strateegia 2020*.

https://www.haridusfoorum.ee/images/haridusstrateegia/Eesti_elukestva_oppe_strateegia_loplik.pdf (viimati vaadatud 17.05.2024).

Haridus- ja Teadusministeerium. ICF, Praxis, Tallinna Ülikooli ja Civitta Eesti. (2022) Mitteformaal- ja formaalõppe lõimimise praktikad Eestis Noorte edu toetuseks – võimekuse arendamine mitteformaalõppe lõimimiseks formaalõppega (REFORM/SC2021/066).

https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/202210/formaalse_ja_mitteformaalse_opp_e_loimingu_projekti_d1_raport.pdf (viimati vaadatud 25.04.2024).

Heidmets, M. (2017) Õpikäsitus: teooriad, uurimused, mõõtmine. Analüütiline ülevaade. Tallinn: Tallinna Ülikool <https://dspace.ut.ee/items/4893821d-32e8-4a53-b548-0854a18b8854> (viimati vaadatud 16.05.2024).

Hirjsärvi, S., Remes, P. et al (2010) Uuri ja kirjuta. Tallinn: Medicina.

Järv. S., Kirss, L. (2019) *Kultuuritundlikku õpetamist toetav materjal õpetajale*. Tartu Ülikool. https://sisu.ut.ee/sites/default/files/ranne/files/jarv_kirss_kultuuritundlikku_opetamist_toetav_materjal_opetajale_1._versioon_2019_rita-ranne.pdf (viimati vaadatud 14.05.2024).

Juri gümnaasium <https://jyri.edu.ee/> (viimati vaadatud 10.03.2024).

Kala-Peäske, Liis 2021. Põhikooli loovtööde vaimimisprotsess tõhustatud ja eritoega õpilaste klassis. Magistritöö. Tartu Ülikool https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/74359/KalaPeaske_mag2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y(viimati vaadatud 10.03.2024).

Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. Kvalitatiivne sisuanalüüs. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/> (viimati vaadatud 16.02.2024).

Kaufmann & Beghetto (2009) Returning Creativity to the Classroom, Resources Section 1. Beyond Big and Little: The Four C Model of Creativity. *Review of General Psychology*, 13(1), 1-12. DOI:10.1080/10400410701753333.

Kikas, E., & Toomela, A. (2015). Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine. Tallinn: Eesti Ülikoolide Kirjastus OÜ.

Kim, H., Care, E., Vista, A. Education systems need alignment for teaching and learning 21st century skills. *Brookings Institution*. 30.01. 2019.
<https://www.brookings.edu/articles/education-systems-need-alignment-for-teaching-and-learning-21st-century-skills/knowledge>. Cambridge Scholars Publishing. (viimati vaadatud 24.04.2024).

Kohtla - Järve Järve kool <https://jarve.edu.ee/> (viimati vaadatud 10.03.2024).

Koov, K. Loov ja paindlik koolikeskkond (2021). Mürileht. 16.09.21

Kotkas, Tormi 2022. Formaali- ja mitteformaalõppe lõimimine – miks üldse lõimida? *Huvitav kool* <https://www.huvitavkool.ee/2022/06/formaal-ja-mitteformaalõppe-loimimiks.html> (viimati vaadatud 20.04.2024).

Krull, Eret. 2016. Kolmanda kooliastme loovtööde hindamine lähtudes kujundavast hindamisest. Magistritöö. Tartu Ülikool. <https://dspace.ut.ee/handle/10062/50539> (viimati vaadatud 9.04.2024).

Kuhn, D. (2001). Why development does (and doesn't) occur: Evidence from the domain of inductive reasoning. In R. Siegler & J. McClelland (Eds.), *Mechanisms of cognitive development: Neural and behavioral perspectives* (pp. 221–249). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates <https://doi.org/10.1002/9780470996652.ch17> (viimati vaadatud 9.04.2024).

Kulderknup, E., & Raudsepp, I. (Toim.) (2011). Soovitusi ja näiteid loovtööde läbiviimiseks põhikooli III kooliastmes. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. <https://inx.lv/m61j> (viimati vaadatud 15.05.2024).

Kuressaare Gümnaasium <https://nooruse.edu.ee/m/ak/bin/valikaine/loovusopetus7kl.pdf> (viimati vaadatud 10.03.2024).

Laherand, M.-L. (2010). Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn: Infotrükk. <https://dspace.ut.ee/items/12b4b362-59b9-4a43-813a-d04707a9f6b2> (viimati vaadatud 19.05.2024).

- Laulasmaa kool <https://www.laulasmaakool.ee/> (viimati vaadatud 10.03.2024).
- Leijen, Ä., Pedaste, M. I. Nüüdisaegne õpikäsitus. Mis on õppimine nüüdisajal? Uurimisprojekt “Süsteemiline kirjanduse ülevaade õpikäsituse nüüdisaegsuse hindamiseks sobivate mõõtvahendite leidmiseks” raport. Tartu Ülikool i.a. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/55715/opikäsituse_kirjanduse_ylevaade_TY_raport.pdf?sequence=4&isAllowed=y (viimati vaadatud 19.04.2024).
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., & Strömpl, J. (2014). Intervjuu. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/intervjuu/> (viimati vaadatud 9.05.2024).
- Loime, L. (2015). Õpilaste loovtööde temade valikud ja nende kaudu pädevuste kujundamine. Konverentsettekannet <http://oppekava.innove.ee/loovtoode-konverents-2015-ettekanded/> (viimati vaadatud 19.04.2024).
- Luisk, Ülle. Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis. Kogumik. I. osa. Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus. 2010.
- MIHUS 12. *Igäüks on tähtis*. Sihtasutus Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo. Tallinn. 2012. <https://mihus.mitteformaalne.ee/mihus-numbrid/> (viimati vaadatud 18.05.2024).
- MIHUS 16. *Loovus noortevaldkonnas ja noorsootöös*. Sihtasutus Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo. Tallinn. 2016. <https://mihus.mitteformaalne.ee/mihus-numbrid/> (viimati vaadatud 18.05.2024).
- Mikita, V. (2000). Kreatiivsuskäsitluste võrdlus semiootikas ja psühholoogias. Doktoriväitekirj. Tartu Ülikool <https://dspace.ut.ee/items/bd5c9119-650f-4cd9-afca-194632aaf5fa> (viimati vaadatud 17.05.2024).
- Narva Keeltelütseum <http://www.narvakl.edu.ee/et/> (viimati vaadatud 26.03.2024).
- Narva Kreenholmi Kool <https://nkg.ee/> (viimati vaadatud 10.03.2024).
- Narva Pähklimäe Kool <https://pahklimae.edu.ee/> (viimati vaadatud 26.03.2024).
- Narva Soldino Kool <http://www.soldino.edu.ee/> (viimati vaadatud 26.03.2024).
- Narva Vanalinna Põhikool <https://nvrk.edu.ee/> (viimati vaadatud 25.03.2024).

Ornstein, P., Coffman, J., Grammer, J., San Souci, P., & McCall, L. (2010). Linking the classroom context and the development of children's memory skills. In J. Meece & J. Eccles (Eds.), *Handbook of research, schooling, and human development* (pp. 42–59). New York, NY: Routledge. DOI:10.1080/15248372.2018.1470976.

Õunapuu, L. (2014) Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu: TÜ: 41.

Pädevustest õpetajale. Arusaamad õppesisuühiskategooriatest. Haridusministeeriumi Metoodika- ja Koolituskeskus. Tallinn 1996.

Pärna, O. (koost). (2016). Töö ja oskused 2025. Ülevaade olulisematest trendidest.

Pedaste, M. Üldpädevused gümnaasiumis. Tartu Ülikool. Tartu 2020.

Põhikooli riiklik õppekava. RT I, 08.03.2023.

Põhikooli riiklik õppekava. RT I, 14.01.2011, 1.

Põlta, H. (koost) (2021) *Üldpädevuste kujundamine ja osaliste agentsus mitteformaalõppes*. Eesti Haridusteaduste Ajakiri, nr 9(1), 2021, 60–87
<https://doi.org/10.12697/eha.2021.9.1.03> (viimati vaadatud 24.04.2024).

Richardson, C., & Mishra, P. (2018). Learning Environments that Support Student Creativity: Developing the SCALE. *Thinking Skills and Creativity*, 27, 45-54.
<https://www.sciencedirect.com/journal/thinking-skills-and-creativity/vol/27/suppl/C> (viimati vaadatud 16.05.2024).

Ruus, V-R. (2010). RÕK 2010 – et meie edulugu jätkuks.
www.oppekava.ee/index.php/RÕK2010etmeieedulugujätakuks (viimati vaadatud 10.05.2024). (viimati vaadatud 12.05.2024).

Saks, K. (2017). Süstemaatiline kirjanduse ülevaade õppijate eneseregulatsiooni mõõtevahenditest. <http://hdl.handle.net/10062/55715> (viimati vaadatud 17.05.2024).

Saks, K., (2016). Supporting Students' Self-Regulation and Language Learning Strategies in the Blended Course of Professional English. University of Tartu.

<https://dspace.ut.ee/items/c545378c-fe04-4dea-ac09-62e775147fba> (viimati vaadatud 18.05.2024).

Silverman, D. (1997). Kundera's Immortality: The interview society and the invention of the self. 2017. *Qualitative Inquiry*, 3, 304-325 DOI: 10.1177/1468794116668231.

Soovitusi ja näiteid loovtööde läbiviimiseks põhikooli III kooliastmes. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2011. Haridus- ja Noorteamet. <https://oppekava.ee/soovitusi-ja-naiteid-loovtoode-labiviimiseks-pohikooli-iii-kooliastmes/> (viimati vaadatud 22.04.2024).

Soovitusi ja näiteid loovtööde läbiviimiseks põhikoolis, 2017. Haridus- ja Noorteamet. <https://oppekava.ee/soovitusi-ja-naiteid-loovtoode-labiviimiseks-pohikoolis-2017/> (viimati vaadatud 22.04.2024).

Statistikaamet. www.stat.ee. (viimati vaadatud 18.05.2024).

Tall, K. (2012) E-kursuse "Psühhosotsiaalne areng läbi elu" materjalid. Tartu Ülikool 2012. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/25858/Psuhhosotsiaalne_areng_materjalid.pdf (viimati vaadatud 25.04.2024).

Tamara L. Shreiner Grand Valley State University December 2020 Theory and Research in Social Education 49(1):1-45 DOI: [10.1080/00933104.2020.1850382](https://doi.org/10.1080/00933104.2020.1850382).

Tann, M., 2023. Publiku ankeedi levitamise viisid ja nende toimimine Tartu kultuurifestivali näitel. Magistritöö. <https://dspace.ut.ee/items/0d3596f0-bde1-4d89-9cff-fc35442912ae> (viimati vaadatud 16.05.2024).

Tuisk, T. (2020) Ennastjuhtiv õppija ja loov- või uurimistööde juhendamise protsess koolis. Eesti Teadusakadeemia. 25.08.2020.

Tuisk, T. (2020). Enesejuhitud õppimiseks vajalike pädevuste kujunemise toetamine loovtööde juhendamise protsessis III kooliastmes. Magistritöö. Tallinna Ülikool. <https://www.evaramu.ee/item/RHBF2GBXSSEBBXPBMMPGO3ZF4L6HBOJZ> (viimati vaadatud 28.03.2024).

Viimsi kool <https://viimsi.edu.ee/> (viimati vaadatud 10.03.2024).

Vilkes, Riina (2016) Loovtöö korraldamine ja juhendamine põhikoolis lähtudes loovtöö eesmärkidest Tartu linna koolide näitel. Magistritöö. Tartu Ülikool.

<https://dspace.ut.ee/handle/10062/52890> (viimati vaadatud 19.04. 2024).

Virkus, S. Intervjuu, vaatlus, sisuanalüüs. Tallinna Ülikool, 2016.

Visanti, M.-L., Järnefelt, H., Bäckman, P., Sinko, P. Loovuspedagoogika. Paar OÜ. Haridusamet 2006.

Žagar, I. Ž., & Kelava, P. (2014) From formal to non formal: Education, learning and Tallinna Laagna Lasteaed - Põhikool <https://laagnakool.ee/> (viimati vaadatud 10.03.2024).

Zimmerman, B. J., & Moylan, A. R. (2009). Self-regulation: Where metacognition and motivation intersect. In D. J. Hacker, J. Dunlosky, & A. C. Graesser (Eds.), *Handbook of metacognition in education* (pp. 299–315). Routledge/Taylor & Francis Group.

https://ttaconline.org/Document/zxbIhX_YCJPizPDVq0wXjZBQ_YRuvIXN/SRL-CY-CLICAL-CHECKLIST.pdf (viimati vaadatud 17.04. 2024).

Зукорлић, Мирсада С., Николић, Ивко А. School as an educational context for the development of students social competence ocioloski Pregled. 2022, Vol. 56 Issue 3, p 954-977. 24p. DOI: [10.5937/socpreg56-39517](https://doi.org/10.5937/socpreg56-39517).

LISAD

Lisa 1. Küsitluse küsimustik eesti keeles

Tere! Mina olen Tartu Ülikooli Narva Kolledži magistrant, keeleõpetaja mitmekeelses koolis eriala üliõpilane Anna Baševa. Olete oodatud täitma küsimustikku „III kooliastme õpilaste üldpädevuste kujundamine loovtöö kaudu“. Küsitlus on koostatud põhikooli õpetajatele, kellel on kogemus loovtöö juhendajaks. Küsitluse eesmärk on selgitada välja, kuidas loovtöö tegemist juhendatakse. Samuti uuritakse, kuidas on õpetaja arvates toimub õpilaste üldpädevuste kujunemine loovtöö kaudu. Küsitluse analüüsi tulemused on minu magistritöö „III kooliastme õpilaste üldpädevuste kujundamine loovtöö kaudu Ida-Virumaa koolide näitel" osa. Küsimustikule vastamine võtab aega umbes 10 minutit. Küsimustik on anonüümne ning vastused kasutatakse ainult magistritöö kirjutamisel.

Ette tänades

Anna Baševa

Tartu Ülikooli Narva Kolledži magistrant, keeleõpetaja mitmekeelses koolis eriala anna.baseva@gmail.com

1. Millises kooliastmes õpetate?
 - I kooliaste – 1.–3. klass
 - II kooliaste – 4.–6. klass
 - III kooliaste - 7.-9. klass
 - Muu...
2. Mis koolis Te õpetate? Valige nimekirjast.
3. Millises valdkonnas õpetate?
 - Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

Lisa 1 järg

- Ainevaldkond „Kunstiained“
- Ainevaldkond „Kehaline kasvatus“
- Ainevaldkond „Loodusained“
- Ainevaldkond „Matemaatika“
- Ainevaldkond „Sotsiaalsained“
- Ainevaldkond „Tehnoloogia“
- Ainevaldkond „Võõrkeeled“
- Valikõppeaine „Ettevõtlusõpetus“
- Valikõppeaine „Informaatika“
- Valikõppeaine „Karjääriõpetus“
- Valikõppeaine „Usundiõpetus“

4. Kui Teie valdkond "**Keel ja kirjandus**". Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse keele ja kirjanduse tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond "**Kunstiained**". Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus

Lisa 1 järg

- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond "**Matemaatika**". Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond "**Loodusained**". Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Lisa 1 järg

Kui Teie valdkond "**Kehaline kasvatus**". Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond "**Sotsiaallained**". Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond "**Tehnoloogia**". Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus

Lisa 1 järg

- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond "**Võõrkeeled**". Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond **valikõppeaine „Ettevõtlusõpetus”**. Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Lisa 1 järg

Kui Teie valdkond **valikõppeaine „Informaatika“**. Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond **valikõppeaine „Usundiõpetus“**. Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatikapädevus
- loodusteadustepädevus
- tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

Kui Teie valdkond **valikõppeaine „Karjääriõpetus“**. Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie tundides?

- kultuuri- ja väärtuspädevused
- enesemääratluspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- õpipädevus

Lisa 1 järg

- suhtluspädevus
 - matemaatikapädevus
 - loodusteadustepädevus
 - tehnoloogiaalane pädevus
 - ettevõtlikkuspädevus
 - digipädevus
5. Missuguseid pädevusi kõige rohkem arendatakse Teie arvates loovtöö loomisel?
- kultuuri- ja väärtuspädevused
 - enesemääratluspädevus
 - sotsiaalne ja kodanikupädevus
 - õpipädevus
 - suhtluspädevus
 - matemaatikapädevus
 - loodusteadustepädevus
 - tehnoloogiaalane pädevus
 - ettevõtlikkuspädevus
 - digipädevus
6. Kui pikk on Teie kogemus loovtöö juhendaja rollis? *
- 1 aasta
 - 2 aasta
 - 3 aasta
 - 4 aasta
 - 5 aasta
 - 5-10 aastat
 - rohkem kui 10 aastat
7. Kas Te olete (olnud) loovtöö juhendaja?
- Olen juhendanud 1–2 tööd.

Lisa 1 järg

- Olen juhendanud 3–10 tööd.
- Olen juhendanud rohkem kui 10 tööd

8. Missuguses klassis toimub loovtööde kaitsmine Teie koolis? *

- 7.klassis
- 8.klassi
- Muu

9. Kas Teie koolis on Loovtööde koostamise juhend? *

- Jah
- Ei

10. Mis vormis korraldati loovtööd Teie juhtimisel?

- Eksperiment
- keemilised, bioloogilised- ja füüsilised jne katsed
- muinasjutu loomine
- luuletuse loomine
- filmi loomine
- näidendistsenaariumi koostamine
- filmi või näidendi esitamine
- matemaatiliste, loodusõpetuse või muude ainealaste ülesannete kogumik
- tele- või raadiosaadete tsükli koostamine ning läbiviimine
- kunstitöö (maal, graafika, poster)
- mudel, makett

Lisa 1 järg

- mäng
- arvutiprogramm
- suveniirid
- kontsert
- etendus
- näidend
- kehakultuuri arendamise programm
- õpetaja rollis läbiviidud tund
- ristsõna koostamine
- õpetuslik arvutiprogramm
- viktoriin
- metoodilised vahendid
- keelekümbalusalaste õppematerjalide, testide või kontrollülesannete koostamine ja nende katsetamine kooli-/kaasõpilaste osalustel.
- Ajakiri
- herbaariumid
- fotonäitus
- tants
- muu

11. Kuidas õpilased tegid loovtööd Teie juhtimisel? *

- Individuaalselt

Lisa 1 järg

- paaristöona
- grupitööna
- Muu...

12. Milist sõltus rühma õpilaste arv?

13. Kuidas toimus koostöö õpilastega? *

- kohtumistel õppeajal
- e-posti teel
- telefoni teel
- Muu...

14. Kuidas oli korraldatud teema valik?

- loovtöö teema valis õpilane (rühm)
- loovtöö teema valis õpilane (rühm) ise toetudes juhendaja soovitudele
- loovtöö teemat pakkus juhendaja
- Muu...

15. Mis keeles koostati loovtööd?

- eesti
- inglise
- vene
- Muu:

16. Milliseid teadmisi ja oskusi vajab õpetaja loovtöö juhendamiseks?

Lisa 1 järg

- Oskab luua läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi.
- Suunab õpilasi iseseisvalt töötama.
- Suudab õpilasi leida ja kohandada materjali, mis vastab valitud loovtöö teemale.
- Oskab planeerida ning kavandada.
- Arvestab riikliku ja kooli õppekava eesmärkidega.
- Oskab motiveerida õpilasi.
- Suunab õpilasi ka edasi uurima.
- Arvestab riikliku õppekava üldpädevustega.
- Oskab kaasata HEV õpilasi ning kohandada materjale õpilaste vajadustega.

17. Mitut ainet võiks Teie arvates loovtöös lõimida?

- 2
- 3
- 4
- rohkem kui 4

18. Palun hinnake mil määral nõustute alltoodud väidetega loovtöö korraldamise ja valmimise kohta (5- nõustun täielikult, 4 –pigem nõustun, 3 –nii ja naa, 2 – pigem ei nõustu ning 1- ei nõustu üldse).

- Iga õpilase panus töösse peab olema võrdne.
- Lõiming muudab loovtöö mitmekülgsemaks.
- Loovtöö arendab õpilaste õpioskusi.
- Loovtöö tegemine arendab õpilaste koostööoskust.

Lisa 1 järg

- Loovtöö avardab õpilaste kultuuriteadlikkust.
- Loovtöö kaitsmine võimaldab õppijatel parandada eneseväljendusoskust.
- Loovtöö koostamine tõstab õpilaste õpimotivatsiooni.
- Loovtöö nõuab õpilastelt suurt pingutust.
- Loovtöö kaitsmine on õpilaste jaoks stressirohke.
- Loovtöö juhendamine on õpetaja jaoks lisakoormus.
- Loovtöö on hea võimalus õpetaja ja õpilase koostööks.
- Muu...

19. Mis kõige enam küsimusi ja muret tekitab loovtöö organiseerimisel või läbiviimisel? Palun hinnake mil määral nõustute alltoodud väidetega (5- nõustun täielikult, 4 –pigem nõustun, 3 –nii ja naa, 2 – pigem ei nõustu ning 1- ei nõustu üldse).

- Teema valik.
- Koostöö õpilastega.
- Koostöö kolleegidega.
- Õpilaste suhtumine ja panus töösse.
- Õpilaste suhted rühma sees.
- Materjalide kogumine ja läbitöötamine.
- Praktilise osa kvaliteet või lõpptulemus.
- Õpilaste valmisolek loovtöö avalikuks kaitsmiseks.
- Loovtöö vormistamine ja korrektuur.
- Keelevead töö vormistamisel.
- Ajaplaneerimine.
- Määratud tähtajast kinnipidamine.
- Loovtöö hindamine.
- Loovtöö käigu vormistamine e-koolis või Stuudiumis.

20. Mida loovtöö toetab ja arendab?

Lisa 2. Küsitluse küsimustik vene keeles

Меня зовут Анна Башева, я - магистрант Нарвского колледжа Тартуского университета по специальности преподаватель языка в многоязычной школе. Предлагаю Вам заполнить анкету «Развитие общих компетенций учащихся III учебной ступени через творческую работу». Опрос подготовлен для учителей, имеющих опыт руководства творческой работой. Цель опроса – выяснить, как проходит руководство творческой работой. Также исследуется, как, по мнению учителя, происходит формирование общих компетенций учащихся посредством творческой деятельности и создания творческих работ. Результаты анкетного анализа являются частью моей магистерской работы «Развитие общих компетенций учащихся III ступени основной школы через творческую работу на примере школ Ида-Вирумаа». Ответ на анкету занимает около 10 минут. Анкета анонимна, ответы используются только для написания магистерской работы.

Заранее благодарю!

С уважением,

Анна Башева

Tartu Ülikooli Narva Kolledži magistrant, keeõpetaja mitmekeelses koolis eriala
anna.baseva@gmail.com

1. В какой учебной ступени Вы работаете?
 - I ступень - 1-3 класс
 - II ступень - 4-6 класс
 - III ступень - 7-9 класс
 - Другое...
2. В какой школе Вы работаете? Выберите из списка.
3. К области каких предметов относится Ваш предмет?
 - Родной язык и литература
 - Искусство
 - Физическое воспитание
 - Предметы естественнонаучного цикла (природоведение, физика, химия, биология, география)

Lisa 2 järg

- Математика
- Социальные науки (история, обществоведение, учение о человеке)
- Технология
- Иностранные языки
- Предмет по выбору "Предпринимательство"
- Предмет по выбору "Информатика"
- Предмет по выбору "Карьерное обучение"
- Предмет по выбору "Религия"

4. Если Вы выбрали цикл предметов **родного языка и литературы**, то какие, по Вашему мнению, общие компетенции, больше других развиваются на этих уроках?

- ценностно-культурные
- компетенция самоопределения
- социальные и компетенция гражданина
- учебная компетенция
- компетенция общения
- математическая компетенция
- естественнонаучные компетенции
- технологии
- предприимчивость
- дигитальные компетенции

Если Вы выбрали цикл предметов **иностранные языки**, то какие, по Вашему мнению, общие компетенции, больше других развиваются на этих уроках?

- ценностно-культурные
- компетенция самоопределения
- социальные и компетенция гражданина
- учебная компетенция
- компетенция общения
- математическая компетенция
- естественнонаучные компетенции

Lisa 2 järg

- технологии
- предприимчивость
- дигитальные компетенции

Если Вы выбрали цикл предметов по выбору **предпринимательство**, то какие, по Вашему мнению, общие компетенции, больше других развиваются на этих уроках?

- ценностно-культурные
- компетенция самоопределения
- социальные и компетенция гражданина
- учебная компетенция
- компетенция общения
- математическая компетенция
- естественнонаучные компетенции
- технологии
- предприимчивость
- дигитальные компетенции

Если Вы выбрали цикл предметов по выбору **информатика**, то какие, по Вашему мнению, общие компетенции, больше других развиваются на этих уроках?

- ценностно-культурные
- компетенция самоопределения
- социальные и компетенция гражданина
- учебная компетенция
- компетенция общения
- математическая компетенция
- естественнонаучные компетенции
- технологии
- предприимчивость
- дигитальные компетенции

Lisa 2 järg

Если Вы выбрали цикл предметов по выбору **религия**, то какие, по Вашему мнению, общие компетенции, больше других развиваются на этих уроках?

- ценностно-культурные
- компетенция самоопределения
- социальные и компетенция гражданина
- учебная компетенция
- компетенция общения
- математическая компетенция
- естественнонаучные компетенции
- технологии
- предприимчивость
- дигитальные компетенции

Если Вы выбрали цикл предметов по выбору **карьерное обучение**, то какие, по Вашему мнению, общие компетенции, больше других развиваются на этих уроках?

- ценностно-культурные
- компетенция самоопределения
- социальные и компетенция гражданина
- учебная компетенция
- компетенция общения
- математическая компетенция
- естественнонаучные компетенции
- технологии
- предприимчивость
- дигитальные компетенции

5. Какие общие компетенции лучше всего развиваются через творческие работы по Вашему мнению? *

- ценностно-культурные
- компетенция самоопределения
- социальные и компетенция гражданина
- учебная компетенция
- компетенция общения
- математическая компетенция

Lisa 2 järg

- естественнонаучные компетенции
 - технологии
 - предприимчивость
 - дигитальные компетенции
6. В течение какого времени Вы были руководителем творческой работы?*
- Был/а руководителем 1-2 работ
 - Был/а руководителем 3-10 работ
 - Был/а руководителем более 10 работ
 - Другое...
7. Каков Ваш общий стаж в роли руководителя творческих работ? *
- 1 год
 - 2 года
 - 3 года
 - 4 года
 - 5 лет
 - 5-10 лет
 - более 10 лет
8. В каком классе в Вашей школе проходит защита творческих работ? *
- в 7 классе
 - в 8 классе
 - Другое...
9. Есть ли в Вашей школе Руководство по составлению творческих работ в основной школе? *
- Да
 - Нет
10. В какой форме учащиеся представляли творческие работы под Вашим руководством? *
- Эксперимент
 - химические, биологические, физические и др. опыты
 - сказка
 - стихотворение
 - фильм

Lisa 2 järg

- сценарий пьесы
- представление фильма или пьесы
- сборник заданий по математике, природоведению и др. предметам
- составление теле- или радиопрограмм или цикла
- картина, графика, постер и др.
- модель, плакат
- игра
- компьютерная игра
- сувениры
- концерт
- представление
- пьеса/спектакль
- программа по развитию культуры тела, движения, гимнастика
- подготовка и проведение урока в роли учителя
- составление кроссворда
- обучающая компьютерная игра
- викторина
- методические пособия
- составление заданий, тестов, контрольных работ по методике языкового погружения
- журнал
- гербарии
- фотовыставка
- танец
- Другое

11. Как учащиеся готовили творческие работы под Вашим руководством? *

- индивидуально
- в парах
- в группах
- Другое

12. От чего зависит количество участников в группе?

Lisa 2 järg

13. Как осуществлялось сотрудничество с учениками?

- на встречах с руководителем
- по э-почте
- по телефону
- Другое...

14. Как проходил выбор темы для творческой работы?

- тему творческой работы выбирал ученик (группа учеников)
- тему творческой работы выбирал ученик (группа учеников) с помощью руководителя
- тему для творческой работы предложил учитель
- Другое...

15. На каком языке составляли творческая работу?

- на эстонском языке
- на английском языке
- на русском языке
- Другое...

16. Какими знаниями и умениями должен обладать руководитель творческой работы?

- Должен использовать сквозные темы и интегрировать их.
- Направляет учеников работать самостоятельно.
- Помогает ученикам находить и адаптировать материал, соответствующий выбранной теме творческой работы.
- Умеет планировать.
- Учитывает цели государственной школьной программы.
- Умеет замотивировать ученика.
- Направляет студентов на дальнейшие исследования.
- Учитывает общие компетенции государственной учебной программы.
- Способен вовлечь НЕУ учащихся и адаптировать материалы к потребностям учащихся.

17. Сколько предметов можно интегрировать в творческой работе?

- 2
- 3

Lisa 2 järg

- 4
- больше четырёх

18. Оцените, пожалуйста, в какой степени Вы согласны со следующими высказываниями по поводу организации и проведения творческой работы (5- полностью согласен, 4- скорее согласен, 3- и так, и так, 2- скорее не согласен и 1- не согласен вообще).

- Вклад каждого ученика в работу должен быть равным.
- Интеграция делает творческую работу более универсальной.
- Творческая работа развивает обучающие способности учащихся.
- Выполнение творческой работы развивает навыки сотрудничества учащихся.
- Творческая работа расширяет культурное самосознание учащихся.
- Творческая работа расширяет культурное самосознание учащихся.
- Создание творческой работы повышает учебную мотивацию учащихся.
- Творческая работа требует от учащихся больших усилий.
- Защита творческой работы является стрессом для учеников.
- Руководство творческой работой является дополнительной нагрузкой для преподавателя.
- Творческая работа – хорошая возможность для сотрудничества преподавателей с учащимися.

19. Что вызывало больше всего вопросов и опасений при организации или проведении творческой работы? Пожалуйста, оцените, насколько вы согласны с приведенными ниже утверждениями (5 – полностью согласен, 4 – скорее согласен, 3 – и так, и так, 2 – скорее не согласен и 1 – совершенно не согласен).

- Выбор темы.
- Сотрудничество с учениками.
- Сотрудничество с коллегами.
- Отношение и вклад учащихся в работу.
- Отношения учащихся внутри группы.
- Сбор и обработка материалов.
- Качество или конечный результат практической части.
- Готовность студентов публично защищать свою работу.

Lisa 2 järg

- Оформление и корректное выполнение творческой работы.
- Языковые ошибки при выполнении работы.
- Планирование времени.
- Соблюдение указанного срока.
- Оценивание творческой работы.
- Отчет о ведении творческой работы в электронной школе.

20. Что поддерживает и развивает творческая работа?

Lisa 3. Intervjuu küsimustik õpetajatele ning juhtkonna esindajale

1. Taustainfo

- Kellena te töötate (nt. aineõpetaja, õppealajuhataja, koolijuht jmt)?
- Kui palju aega olete õpetanud/juhtinud?
- Mitut tööd juhendanud?³

2. Õpetajate ning juhtkonna esindaja arusaamad õpilste suhtumisest loovtöösse

- Mida peaks õpilane õppima loovtöö tegemisest?
- Milline on Teie arvates õpilaste suhtumine loovtöösse põhikoolis?

3. Loovtöö juhendaja ja juhendatava koostöövõimalused õpetajate või juhtkonna esindaja vaatenurgast

- Kas Teil on loovtöö tegemise kogemusi?⁴
- Kas õpilased või õpetajad on Teie poole pöördunud loovtöö tegemise küsimuses?⁵
- Kirjeldage palun ennast kui loovtöö juhendajat.
- Millised peaksid olema suhtlus ja kontakt juhendaja ja juhendatava vahel?
- Kirjeldage palun oma loovtööde juhendamisega seotud kogemusi kolme sõnaga.

4. Õpetajate ning juhtkonna esindaja arvamused üldpädevuste kujunemisest loovtöö kaudu

- Millised oskused peaksid olema õpilastel omandatud enne loovtöö alustamist?
- Milliseid üldpädevusi kujundatakse loovtöö valmimisel kõige rohkem?

5. Kas tahate midagi lisada?⁶

3 Küsimus õpetajate poole

4 Küsimus juhendaja poole

5 Küsimus juhendaja poole

6 Lisa küsimus

Lisa 4. Uuritavate Narva põhikoolide loovtööde juhendite võrdlusanalüüs

Tabel 6. Uuritavate Narva põhikoolide loovtööde juhendite võrdlusanalüüs		
	sarnasus	erinevus
Lisa aine kooli õppekavas	ei ole	kohustuslik aine “Loovtööõpetus” (Narva Kreenholmi kool)
Loovtöö korraldamise ning kaitsmise aeg	III kooliastme, 7-8. klassis	
Loovtöö korralduse kirjeldus, loovtöö koostamise juhend	on kajastatud kooli õppekava üldosas	<ul style="list-style-type: none"> • üldine uurimis-, loov-, praktilise tööde juhend (Narva Pähklimäe Põhikool)
Ajakava	on	
Kuidas toimub teema ja juhendaja valik?	<ul style="list-style-type: none"> • rühmakaaslasi ning juhendaja valib õpilane ise • teemat valib õpilane ise või juhendaja (klassiõpetaja) abil. 	<ul style="list-style-type: none"> • loovtöö juhendaja võib olla väljaspoolt kooli (Soldino kool) • teemat valitakse välja pakutud loovtööde teemade loetelust (Narva Keeltelütseum)
Kuidas tehakse: individuaalselt või rühmadena?	<ul style="list-style-type: none"> • individuaalselt • grupitöös • rühmas on mitte rohkem kui 3 õpilast 	

<p>Mis liiki loovtöid tehakse (vor)?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uurimus • loominguline tegevus • kunstitöö • tehniline loovus • avalik esinemine • pedagoogiline tegevus <p>(lahti kirjutatud)</p>	<p>õpilase poolt pakutud muu vorm (Narva Vanalinna Põhikool)</p>
<p>Kuidas/millal (mis vormis) toimub kaitsmine?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • avalik kaitsmine • kaitsmiskomisjon • esitlus • suuline ettekanne (kaitsmiskõne) • teadmata, mis keeles toimub kaitsmine 	<ul style="list-style-type: none"> • kaitsmine toimub detsembri, jaanuari või aprilli alguses (Narva Keeltelütseum) • kaitsmine toimub aprillil või mais (Narva Kesklinna Gümnaasium, Narva Soldino Kool, Narva Vanalinna Põhikool) • töö kaitsmine toimub eesti keeles (Narva Vanalinna Põhikool) • praktiline osa võib olla ka vene või inglise keeles (Narva Vanalinna Põhikool) • lisa kirjalik mapp (Narva Pähklime Põhikool) • Erisuseks on loovtöö arvestamine sooritatuks, kui õpilane on osalenud ja saavutanud 1.-6. koha rahvusvahelisel või vabariiklikul aineolümpiaadil, vabariiklikul õpilasuurimustööde konkursil (Narva Soldino Kool) •
<p>Kes hindab, millised on hindamisviisid/kriteeriumid?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kriteeriumi alusel • hindeliselt • retsenseerimist ei ole 	<ul style="list-style-type: none"> • juhendaja-retsensent (Narva Keeltelütseum, Narva Pähklime Põhikool) • hindab juhendaja (60%) ja komisjoni (40%) (Narva Soldino Kool) • numbriline hindamise skaala järgi pallides/punktides (Narva Pähklime Põhikool, Narva Kesklinna Gümnaasium (põhikool)) • tähtedega hindamine (A-D) (Narva Vanalinna Põhikool) • mitmeeristav hindamine (A/MA) (Narva Kreenholmi kool)